

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

116 / March 2020

ON
AIR BULGARIA

Corononomics

ЕПИДЕМИЯ И ИКОНОМИКА

Education 4.0

ОБРАЗОВАНИЕ ЗА УТРЕ

Festivals

НАЙ-ДОБРИТЕ ФЕСТИВАЛИ ПРЕЗ 2020

THE GOOD EXAMPLES

Rossitsa Vrabevska M.D., Manager of Tzar Simeon The Great School
Д-р Росица Врабевска, управител на училище "Цар Симеон Велики"

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Уважаеми пътници,

Авиокомпанията поднася своите извинения на всички пътници, засегнати от анулиациите и промените в разписанията, наложени заради разпространението на коронавирус COVID-19. „България Ер“ осигурява редица възможности за препланиране на самолетните билети и допълнителни комплименти към пътуването.

Всеки с анулиран полет може да остави своя билет с отворени дати за пътуване до края на годината, или да избере нова директна дестинация от портфолиото на националния превозвач, до която би искал да пътува. Въвежда се и възможност пътник да преотстъпи самолетния си билет на друг, желаещ да пътува.

Всеки, който иска да промени датата на полета си или да преотстъпи мястото си на друг, получава възможност да избере безплатно и една допълнителна услуга: upgrade до бизнес класа, превоз на

1 допълнителен регистриран багаж до 23 kg, избор на седалка с повече пространство, превоз на домашни любимци или на непридружени деца.

Още информация и подробности можете да откриете на www.air.bg в секция Помощ за клиента - Обща информация.

Паралелно авиокомпанията завиши още повече хигиенните изисквания в самолетите си. Преди и след всеки полет пасажерският салон и санитарните помещения се почистват щателно и се третират със специални препарати. В тоалетните са подsigурени топла вода, сапун и дезинфектанти. Качеството на въздуха на борда се гарантира от специални филтриращи системи HEPA, които осигуряват постоянна циркулация на термично обработен въздух до над 200 градуса, ограничавайки евентуално разпространение на каквато и била зараза по въздушен път.

Dear passengers,

Bulgaria Air apologises to all passengers affected by cancellations and timetable changes imposed by the spread of the COVID-19 coronavirus. Bulgaria Air provides a number of options for flight rescheduling and more travel extras.

Anyone with a cancelled flight can leave their ticket open until the end of the year, or choose a new direct destination from the portfolio of the national carrier to which they would like to fly. Passengers can also transfer their flight ticket to other people wishing to travel. Anyone who wants to change the date of their flight or transfer their seat to another person can choose one additional free service: upgrade to business class, transportation of one extra checked luggage of up to 23 kg, choice of an extra space seat, and transportation of pets or unaccompanied children.

You can find more information and details at www.air.bg under the Customer Help - General Information section.

Meanwhile, the airline has further increased the on-board hygiene requirements. Before and after each flight, the cabin and washrooms are thoroughly cleaned and treated with special preparations. The toilets provide hot water, soap and disinfectants. The air quality on board is ensured by special HEPA filtration systems that ensure continuous circulation of heat-treated air up to over 200 degrees, limiting the possible spread of any contagion by air.

Respectfully,

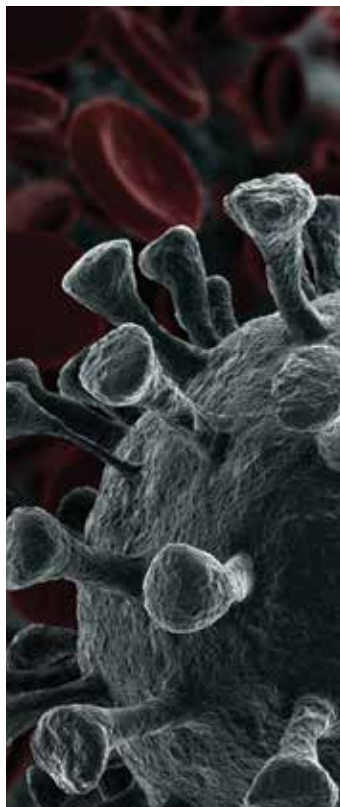
The team of Bulgaria Air

ВИЖ СВЕТА С **QATAR AIRWAYS** И **BULGARIA AIR**.

Когато си партнираш с най-добрите, пред теб се разкриват неограничени посоки. Затова и с удоволствие ви представяме новите ни възможности за пътуване с нашия code share партньор Qatar Airways. Изберете си мечтана дестинация, а ние ще ви предложим най-удобните полети през Доха с цялата полетна мрежа на Qatar Airways. Освен с тръгване от София, може да организирате пътуването си от Варна и Бургас с удобните полетни връзки на Bulgaria Air.

11 | **BUSINESS
ECONOMY**

14 | Цена на страха
Защо България е сред най-заstraшените от икономическите ефекти на епидемията

16 | The Cost of Fear

12 | Числа и лица
Figures & Faces
22 | Вирусът на отрицателните лихви
The Negative Interest Rate Virus
24 | Вечното водородно "утре"
The Eternal Tomorrow of Hydrogen

33 | **ANALYSIS
POLITICS**

40 | Добрите примери ги има, просто не ги виждаме
Д-р Росица Врабевска, управител на частно средно училище "Цар Симеон Велики"

44 | There Are Good Examples, We Just Don't See Them

36 | Демокрацията на милиардерите
Democracy of Billionaires
52 | Последната тухла в стената
The Last Brick in the Wall
56 | Има ли коронавируса и положителна страна?
Could the Coronavirus Have a Positive Side?

59 | **SCIENCE
TECHNOLOGY**

62 | "Тръгни рано, замину галече"
Най-страшните пандемии в човешката история

66 | "Go early, go far"

60 | Най-топлата зима, измервана някога
The Warmest Winter on Record
72 | Воден свят
Water World
78 | Мајко мила
Mamma mia!

85 | **TRAVEL
LIFESTYLE**

88 | Рок в лятна нощ
Най-добрите музикални фестивали в Европа това лято - ако всичко е наред

88 | Midsummer Night's Rock

86 | Афиш
Poster
104 | За честта на Шотландия
For Scotland's Honour
106 | Италия от безопасна дистанция
Visiting Italy the Safe Way
109 | Кухненски митове и легенди
Visiting Italy the Safe Way

Viva!

CASINO

АТ

SOFIA HOTEL BALKAN
THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK
AMERICAN ROULETTE
RUSSIAN POKER
CARIBBEAN POKER
TEXAS POKER
NOVO POKER
MAJOR POKER
NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN
5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria
+359 (2) 981 5747; info@groupviva.com
www.vivacasino.biz

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР
Кристина Нигохосян
cnigohosian@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Методи Йорганов
Радослав Генчев

АВТОРИ
Бойко Василев
Валери Ценков
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Маргарита Спасова
Марина Теодорова

ДИЗАЙН
BRAND NEW
ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТОР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР
Леа Бакалова
lbakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брлосел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR
Cristina Nigohosian
cnigohosian@bulgariaonair.bg

TRANSLATORS
Metodi Yordanov
Radoslav Genchev

CONTRIBUTORS
Boyko Vassilev
Valeri Tsenkov
Ivaylo Petrov
Kalin Nikolov
Kalin Angelov
Margarita Spasova
Marina Teodorova

DESIGN
BRAND NEW
PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

CEO
Victoria Mitkova

MARKETING DIRECTOR
Lea Bakalova
lbakalova@bulgariaonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

BANK ACCOUNT

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBGB33
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично сдружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

Saborna street, 2, Sofia 0888380233 Tel. 0888380233

PRESENCE MAKES A MAN

Zegna

Stand firm.
You have to let it flow
from the energy you put
out into the world.
-J.K.

I AM HERE FOR
WHATEVER COMES MY WAY.
-TF

MAHERSHALA ALI FOR
Ermenegildo Zegna

#WHATMAKESAMAN | @ZEGNAOFFICIAL

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хайделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Деца на бащите", за който получи Голямата награда "Робер Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ е популярен български журналист, бивш главен редактор на BusinessWeek България и директор по мултимедията на Българското национално радио. Негови статии са публикувани от The Sunday Times, L'Europeo, "24 часа" и други. Интересува се от икономика и международни отношения, както и от теми в областта на здравето, социалното развитие, езиците и историята.

VALERI TSENKOV is a renowned Bulgarian journalist, former BusinessWeek Bulgaria Editor-In-Chief and Multimedia Director at the Bulgarian National Radio. His work has appeared in publications such as the BusinessWeek, Sunday Times, L'Europeo, Standart News, 24 Hours, Tema, Manager and many others. He specializes in economics and international affairs and his areas of interest focus on health, social landscapes, language and history.

Хитови филми в Xplore TV Bugeomeka

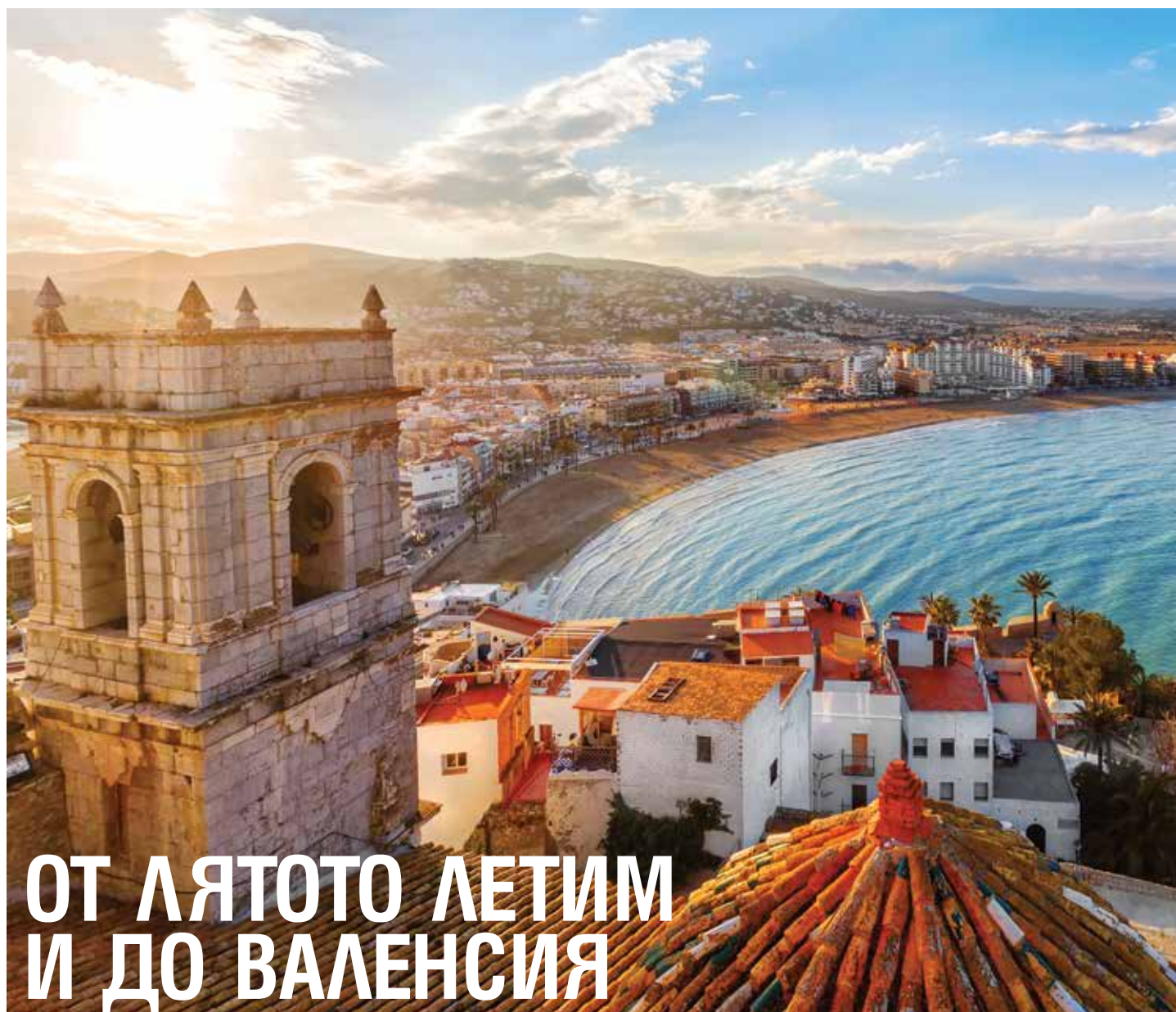
JOKER

Наеми сега в Xplore TV Bugeomeka

A1 Видеотека е достъпна за абонати на A1 телевизия през платформата Xplore TV. Филмите са на цени от 0,00 до 6,99 лв. и се наемат за 48 часа за всяко заглавие. Наличните във видеотека филми подлежат на промяна. За повече информация: A1.bg

JOKER TM & © DC. © 2019 WBEL, Village Roadshow Films (BVI) Limited and BRON Creative USA, Corp. All rights reserved.

ОТ ЛЯТОТО ЛЕТИМ И ДО ВАЛЕНСИЯ

BULGARIA AIR LAUNCHES FLIGHTS TO VALENCIA

На 2 юни националният авиопревозвач „България Ер“ стартира редовни директни полети между София и Валенсия. Те ще се изпълнява всеки вторник в удобни следобедни часове. Цената на едноръчните билети започва от 79 евро, а за двуръчните - от 149 евро. В цената са включени всички летищни такси, 1 брой ръчен багаж до 10 килограма, както и дамска чанта или чанта за лаптоп, кетъринг на борда и безплатен чек-ин.

Това ще е петата дестинация в Испания, до която лети българският национален превозвач „България Ер“ лети. В момента авиокомпанията изпълнява редовни полети до Палма де Майорка, Барселона, Малага и Магрид.

Разширяването на портфолиото от дестинации е и част от дългосрочната стратегия за развитие на „България Ер“. Малко по-рано националният превозвач обяви официално и още една нова директна линия – до Санкт Петербург. ■

On 2 June, the national carrier Bulgaria Air launches direct scheduled flights between Sofia and Valencia. We will fly every Tuesday at convenient afternoon hours. Prices for one-way tickets - from EUR 79, and for two-way tickets - from EUR 149. The price includes all airport taxes, 1 piece of hand luggage up to 10 kg, as well as a handbag or laptop bag, on-board catering and free check-in.

This will be Bulgaria Air's fifth destination in Spain. The airline currently operates scheduled flights to Palma de Mallorca, Barcelona, Malaga and Madrid.

Expanding the portfolio of destinations is also part of Bulgaria Air's long-term development strategy. A little earlier, the national carrier officially announced another new direct service - to St. Petersburg. ■

Italiano Vero

MAKE AN ORDER AT: [DOSTAVKA.HAPPY.BG](https://dostavka.happy.bg)
0 700 19 000

B&O

SOFIA, 53, CHERNI VRAH BLVD. — +359 2 8073757 —
SOFIA@BEOSTORES.COM

SOUND
SCULPTURE

Beosound Balance.
Powerful sound. Distinct design.

BEOSTORES.BG

BANG & OLUFSEN

26 | **ВЕЧНОТО
ВОДОРОДНО
"УТРЕ"**

THE ETERNAL TOMORROW OF HYDROGEN

14 | **ЦЕНАТА НА СТРАХА**
THE COST OF FEAR

22 | **ВИРУСЪТ НА ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЛИХВИ**
THE NEGATIVE INTEREST RATE VIRUS

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

4 590 000 000

евро е стойността на българския износ за Германия през 2019 година, рекорден показател в историята на търговския обмен между двете страни. Вносът от Германия към България е за 3.92 млрд. евро, тоест България има положително салдо с най-големия си търговски партньор.

EN

is the value of Bulgarian exports to Germany in 2019, a record indicator in the history of trade between the two countries. Imports from Germany to Bulgaria amount to EUR 3.92 billion, meaning Bulgaria has a positive balance with its largest trading partner. ■

58

-о място заема България в класацията на най-добрите държави по света, изготвяна от американското издание U.S. News & World Report. Страната се е изкачила с 9 места спрямо предишната подобна ранглиста, в която бе 67-а.

Класацията отчита 65 различни показателя. България е най-високо класирана като качество и цена на живота, добри условия за семействата и гъвкав пазар на труда. Съседна Гърция е 27-а в класацията, а Сърбия - 72-а. Начело са Швейцария, Канада и Япония.

EN

Bulgaria is ranked 58th among the best countries in the world, prepared by the US News & World Report. This country climbed nine places compared to the previous ranking. The ranking lists 65 different indicators. Bulgaria is ranked highest on quality and cost of living, good household conditions and a flexible labour market. Neighbouring Greece is 27th in the ranking and Serbia - 72nd. The top countries are Switzerland, Canada and Japan. ■

13.5%

е спадът в промишленото производство в Китай за първите два месеца от годината - най-голямото свиване, открито се води статистика. Така на практика за пръв път от времето на Мао Дзедун китайската икономика няма да отчете ръст за тримесечието. Безработицата се е повишила до 6.2 на сто, а потреблението е спаднало с 20.5%.

EN

is the decline in industrial production in China for the first two months of the year - the largest contraction since record began. Thus, for the first time since Mao Zedong's time, the Chinese economy will not report growth over a quarter. Unemployment rose to 6.2 per cent while consumption dropped by 20.5 per cent. ■

812 000 000

евро ще получи България от специалния фонд на Европейския съюз за борба с последиците от коронавируса. Освен това страната ще получи правото да използва по това направление остатъка от неусвоените суми по структурните и инвестиционните фондове на ЕС - 546 млн. евро. Така за овладяване на епидемията и икономическите ѝ ефекти правителството разполага с 1.36 млрд. евро европейски средства.

EN

Will go to Bulgaria from the European Union Special Fund to combat the effects of the coronavirus. In addition, the country will be entitled to use the remainder of unused EU structural and investment funds - EUR 546 million. Thus, the government has EUR 1.36 billion in European funds to control the epidemic and its economic effects. ■

ЧЕЗ ЕЛЕКТРО БЪЛГАРИЯ

ЗАЯВИ СВОЯТА ЕЛЕКТРОННА ФАКТУРА ДНЕС, ЗА ДА БЪДЕ ПО-ЗЕЛЕНО УТРЕ!

Всеки четвърти клиент на ЧЕЗ използва електронна фактура
До момента спасихме над 10 500 дървета

ЦЕНАТА НА СТРАХА

Ирационалната паника около коронавирусната пандемия заплашва да върне световната икономика към 2008 година. И според много експерти България е сред най-застрашените

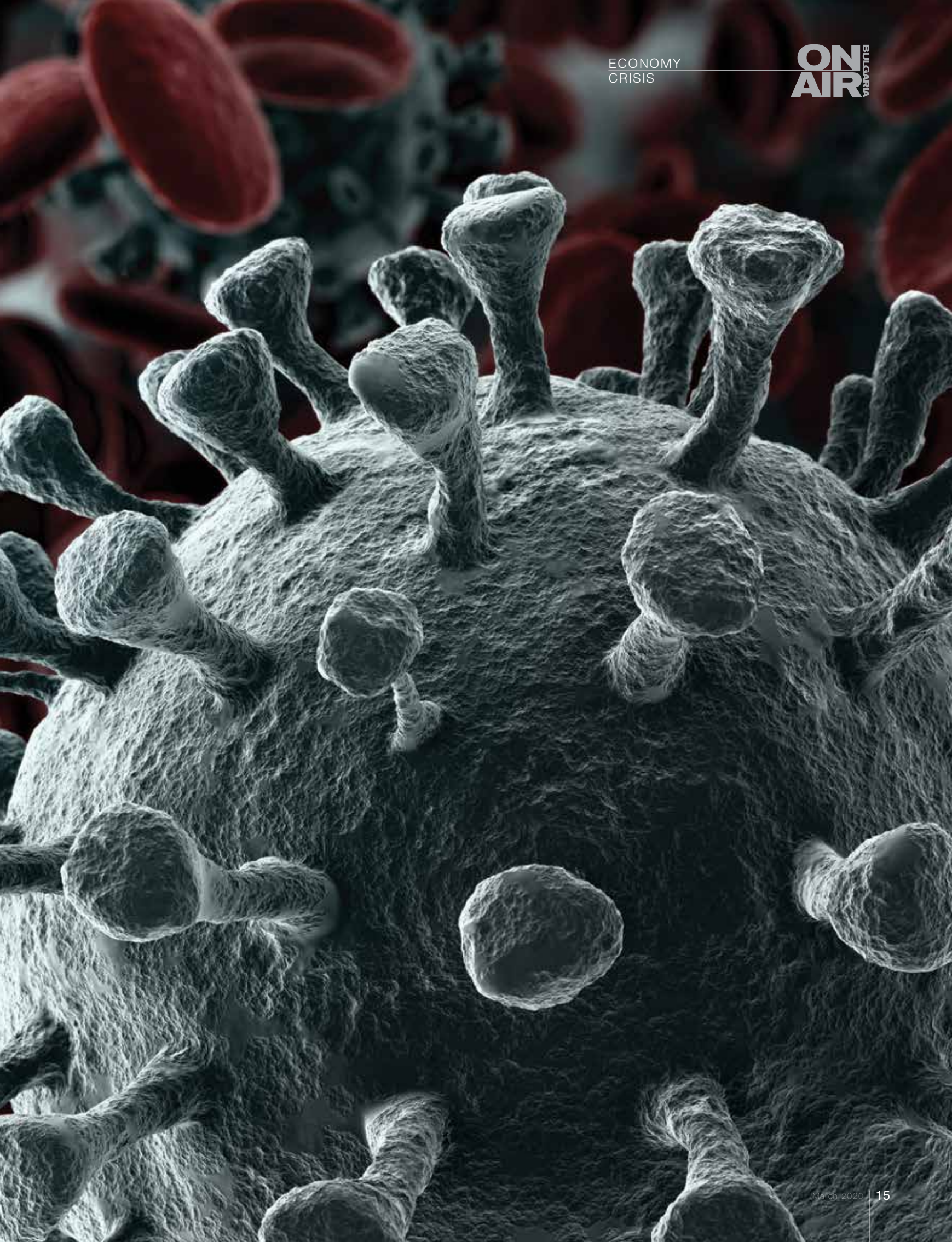
By КАЛИН АНГЕЛОВ / Photography SHUTTERSTOCK

Егиственото, от което трябва да се боим, е самият страх". Вярно, Франклин Рузвелт е имал предвид друго, когато е казал това в прословутия си встъпителен адрес през март 1933. Но всъщност днешната глобална паника, предизвикана от един непознат доскоро представител на семейството на коронавирусите, сериозно заплашва да докара света до състояние, много близко до онова от епохата на Голямата депресия. А според много анализатори България е сред страните, които биха пострадали най-сериозно при такъв сценарий.

БЪЛГАРИЯ Е И ОТЛИЧНА ИЛЮСТРАЦИЯ за неособено рационалния начин, по който човечеството реагира на тази пандемия. Допреди появата на първите диагностицирани случаи в страната като

цяло цареше безгрижие - независимо от предупрежденията на хора като доц. Атанас Мангърров, национален консултант по инфекциозни болести, че вирусът почти сигурно е вече тук, просто не е засечен от твърде рехавото сито на тестовете. След първите потвърдени случаи настъпи истинската паника - не просто с презапасяване в магазините, а с често истерични действия и пълен отказ от нормалния начин на живот. Машиностроител от една от все още незасегнатите (поне официално) области се оплака, че от 270-те му работници на работа се явили едва 60. Повечето експортно ориентирани български предприятия и без това изпитват недостиг на работна ръка; в съчетание с намаляващите поръчки от чужбина това може да ги съсипе.

ОСНОВАТЕЛНА ЛИ Е ПАНИКАТА? В ►

► никакъв случай. Несъмнено положението е сериозно и не бива да се подценява. Отмяната на концерти и футболни мачове е разумна, макар и печално закъсняла мярка. Но да се барикадираш вкъщи в компанията на 60 килограма брашно определено не е рационална реакция, ако не си в рисковите групи - над 70-годишна възраст, или с раково или сърдечносъдово заболяване.

До средата на март смъртните случаи от т. нар. Covid-19 бяха около 5000 в световен мащаб. По изчисления на американския Център за контрол и превенция на заболяванията, всяка година обикновеният сезонен грип взема между 291 000 и 646 000 жертви. Но колко хора носят маски заради грипа? Колко се отказват от активен живот през зимата и се затварят вкъщи? Огромното мнозинство дори не се ваксинира, макар че противогрипната ваксина е евтина и е доказано ефективна.

ЗАЩО СЕГА РЕАГИРАМЕ ТОЛКОВА РАЗЛИЧНО? Повечето медициналисти наблягат на грастично по-високата смъртност от Covid-19 - между 2% и 3.4%, според различните оценки (докато за грипа тя е едва около 0.1%). Но тези числа са всъщност грастично завишени. Просто защото извадката е само от регистрираните случаи - като цяло по-тежките. В голямото мнозинство от случаи инфекцията минава със съвсем леки симптоми, или дори без симптоми - и съответно не се засича. В повечето държави, включително България, тестването е ограничено до сериозно болните и техните най-близки контактни групи. В страни, където тестването е по-масово, смъртността е далеч по-ниска. В Южна Корея, лидера в това отношение, при 7869 потвърдени случая на коронавирусно заразяване има само 66 смъртни случая (до 13 март). Още по-добра илюстрация е круизният кораб Diamond Princess - от 3711 души на борда 696 бяха заразени, от които половината - без никакви симптоми. Починаха 7 души, всички на възраст над 70 години.

НА БАЗАТА НА ТЕЗИ ДАННИ повечето вирусолози днес предполагат, че реалната смъртност от Covid-19 е някъде около 0.4-0.7 на сто. Пак е по-висока от тази на сезонния грип. Но е несравнимо по-ниска от тази на Испанския грип от 1918, убил десетки милиони хора, да не говорим за тези на SARS/ТОРС и Ебола. Като степен на опасност Covid-19 дори не може да се мери с възраждащата се на глобално ниво туберкулоза, от която през 2018 са отчетени 10 милиона нови случая, от които около 1.45 милиона - с фатален изход. "За последните 30 години имам опит с много кризи: HIV, SARS, туберкулоза, мул-

тирезистентни бактерии. С всички се справихме спокойно и ефективно. Нито една не създаде паника като днешната", казва известният френски нефролог проф. Жилбер Дьоре. "Никога досега не съм забелязвал такава загриженост от инфекциозно заболяване. Не съм притеснен от медицинските последици от коронавируса. Нищо от данните за смъртността и за разпространението на вируса не оправдава степента на зравна и, преди всичко, икономическа паника".

АВИОИНДУСТРИЯТА И ТУРИЗМЪТ логично са първите пострадали. Дори гиганти като Lufthansa прегупредиха, че ще се нуждаят от подкрепата на правителството, за да се справят. Резервациите в Airbnb бележат цели 40% спад, най-вече заради Европа и Китай, и това вероятно ще отложи листването на компанията на борсата. В Китай продажбите на автомобили се сгромолясаха с цели 80%. В Италия като цяло животът е замрял до степен дори да не могат да се изчислят икономическите щети. Но всичко това е само върхът на айсберга. Отчаяното изсипване на нови стимули от американския Федерален резерв и Европейската централна банка за кратко спря срива на борсите; но после озадачаващото изявление на Доналд Тръмп за коронавируса му даде нов тласък и за един ден американските акции се сриваха с 10% - най-лошият им спад след злоещия Черен понеделник през 1987. The Financial Times окачестви подхода на Тръмп като "гасене на пожар с бензин".

ВПРОЧЕМ ОЩЕ ПРЕДИ ТОВА експерти на Bloomberg Economics разработиха четири сценария за възможните икономически ефекти от коронавируса. По-умерените два, предвиждащи ранно овладяване на разпространението на вируса, вече спокойно могат да бъдат отхвърлени, след като Световната здравна организация обяви ситуацията за глобална пандемия. Остават двата

Най-потърпевши в този сценарий ще са страните от централна и югоизточна Европа: Словакия, Унгария, Румъния и България

по-сериозни, които според Bloomberg могат да струват на икономиката до 2.7 трилиона долара от загубен брутен продукт - еквивалент на целия БВП на Великобритания.

Щетите за икономиката идват най-вече от мерките на правителствата за ограничаване на разпространението на заразата. Китай, където това разпространение изглежда вече овладяно, вероятно ще успее изцяло да възстанови производствения си капацитет още през април. Независимо от това китайската икономика може да се свие за първото тримесечие - нещо, което не се е случвало от времето на Мао Дзедун.

Производствената парализа вече е обхванала Италия, както и отделни сектори в Южна Корея, Япония, Франция и Германия. Топърва ще се развива в САЩ, Бразилия, Канада, може би и във Великобритания. На практика и десетте най-големи икономики в света ще пострадат от вируса. При този сценарий глобалният растеж за 2020 ще се свие до 1.2%, този в САЩ - до 0.5%, а еврозоната и Япония ще изпадат в рецесия.

ТОВА Е ОПТИМИСТИЧНИЯТ СЦЕНАРИЙ.

Песимистичният - и все по-възможен - предвижда всички големи икономики да преживеят шок, съизмерим с този в Китай и Италия. "Ако това се случи, глобалният растеж пада до нула", отбелязва Bloomberg. В рецесия влизат и Съединените щати. Германската икономика се свива с 3.6%, руската - с 4.8%. Но най-потърпевши в този сценарий ще са страните от централна и югоизточна Европа: Словакия, Унгария, Румъния и България, при които спадът ще е 6 и повече процента.

Подобни сценарии предвиждат и други анализи. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие вече обяви, че очаква растежът през тази година да е най-ниският от 2009 насам. Експерти от Австралийския национален университет пророкуват, че ако темпото на разпространение на заразата - и на паниката - се запази, щетите може да надхвърлят 8% от брутният продукт в Северна Америка и Европа. Финансовите власти по света вече се опитват да противодействат на това, разбира се. Но дори и да изсипят милиарди в нови стимули, това няма да поправи изпочупените вериги за доставки. Нито ще накара уплашените до смърт хора да започнат да ходят на работа. Затова най-важната задача на правителствата днес изглежда да успокоят и да информират по-добре своите граждани. Но ако се съди по текущата ситуация, тази задача не е по силите на повечето от тях. ■

THE COST OF FEAR

The irrational panic over the coronavirus pandemic threatens to lurch the world economy back to 2008. According to some, Bulgaria is among the most endangered

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Only thing we have to fear is fear itself." True, FDR meant something else when he said this in his famous inaugural address in March 1933. Actually, today's global panic caused by an unknown until recently representative of the coronavirus family is seriously threatening to bring the world very close to that of the Great Depression. According to a number of analysts, Bulgaria is among the countries that would be most seriously affected by such a scenario.

BULGARIA IS ALSO AN EXCELLENT ILLUSTRATION of the not so rational way in which humanity responds to this pandemic. Prior to the emergence of the first diagnosed cases, the country as a whole was worry-free, despite warnings from people like Assoc. Prof. Atanas Mangarov, the national consultant on infectious diseases, that the virus was almost certainly already here, simply not detected by sluggish screening. After the first confirmed cases, there was real panic: not just by hectic buying in shops, but also by frequently hysterical actions and complete abandonment of the normal way of life. A machine builder in one of the still (at least officially) unaffected areas complained that only 60 out of his 270 workers

turned up at work. Most export-oriented companies have experienced labour shortages for years. When combined with decreasing orders from abroad, this can ruin them.

IS THE PANIC JUSTIFIABLE? Not at all. Undoubtedly, the situation is serious and should not be underestimated. Cancelling concerts and football matches is a reasonable, though fatally delayed measure. While barricading yourself at home surrounded by 60 kilos of flour is definitely not a rational reaction, if you are not in the risk groups - over the age of 70, or with cancer or a cardiovascular disease. By mid-March, the deaths of the so-called Covid-19 were around 5,000 worldwide. According to data by the US Center for Disease Control and Prevention, the average seasonal flu death rate is between 291,000 and 646,000 annually. But how many people wear masks because of the flu? How many give up on active living in the winter and stay at home? The vast majority are not even vaccinated, although the flu vaccine is cheap and proven effective.

WHY ARE WE REACTING SO DIFFERENTLY NOW? Most media mention a dramatically higher mortality rate of Covid-19 - between 2% and 3.4%, according to various estimates

(while it is only about 0.1% for flu). But these numbers are actually dramatically overstated. Just because the sample is only from registered cases - generally the more severe ones. In the vast majority of cases, the infection goes away with very mild symptoms, or even without symptoms - and is undetected. In most countries, including Bulgaria, testing is limited to the seriously ill and their closest contact groups. In countries where testing is more common, mortality is far lower. In South Korea, the leader in this regard, with 7,869 confirmed cases of coronavirus infection, there are only 66 deaths (until March 13). An even better illustration is the Diamond Princess Cruise ship - of the 3,711 people on board, 696 were infected, half of them without any symptoms. Seven people died, all of them over the age of 70.

BASED ON THIS DATA, most virologists today estimate that the actual mortality rate of Covid-19 is somewhere around 0.4% - 0.7%. It is still higher than seasonal flu. Still, it is incomparably lower than the 1918 Spanish flu that killed tens of millions of people, not to mention SARS and Ebola. Covid-19 is not even equal to TB, rising globally, with 10 million new cases reported in 2018, of which about 1.45 million are fatal. ►

► "I have had many crises in the last 30 years: HIV, SARS, tuberculosis, multidrug-resistant bacteria. We have all managed calmly and efficiently. None have created a panic like today," says famous French nephrologist Prof. Gilbert Deray. "I have never before noticed such a concern about an infectious disease. I am not bothered by the medical consequences of the coronavirus. None of the data on mortality and on the spread of the virus justify the degree of health and, above all, economic panic."

AIRPORTS AND TOURISM are logically the first victims. Even giants like Lufthansa have warned that they will need government support to cope. Reservations at Airbnb mark a 40% slump, mostly because of Europe and China, and this is likely to postpone the listing of the company on the Stock Exchange. In China, car sales have fallen by as much as 80%. In Italy, as a whole, life has died to such an extent that even economic damage cannot be calculated. Well, all this is just the tip of the iceberg. The desperate pouring out of new incentives by the US Federal Reserve and the European Central Bank briefly stopped the stock market crash, but then Donald Trump's puzzling statement about the coronavirus gave it another impetus, and in a day US stocks collapsed by 10% - their worst decline since the ominous Black Monday of 1987. The Financial Times

described Trump's approach as "putting out a fire with gasoline."

BEFORE THIS, Bloomberg Economics experts have developed four scenarios for the possible economic effects of coronavirus. The more moderate two, predicting early control of the spread of the virus, can now be easily dismissed after the World Health Organisation announced a global pandemic. There are two more serious ones that, according to Bloomberg, can cost the economy up to USD 2.7 trillion in lost gross product, equivalent to Britain's GDP.

The damage to the economy comes mainly from governments' measures to curb the spread of the infection. China, where this proliferation seems already under control, is likely to be able to fully restore its production capacity by April. Nevertheless, the Chinese economy may shrink during the first quarter, something that has not happened since Mao Zedong's time.

Production paralysis has already reached Italy, as well as individual sectors in South Korea, Japan, France and Germany. It is about to spread to the US, Brazil, Canada, and maybe the UK. In fact, the world's ten largest economies will suffer from the virus. Under this scenario, global growth for 2020 will shrink to 1.2%, The US will see a growth of just 0.5%, and the Euro-

zone and Japan will fall into recession.

THIS IS THE OPTIMISTIC SCENARIO. The pessimistic one, and increasingly feasible, predicts that all major economies will experience a shock commensurate with that of China and Italy. "If that happens, global growth will fall to zero," Bloomberg notes. The United States is also entering a recession. The German economy contracted by 3.6%, the Russian economy - by 4.8%. But the worst hit in this scenario will be the countries of Central and Southeastern Europe: Slovakia, Hungary, Romania and Bulgaria, with a fall of 6% or more.

Other scenarios foresee other analyses. The Organisation for Economic Co-operation and Development has already announced that it expects this year's growth to be the lowest since 2009. Australian National University experts have predicted that if the infection spread rate - and that of panic - persists, the damage could exceed 8% of gross product in North America and Europe. Financial authorities around the world are already trying to counter this, of course. But even pouring billions into new incentives will not repair the broken supply chains. Nor will it make people scared to death go to work. Therefore, the most important task for governments today seems to be to reassure and better inform their citizens. However, judging by the current situation, this task is beyond the power of most of them. ■

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.

КЪМ 31.12.2019 г. - С НАД 420 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1,4 МИЛИАРДА ЛЕВА УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG). ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.

**ПОСОЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ НЯМАТ ПО НЕОБХОДИМОСТ ВРЪЗКА С БЪДЕЩИ РЕЗУЛТАТИ.*

1113 София, бул. Цариградско шосе 87
Клиентски център – тел.: 0700 11 322

e-mail: office@ccb-sila.com
www.ccb-sila.com

Погрижи се за тези, **КОИТО ОБИЧАШ**

СЛЕДЕТЕ НИ, ЗА ПО-ДОБРИ ЦЕНИ

БЕЗПЛАТНА ДОСТАВКА НАД 30 ЛВ. ЗА ГРАД СОФИЯ

СЪБИРАЙТЕ БОНУС ТОЧКИ

apteka.puls.bg

За нова българска култура

Телевизия Bulgaria ON AIR слуша, гледа, чете
и дава ефир на избрани творчески продукти.
Ако си автор, пиши ни.

marketing@bulgariaonair.bg

onart.bgonair.bg

ВИРУСЪТ НА ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЛИХВИ

По навик централните банки започват да мислят за облекчения при всяка криза. Но при тази те могат по-скоро да навредят

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Когато лекарите - а понякога и самите пациенти - започнат да назначават антибиотици за щяло и не щяло, резултатът от това са все по-голям брой устойчиви на антибиотици бактерии. Същото се отнася и до финансовите системи. Когато централните банки изсипват огромен финансов ресурс в системата дори в добри времена, при криза тази мярка може да престане да действа.

МНОЖЕСТВО ИКОНОМИСТИ отдавна предупреждават, че упорстване с ниските лихви и количествените облекчения, Европейската централна банка се лишава от механизми за спешна помощ при евентуална криза. Сега, покрай предизвиканата от коронавируса паника, тези предупреждения ще бъдат тествани на практика. "Правителствата и централните банки ще се опитат да извадят скелетите от гардероба и да обвинят коронавируса за всичките си грехове", коментира Владислав Панев, лидер на Зелената партия и финансист. "Отдавна предупреждавам, че политиката на негативни лихви във време на растеж остава ЕЦБ без муниции за справяне с бъдеща криза. Сега това е по-видно отвсякъде.

Следва имплозия на активите и пазарите на акции го показват ясно. Срич наполовина на имотите, особено в западните столици, въобще не е изключен. А и в някои сегменти в София. Банките в България вече са по-консервативни при отпускане на кредити. Кешът отново е Цар".

ПО ВЕЧЕ СЪЗДАДЕН НАВИК ИНВЕСТИТОРИТЕ очакват от централните банки да противодействат на кризите, като осигуряват повече ликвидност - тоест като намаляват лихвите и изкупуват (дори и непряко) ценни книжа. Само че сегашната ситуация не е предизвикана от проблеми във финансовия сектор. Или по-просто казано, не идва от недостиг на пари. И количествените облекчения, както отбеляза The Financial Times, няма да попречат на хората да се разболяват. В това има логика. Когато потреблението е свито не от недостиг на средства, а от други фактори, прякото стимулиране на финансовата система може да отклочи инфлацията, без да ускори растежа. Което на практика ще влоши нещата, вместо да ги подобри. Затова и националната банка на Южна Корея след внимателно обмисляне реши да не закача лихвените проценти. Китайската народна банка

понижи лихвите със съвсем умерените 0.10 пункта, и се задоволи да инструктира търговските банки да не притискат затруднените си длъжници.

НА ДРУГИ МЕСТА ПО СВЕТА реакциите са не чак толкова премерени, вероятно и под натиска на разтревожените инвеститори. Федералният резерв още на 3 март намали лихвите с необичайно големия половин процент. Подобни мерки взеха и централните банки на Австралия, Канада и Индонезия. В Европа и Япония обаче положението е по-особено.

"В един идеален свят всяка централна банка би посрещнала това предизвикателство при здравословни нива на инфлацията и при лихви над 5 процента", отбеляза в коментар по темата The Economist. "Ако коронавирусът удари по вътрешното потребление, те биха могли да намалят лихвените проценти, колкото е нужно. Правителствата биха предоставили фокусирана фискална подкрепа. Вероятно би се стигнало до някои валутни въртележки, в зависимост кои гържави са най-силно засегнати. Но би имало твърде малко причини за глобално икономическо напрежение".

За жалост сегашната ситуация е далеч

от идеалната. Европа и Япония я посрещат при отрицателни лихви, и при програми за количествени облекчения, напompани до предела. Съединените щати с лихвените нива от 1.75 процента все пак имат малко повече пространство за маневриране. Страни като Русия, с 6%, имат доста повече. Това крие още повече рискове, защото, ако в един момент Федералният резерв понижи лихвите, а ЕЦБ не успее да отговори със същото, доларът ще се обезцени чувствително спрямо еврото. Кое ще натисне още по-силно надолу затруднения европейски экспорт. Има и допълнителен риск във връзка с предстоящите избори в САЩ: при негативно развитие стремящият се към преизбиране Тръмп може да прибегне към валутна интервенция, или да въведе нов кръг търговски тарифи. Всяко от двете, както твърди The Economist, би догучило вече напуканата глобална икономика.

ДОПЪЛНИТЕЛНОТО ПОНИЖАВАНЕ на лихвите ще натовари още повече и търговските банки, да не говорим за пенсионните системи. В Германия повечето банки спешно търсят нови трезори, защото собствените им са претърпани с кеш. За тях е по-изгодно да държат пари в брой,

отколкото да ги "паркират" в ЕЦБ при отрицателна лихва. Ако това е резултатът от политиката за стимулиране на икономиката, ясно е, че тази политика е напълно несъстоятелна - дори и без пандемия и глобална паника.

В България банките също страдат от ниските лихви, макар че успяват да компенсират и да поддържат прилични нива на печалба и нива на капиталова адекватност, които са значително над средните за ЕС. Но и те ще усетят болезнено ефекта от ново отклонение към минусовата територия.

ЗАТОВА ДАЛЕЧ ПО-РАЗУМНО би било стигмилите да се насочат директно към икономиката, и да се прилагат от правителствата. Това означава гъвкавост за неща като данъци и осигуровки - на този етап България спокойно може да си ги позволи. Но също означава да се гарантира, че търговията ще продължи. А това вече изисква координирани международни усилия. Решението на Сърбия - страна с повече регистрирани случаи на инфекцията от България - да затвори повечето си граници, за да "спре заразата", ясно показва, че такива координирани усилия за момента няма.

"Със сигурност търговията трябва да върви, дори и ако движението на хора бъде ограничено. Европа може да се върне към корените си за известно време. Да бъде зона за свободна размяна на стоки", коментира Владислав Панев.

"Върху бизнеса у нас влияе повече паниката от коронавируса, не толкова самото му разпространение. Компаниите ще загубят повече от нея", казва Иван Тошев от Националното сдружение на малкия и среден бизнес пред Boomberg TV Bulgaria. Според него опасностите са най-вече за малкия бизнес, който няма възможностите за реструктуриране на големите дружества. Компаниите, ориентирани към износ, трябва да мислят за диверсификация на пазарите. "Бизнесът би трябвало да поиска от държавата да плати част от сметката за мерките, които му се налагат... Намирането на алтернативни източници на доставки и суровини е полесно. Въпросът е кой ще плати сметката - бизнесът, или държавата ще поеме част от нея. Или всичко ще се прехвърли към потребителите". Ако енергията на властта се насочи към създаването на напълно работещо електронно правителство, това би облекчило доста положението, смята Тошев. ■

THE NEGATIVE INTEREST RATE VIRUS

Central banks intuitively start thinking about relief every time there's a crisis. This time, however, they might cause harm

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

When physicians, and even patients themselves, start prescribing antibiotics freely, the result is a growing number of antibiotic resistant bacteria. The same goes for financial systems. When central banks pour huge financial resources into the system, even in good times, this measure might cease to work during a crisis.

A NUMBER OF ECONOMISTS have long been warning that, by stubbornly sticking to low interest rates and quantitative easing, the European Central Bank (ECB) is depriving itself of mechanisms for urgent aid during a potential crisis. Now, given the coronavirus panic, these warnings will be put to the test in practice. "Governments and central banks will try to get the skeletons out the closet and blame all their sins on the coronavirus," financial expert and leader of the Green Party, Ventsislav Panev, says. He recalls that he has been warning for a while that the policy of negative interest rates in times of growth leaves the ECB without means to deal with a future crisis. Now, this is more obvious than ever. What's next is an assets implosion, which is clearly shown by the stock market. There is a possibility that real estate properties, especially in Western capital cities, could crumble by some 50% or so. This may also be the case in some real estate market segments in Sofia. Bulgarian banks are already more conservative about lending. Cash is King once again, Panev says.

INVESTORS ARE ALREADY CONDITIONED to expect central banks to counter crises by providing more liquidity, i.e. by lowering interest rates and buying (even indirectly) securities. The current situation, however, was not caused by problems in the financial sector. Or more simply said, it is not the result of a money shortage. The quantitative easing, as The Financial Times notes, won't prevent people from getting sick. There's logic in that. When consumption contracts not because of

money shortages, but other factors, directly stimulating the financial system could lead to inflation without speeding up growth. This in practice, would make things worse instead of alleviating the situation. That is why, after careful considerations, South Korea's central bank decided to leave interest rates alone. The People's Bank of China lowered interest rates by the modest 0.10 percentage points, while instructing commercial banks not to pressure their debtors who are experiencing difficulties.

ELSEWHERE IN THE WORLD, the reactions are not so well-thought out, likely because of the pressure by concerned investors. The Federal Reserve lowered interest rates on March 3 by 0.5%, which is unusually large. Similar measures were taken by the central banks of Australia, Canada and Indonesia. The situation, however, is different in Europe and Japan.

"In an ideal world, every central bank would confront this challenge with a healthy level of inflation and interest rates above 5%. If Covid-19 hit domestic demand, they would cut rates as needed. Governments would provide targeted fiscal help. There might be some currency swings, depending on which countries were worst affected, but there would be little cause for global economic tension".

Unfortunately, the current situation is far from perfect. Europe and Japan are coming to face it while having negative interest rates and quantitative easing programs, pumped up to the limit. The US, with its interest rates of 1.75%, have some room to play. Countries like Russia, with its 6%, have much more. This hides even more risks, because if the Federal Reserve lowers interest rates, and the ECB fails to respond with the same, the US dollar will lose a significant chunk of its value to the euro. Such a scenario would exert additional pressure on the already struggling European exports. There is also an additional risk related to the upcoming US presidential elections: in

case Trump, who is seeking a re-election, encounters negative developments, he could resort to currency intervention or even introduce a new round of trade tariffs. Either one, as The Economist claims, would shatter the already cracked global economy.

THE ADDITIONAL LOWERING of interest rates would pose a burden for commercial banks, let alone the pension systems. Most banks in Germany are urgently looking for new vaults, as their own are full of cash. It is more profitable for them to store cash rather than "park" it in the ECB at negative interest rates. If this is the result of the policy for stimulating the economic, then it is clear this policy is completely unfeasible, even without a pandemic or global panic.

Banks in Bulgaria are also suffering from the low interest rates, although they're managing to compensate and maintain decent profits and capital adequacy levels, which are significantly above the EU average. Even they, however, will be hurt by a new deviation towards the negative realm.

THIS IS WHY IT WOULD BE MUCH WISER to direct the stimuli straight towards the economy, which should be done by the governments. This would allow flexibility when it comes to things like taxes and social insurance contributions, which is something Bulgaria can easily afford at this time. However, it also means guaranteeing that trade continues, which requires coordinated international efforts. Serbia's decision to shut down most of its border crossings in order to stop the disease from spreading, despite having more reported Covid-19 cases than Bulgaria, clearly shows that such coordinated efforts are missing at this time.

Trade must surely go on, even if the movement of people is restricted. Europe can go back to its roots for a while and become a zone for the free exchange of goods, Panev says.

Bulgarian businesses are impacted more by the coronavirus panic than the spread of the disease itself, Ivan Toshev of the National Association of Small and Medium Business tells Bloomberg TV Bulgaria. He believes that small businesses are facing the biggest threat, as they lack the restructuring abilities most large companies have. Export-oriented companies should start thinking about market diversification. Businesses should ask the State to pay part of the cost incurred by the measures imposed on them. Finding alternative supply sources is easier. The question is who will pay the bill - businesses or the State will cover part of it. Or everything will be transferred to the consumer. If the powerholders' energy is transferred towards the creation of a fully functional e-government, the situation would be relieved significantly, Toshev says. ■

БЕЗЦЕННИ ПРЕЖИВЯВАНИЯ ЗА БЕЗЦЕННИ КЛИЕНТИ: ПРЕМИУМ КАРТИТЕ MASTERCARD®

Българските банки издават богато портфолио от Mastercard премиум продукти – дебитни и кредитни карти Mastercard Gold, Mastercard Platinum, Mastercard World или Mastercard Elite. Премиум картата Mastercard носи със себе си ексклузивни привилегии – определени във всяка банка и общи за всички, като част от премиум програмата на Mastercard.

Специалните оферти за премиум Mastercard следват потребителите навсякъде, където ги отвежда динамичният им начин на живот: когато пътуват, когато работят, когато пазаруват високотехнологични и луксозни продукти, и когато отпразнуват – във ВИП ложата на събитие или в специално създадено кулинарно приключение.

Mastercard създава безценни кулинарни моменти за своите клиенти на неочаквани места. През 2019 г. клиенти на Mastercard имаха шанса са участват на „царските“ кулинарни приключения в дворци

и музейния личен вагон-салон на цар Борис III. Гостите имаха възможност да се докоснат до нова интерпретация на българските вкусове и забравените рецепти от началото на 20 век – архивни гезустационни менюта бяха пресътворени с най-модерни гурме технологии.

Сред останалите привилегии за премиум Mastercard са:

- услугата Fast Track, която осигурява приоритетно преминаване през задължителните проверки на Терминал 2 на Летище София
- специални условия за продукти SAMSUNG
- 10 безплатни е-подписа за дистанционна идентификация
- ВИП места на определени събития
- Специални условия при пътешествия и круизи
- Специални условия във верига за луксозни облекла

Попитайте за премиум карта във вашата банка и вижте привилегиите на премиум програмата на mastercard.bg

INVALUABLE EXPERIENCES FOR INVALUABLE CUSTOMERS: MASTERCARD® PREMIUM CARDS

Mastercard is pleased to surprise its premium cardholders with an exclusive new travel privilege, available for the first time at Sofia Airport:

Fast Track corridor at Terminal 2, departures. Mastercard premium cardholders will be able to enjoy priority passing through personal documents and security check at an exclusive Mastercard checking point and luggage security, without waiting in queues. Thus, busy travelers can turn the waiting time into quality time for themselves.

The new free service Mastercard Fast Track gives the exclusive opportunity of Premium cardholders to pass through without waiting at Terminal 2 of Sofia Airport. Eligible for the service are all Mastercard Gold, Mastercard Platinum, Mastercard World and Mastercard World Elite cards, issued by banks in Bulgaria.

Customers can use the service without prior booking, only by verifying their Premium Mastercard to the POS terminal at the checking point. The machine recognizes the card. Eligible cardholders can bring accompanying children under 6 y.o. for free.

In addition, Mastercard Premium cardholders can relax for free in the business lounges at Terminal 2, Sofia Airport.

Follow the Mastercard logo at the Airport.

H₂
Hydrogen

ВЕЧНОТО ВОДОРОДНО "УТРЕ"

Най-разпространеният елемент във Вселената изглежда като решение на всичките ни енергийни проблеми. Ако успеем да отстраним няколко досадни пречки

By КОНСТАНТИН ТОМОВ / Photograph: SHUTTERSTOCK

Водородът е горивото на бъдещето - и винаги ще бъде, обичат да се подиграват скептиците. Действително "водородното общество", което преди двайсетина години бе превъзнесено като спасение и от енергийните проблеми, и от глобалното затопляне, днес изглежда все така далечно, както и тогава. Гръмките планове се разпаднаха; повечето ангажирани с подобни проекти компании тихомълком ги зарязаха или поне ги изтикаха на заден план. Но сега изведнъж водородът отново е на дневен ред. Не защото се е случил кой знае какъв технологичен пробив, а защото политиките внезапно пак се заинтересуваха от него.

ОТ КЪСНАТА ЕСЕН НА 2019 акциите на компании, разработващи водородни технологии, започнаха изведнъж да поскърпват на борсите. Канадската Ballard Power и американската Plug Power удвоиха стойността си само за три месеца; шведската PowerCell поскърпна цели осем пъти. Тенденцията получи обяснение в началото на март, когато Европейската комисия обяви създаването на партньорство за разработване и развиване на водородните технологии. Този технологичен алианс ще получи над 2 млрд. евро финансиране от общия европейски бюджет. Водородът "ще бъде стратегически важен за енергийната независимост и енергийното бъдеще на Европа", заяви еврокомисарят по въпросите

на единния пазар Тиери Бретон в интервю за The Financial Times.

Не е трудно да се разбере мотивацията на стратегите в Брюксел. Европа е силно зависима от вносните горива (било от САЩ, във втечнена форма, било от Русия, Азербейджан или Иран). В същото време електромобилите с батерии, които ЕС насърчава като средство за намаляване на парниковите емисии, значително отслабват позициите на европейските автомобилни гиганти. Десетилетното предимство на Европа в тази област бе свързано с инженерната експертиза на компании като Volkswagen, Daimler, BMW, Peugeot, Renault, Fiat. Но електромобилите са несравнимо по-прости като устройство. Всеки може ▶

► да ги произвежда и при тях ключово е кой доставя батериите и софтуера. В първото абсолютна доминация за момента имат Китай и Южна Корея. При второто лидери са американците. Наблягане върху водородните технологии, по които между другото китайци и японци работят много усилено, би могло да запази конкурентните предимства на европейските автомобилостроители.

ВСЕ ПАК МНОГО ЕКСПЕРТИ СЕ СЪМНЯВАТ, че водородната технология може да се наложи при леките автомобили. Клаус Фрьолих, директорът на BMW по развойната дейност, прогнозира преди време пред Bulgaria ON AIR, че бъдещето е по-скоро на електрокарите с батерии, когато става дума за големите градове, а моделите с горивни клетки ще се използват най-вече за дълги пътувания.

Батериите обаче изглеждат почти неприложими при товарните превози - а на тях се падат над една четвърт от всички парникови емисии, отделяни днес от транспортния сектор (2.5 милиарда тона от общо 9.5 милиарда тона CO₂ през 2018). За да задвижват един голям камион за преход от по 1000 и повече километра, тези батерии трябва да са гигантски - което означава огромна цена, много високо собствено тегло на камиона и епично дълги периоди за зареждане. За да избегнат последното, в Tesla планират да направят своя влекач не с една голяма, а с четири отделни по-малки батерии, които могат да се зареждат едновременно. Това ще намали времето за зареждане, но ще ангажира четири зарядни станции едновременно. И по никакъв начин не решава проблемите с теглото и с цената. Влекачът на Tesla

ще тежи средно с 2 тона повече от дизелов аналог - а това са два тона, които трябва да бъдат компенсирани от полезния товар.

Затова много други компании - от Daimler до аризонската Nikola - планират да заложат на водородните горивни клетки. Nikola дори вече има 8000 предварителни поръчки за своя водороден влекач.

ВОДОРОДЪТ Е НАЙ-ЛЕКИЯТ елемент и най-разпространеното вещество във Вселената. А химичната реакция, чрез която горивните клетки го превръщат отново в енергия, дава само един отпаден продукт: чиста питейна вода. Самите горивни клетки имат несравнимо по-дълъг живот от литиево-йонните батерии, на които залагаме в момента, производството им е по-чисто и не се налага сложно и скъпо рециклиране.

Поставени в автомобил, те имат много предимства. Първо, зареждат се за няколко минути вместо за часове. Второ, понеже произвеждат електроенергията на борда, а не се налага да я складира в огромни батерии, те тежат чувствително по-малко (макар все пак да са по-тежки от тези с двигател с вътрешно горене). Трето, горивните клетки са надеждни и издръжливи, с дълъг живот, докато баснословно скъпите батерии на електрокарите имат ограничен живот и трябва да се подменят на няколко години. И четвърто, FCEV работят добре при всякакви климатични условия, докато капацитетът на батериите на BEV спада драстично при по-ниски температури.

НО НАЙ-ГОЛЯМОТО ПРЕДИМСТВО на водородната технология не е в автомобилите

те. Тя е добър начин да се отстрани главният недостатък на т. нар. "възобновяеми източници на енергия". Сега големият проблем с генерацията от вятър, слънце и пр. е, че тя е непрегсказуема и непостоянна. Когато няма достатъчно слънце или вятър, се налага да се ползват заместващи мощности с изкопаеми горива. И обратно, когато има твърде много слънце и вятър, това подлага на прекомерно натоварване електропреносните мрежи. Германия, един от водещите производители на енергия от ВЕИ, често трябва принудително да изключва мощности, за да предпази системата от срив (като при това на собствениците им се изплащат компенсаци). В същото време германците понякога са принудни да плащат на съседни държави, за да изнасят към тях излишната енергия и да намалят натоварването върху мрежата.

Спасението е енергията, генерирана при подобни пикове, да се съхранява, докато стане необходима. Но съхранението в литиево-йонни батерии е прекалено скъпо, а и животът им е ограничен. Много по-разумно би било тази енергия да се използва за производство и складиране на водород, от който после при нужда да се произведе обратно електричество.

ИЗОБЩО ВОДОРОДЪТ НАИСТИНА ЗВУЧИ като идеалната рецепта - докато не се сблъска с реалността.

Първият сериозен проблем е откъде да го вземем. Макар и да е най-разпространеното вещество във Вселената, той рядко се среща в чиста форма на Земята. Налага се да се произвежда, в девет десети от случаите от природен газ чрез процес, наречен "парно-метанова конверсия" (steam-

methane reforming). Естествено, това не помага много за намаляване на зависимостта от изкопаемите горива, да не говорим, че се отделят и доста парникови емисии.

Доста по-чисто е водородът да се произвежда чрез електролиза, за което са нужни само две неща - вода и електроенергия. Тук проблемът е във второто: необходими са доста големи количества енергия, защото около 20% от нея се губят в процеса. Тоест от две единици електроенергия се произвеждат само 1.6 количествата необходима енергия осъществяват доста крайния продукт. Това увеличава доста цената на крайния продукт: килограм водород, произведен чрез електролиза, излиза между 4 и 6 долара, по калкулации на консултантската компания LucidCatalyst. Произведеният от природен газ струва не повече от 1-2 долара. Освен това повечето соларни или вятърни централи имат относително ниска пикова мощност, което ограничава количеството водород, което може да се произведе със захранване от тях. Преди време една британска компания пресметна, че за производството на водородния еквивалент на 700 тераватчаса енергия - колкото да покрие потреблението в Обединеното кралство - ще са нужни вятърни мощности с площ... 104 000 квадратни километра. Или над една трета от територията на страната. Атомната енергетика предлага решение на този проблем, но пак носи със себе си редица грижи.

ВСЕ ПАК ДОРИ 6 ДОЛАРА (равни на 10.30 български лева) не изглеждат чак толкова много, ако отчетем, че задвижваната от горивна клетка Toyota Mirai се нуждае от

Самите горивни
клетки имат
несравнимо
по-дълъг живот
от литиево-
йонните батерии,
на които залагаме
в момента,
производството
им е по-чисто
и не се налага
сложно и скъпо
рециклиране

0.76 kg, за да измине 100 km. Един нормален бензинов автомобил при текущите цени на горивата се нуждае от 15 лева, за да измине същото разстояние. Но при водорода това е само производ-

ствената цена. Тетърва опираме до транспорта и съхранението, които вероятно ще са по-голямата част от себестойността.

В списъка с големите транспортни аварии катастрофата на "Хинденбург" през май 1937 е доста назад, ако гледаме само броя на жертвите (36 души). Но като ефект върху обществената памет горящият като факла въздушен кораб е начело на класацията. И до ден-дневен това е първият образ, който изниква в главите ни, когато стане дума за водородно задвижване.

Разбира се, от грамата на "Хинденбург" ни делят над 80 години, и безброй технологични революции. Водородът си остава все така летлив и избухлив, но методите да контролираме това са несравнимо по-напреднали. Единственият проблем е, че тези методи струват скъпо. Газът трябва да се съхранява едновременно при много ниски температури и много високо налягане. В първото поколение на Mirai например резервоарите работят при 700 атмосфери и за да издържат на налягането, в тях се влагат повече въглеродни влакна, отколкото в Lamborghini Aventador. Една-единствена зарядна станция за водород гнес струва близо милион евро.

Нито една от тези пречки обаче не е непреодолима. Даже работейки в малък мащаб, компаниите в този сектор успяха да подобрят технологията в последните десет години и да намалят цената и размерите на горивните клетки. С увеличаването на мащаба, и с очакваната политическа подкрепа, този процес ще се ускори. И горивото на бъдещето може най-после да се придвижи към настоящето. ■

STARTRADE

your gateway to Bulgaria!

StarTrade is a key partner for companies, willing to import or export through Bulgaria at low tax.

We offer cross-border trade solutions that meets customer's needs thanks to our:

- in-depth knowledge about the local market
- international experience
- online commercial platform
- personalized support in your language

ENJOY A FAVORABLE TAX REGIME RELOCATE PARTIALLY YOUR BUSINESS TO BULGARIA

SUPPLIER
RESEARCH

COMPANY
REGISTRATION

TAX &
AUDITING

THE ETERNAL "TOMORROW" OF HYDROGEN

The most abundant element in the Universe seems to be a solution to all of humanity's energy problems. If we manage to get rid of a few bothersome obstacles, that is

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

Hydrogen is the fuel of the future - and it always will be, naysayers like to joke. The true "hydrogen society", which some twenty-odd years ago was exalted as both the solution to global warming and humanity's energy problems, seems just as distant nowadays as it was back then. The thundering plans fell through; most companies working on such projects quietly abandoned them or just put them on the back burner. Hydrogen has all of the sudden found itself in the limelight once again. This is not due to some great technological breakthrough, but because politicians quickly became interested in it once again.

SINCE LATE FALL OF 2019, the stocks of companies developing hydrogen technologies started to suddenly go up. The Canadian Ballard Power and the US-based Plug Power doubled their values in just three months. The Swedish PowerCell's price increased a whopping eight-fold. The explanation for this trend came at the beginning of March, when the European Commission announced the creation of a partnership for researching and developing hydrogen fuel technologies. This technological alliance will get over 2 billion euro in financing from the EU budget. European Internal Market Commissioner Thierry Breton told The Finan-

cial Times that hydrogen technology "will be strategically important for energy independence and the future of Europe".

The motives of the strategists in Brussels are not hard to grasp. Europe is strongly dependent on imported fuels (be it from the US in liquefied form, or Russia, Azerbaijan and Iran). Meanwhile, electric vehicles with batteries, which the EU encourages as means to reduce greenhouse gas emissions, significantly undermine the European automotive giants' standing. Europe's decade-long head start in this field could be attributed to the engineering expertise of companies like Volkswagen, ►

ЛЕТИЩЕ ВАРНА

Varna Airport

ЗАМИНАВАЩИ DEPARTURES

Fraport
Bulgaria

Find your way between the two airports –
Gateways to the Black Sea coast

varna-airport.bg | burgas-airport.bg

► Daimler, BMW, Peugeot, Renault and Fiat. Electric vehicles are much simpler devices that can be manufactured by pretty much anybody. What's key here is who supplies the batteries and software. The former is currently dominated by China and South Korea, while the US is the leader in the software industry. Focusing on hydrogen technologies, which is something the Chinese and the Japanese are also doing, could protect the European automobile manufacturers' competitive advantages.

NOTWITHSTANDING, MANY EXPERTS DOUBT hydrogen technology's ability to prevail on the car market. BMW's R&D chief Klaus Froehlich told Bulgaria ON AIR a while ago that the future rather belongs to electric battery-powered cars when it comes to urban driving, while vehicles powered by fuel cells will be used for long-distance travel. Batteries, however, seem an almost unfeasible option when it comes to freight transport, which is responsible for over a quarter of all greenhouse gas emissions (the transport sector produced 2.5 billion tons CO₂ out of the total of 9.5 billion tons in 2018). In order to move a big truck over distances of 1,000 km or more, these batteries would have to be enormous in size, which means a very high price, increased truck weight, and very long charging times. In order to avoid the latter, Tesla is planning to make its trailer truck with four smaller batteries, instead of a single big one, which can be charged simultaneously. This solution would reduce charging time, but will require four charging stations at the same time. Also, it does not address at all the weight or price issues. Tesla's trailer truck will weigh an average of 2 tons more than its diesel-powered analogue, which is 2 tons of cargo less. This is why many other companies, like Daimler and the Arizona-based Nikola, are considering hydrogen fuel cells. Nikola even already has 8,000 pre-orders for its hydrogen-powered trailer truck.

HYDROGEN IS THE LIGHTEST element and most abundant substance in the Universe. The chemical reaction in fuel cells that turns it into energy yields pure water as the single byproduct. The fuel cells themselves last much longer than the widely used lithium-ion batteries, their production is cleaner and does not require complicated and expensive recycling. Their advantages if used on a car are numerous. First, they can be charged in a few minutes instead of hours. Second, since they produce the electricity onboard, eliminating the need for large batteries to store it, they weigh much less than conventional batteries (although still more than internal combustion engines). Third, fuel cells are reliable and long-lasting, while the prohibitively expensive electric car batteries have a limited lifespan, which necessitates their replacement every few years. And fourth,

fuel cell electric vehicles (FCEV) work well in all climates, while battery electric vehicles (BEV) lose quite a significant chunk of their capacity in low temperatures.

THE BIGGEST ADVANTAGE of hydrogen technology is not found in cars. It is a great way to get rid of the main shortcoming of renewable energy sources (RES). The big problem right now is that generating electricity from the sun or wind is unpredictable and inconsistent. When there is not enough sunshine or wind, alternative energy sources must be used, which are fossil fuels. And when there is too much sun and wind, the electricity distribution grid can be overwhelmed. Germany, one of the leading RES energy producers, often times has to turn off power-generating facilities in order to protect its electricity grid from collapse (meanwhile, the owners are compensated). In order to reduce the load on their electricity grid, the Germans often have to pay neighboring countries for exporting to them the surplus electricity.

The salvation is to store the energy generated during such peak-times, until it is needed. Storing electricity in lithium-ion batteries is too expensive, while their life is limited. It would be much wiser to use this energy to produce and store hydrogen, which can then be transformed into electricity when needed at a later time.

OVERALL, HYDROGEN SEEMS to be the perfect solution. That is until reality comes into the equation. The first serious problem is where to get it from. Although the most abundant chemical substance in the Universe, it is rarely seen in its pure form here on Earth. Nine out of ten times hydrogen is produced from natural gas via a process called steam-methane reforming. This does not contribute much to reducing the dependence on fossil fuels, let alone that the process emits quite a lot of greenhouse gases. Another much cleaner method of producing hydrogen is electrolysis, which requires just two things - water and electricity. The latter poses a problem, as quite a lot of energy is required, some 20% of which is lost in the

conversion process. In other words, two units of electricity produce only 1.6 the quantities of necessary energy, which brings up the final product's price - 1 kg of hydrogen produced via electrolysis costs between USD 4 and 6, according to calculations of the LucidCatalyst consultancy. The one produced by using natural gas costs no more than USD 1 to 2. In addition to this, most solar or wind power plants have a relatively low peak load, which limits the amount of hydrogen that can be produced with power generated by them. A while ago, a British company calculated that producing the hydrogen equivalent of 700 Terawatt Hours (TWh) of energy, which should meet the United Kingdom's consumption, would require wind power plants spanning over an area of... 104,000 square kilometers, which is about one-third of the country's territory. Nuclear energy offers a solution to this problem, while bringing a series of others.

AFTER ALL, EVEN USD 6 (the equivalent of around BGN 10.30) does not seem too far-fetched if we take into account that the fuel cell-powered Toyota Mirai needs 0.76 kg of hydrogen to cover a distance of 100 km. An average car running on gasoline would require around BGN 15 to cover the same distance. This figure, however, is only the production costs of hydrogen. The equation does not include transportation and storage costs, which will probably make up the bulk of the final price. The Hindenburg disaster of May, 1937 ranks quite low in terms of fatalities (36 people), but the burning German passenger airship's impact on the public's collective memory was huge. To this day, it is the first image that comes to mind when hydrogen power is mentioned.

Of course, some 80-odd years have passed since the Hindenburg disaster, during which time countless of technological revolutions have taken place. Hydrogen remains just as volatile and highly explosive, but the methods used to control this have advanced significantly. The only problem is that these methods are expensive. The hydrogen gas must be stored at very low temperatures and very high pressure at the same time. The first generation of Mirai, for example, had its hydrogen tanks at a pressure of some 700 bars, requiring a reinforced structure with more carbon fiber than is used in the Lamborghini Aventador. A single hydrogen fueling station currently costs close to a million euro.

None of these obstacles, however, cannot be overcome. Even while working on a small scale, companies in the sector managed to improve the technology in the past ten years and reduce the price and size of fuel cells. This process will speed up as the scale and expected political support increase, and the fuel of the future can finally get closer to the present. ■

Although the most abundant chemical substance in the Universe, it is rarely seen in its pure form here on Earth

39 | ДЪМПИНГ ПО ВРЕМЕ НА ЧУМА

WHO WILL INHERIT ANGELA MERKEL?

В класическия израз би трябвало да е "пир". Но в петролната ценова война с главни действащи лица Саудитска Арабия и Русия никой не би могъл да пирува: двете държави с традиционно най-големи добиви на петрол се надпреварват да продават на все по-ниска цена суровината, върху която са изградени икономиките им. И която галеч не е неизчерпаема.

40 | **Д-Р РОСИЦА ВРАБЕВСКА**
ROSSITSA VRABEVSKA M.D.

36 | **ДЕМОКРАЦИЯТА НА МИЛИАРДЕРИТЕ**
DEMOCRACY OF BILLIONAIRES

DUMPING IN THE TIME OF CHOLERA

The classical term should be "feast". However, in the oil price war with Saudi Arabia and Russia as main actors, no one could feast: the two countries with traditionally highest oil yields are competing to sell at a lower cost the raw material on which their economies are built. And which is far from inexhaustible.

The mechanics of oil pricing have always been specific. For manufacturers whose resource is still plentiful yet limited, it is suicidal to sell too cheaply. On the other hand, very high prices would cool the global economy along with oil. And producers' revenues, too. The balance between these two extremes has been maintained since the 1970s, when OPEC began to play an active role in the market. But now a third factor is involved in the equation. This is the US shale production.

Thanks to oil shale, in just a decade the United States has turned from the largest importer into a net exporter of fuels. But there is a subtlety: this yield is more expensive than the conventional one. And at international prices well below USD 50 a barrel, US compa-

nies are no longer competitive.

That is where today's rift between Russia and Saudi Arabia comes from. For three years, the Russians have collaborated with OPEC to keep output synchronised and prices stable. But now Moscow is abandoning this policy because it believes that high prices benefit Americans and allow them to steal a market share. The Saudis did not like this and to avenge Russia, they increased production from 9.7 to 12.3 million bpd. In no time, prices have collapsed by 30% - the largest drop since the Gulf War in 1990. Which, of course, is not particularly appealing to the United States, the closest ally and protector of the Saudis.

Russia is too dependent on oil revenues to endure low prices for long, but it also seems unlikely that Putin will give in to Saudi Prince Mohammed's blackmailing. For ordinary consumers, low petrol station prices are a nice thing, but for the global economy, they are none of this. With the imminent recession in the wake of the coronavirus, this price war seems unnecessary. ■

► Механиката на образуване на петролните цени винаги е била специфична. За производителите, чиито ресурс е все още изобилен, но все пак ограничен, е самоубийствено да продават твърде евтино. От друга страна, твърде високите цени биха охладили световната икономика, а с това и потреблението на петрол. И съответно приходите на производителите.

Балансът между тези две крайности се поддържа още от 70-те години, когато ОПЕК започна да играе активна роля на пазара. Но сега в уравнението се намесва и трети фактор. Това е американският шистов добив.

Благодарение на петролните шисти само за десетилетие САЩ се превърнаха от най-големия вносител в нетен износител на горива. Но има една тънкость: този добив е по-скъп от конвенционалния. И при международни цени много под 50 долара за барел американските компании престават да са конкурентни.

Оттам идва и днешният разрыв между Русия и Саудитска Арабия. В продължение на три години руснаците си партнираха с ОПЕК, за да ограничават синхронизирано добивите и да поддържат цените стабилни. Но сега Москва се отказва от тази политика, защото смята, че високите цени са в полза на американците и им позволяват да крадат пазарен дял. Това не се хареса на саудитците и за да отмъстят на Русия, те увеличиха добива от 9.7 до 12.3 милиона барела дневно. За нищожен срок цените се сринаха с 30% - най-големият спад от Войната в залива през 1990 насам. Което, естествено, не се харесва особено на САЩ, най-близкия съюзник и покровител на саудитците.

Русия е твърде зависима от петролните приходи, за да издържи дълго на ниски цени, но пък и изглежда малко вероятно Путин да отстъпи пред изнудването на саудитския принц Мохамед. За обикновените потребители ниските цени на бензиностанциите са нещо приятно; но за глобалната икономика съвсем не са. При неминуемата рецесия от коронавируса тази ценова война изглежда наистина излишна. ■

NEW SUSHI MENU

SOFIA, BLVD CHERNI VRAH 100, PARADISE CENTER, LEVEL 2

ДЕМОКРАЦИЯТА НА МИЛИАРДЕРИТЕ

Блумбърг не успя да последва Тръмп, но отвори ли пътя за Безос, Гейтс, Зукърбърг?

By БОЙКО ВАСИЛЕВ / Photography SHUTTERSTOCK

Популярен милиардер от Ню Йорк влиза в американските предварителни избори като торнаго. Той не е част от партийните елити, но се цели в номинацията на опозиционната партия, а оттам и в президентския пост.

НЕ, НЕ ГОВОРЯ ЗА ДОНАЛД ТРЪМП през 2016. Думата ми е за Майкъл Блумбърг през 2020.

Бившият републиканец шурмува номинацията на Демократическата партия, за да се изправи срещу бившия симпатизант на демократите, превзел Републиканската партия на САЩ и влязъл в Белия дом. Блумбърг срещу Тръмп: битката бе кратка, но интересна.

3 март, българският национален празник, съвпадна с така наречения "супер вторник", който дава най-много гласове за определянето на кандидата на Демократическата партия. Цели 14 щата отидоха пред урните, включително най-големите Тексас и Калифорния. Наложих ли се, печелиш демократическата номинация. Затова Блумбърг реши да се концентрира в "супер вторника" и

гори не участва в четирите предшестващи битки. За тази цел изля огромна сума в реклама. На неговите срещи сервирара топла скара и раздаваха фланелки на килограм.

НО ТОВА НЕ МУ ПОМОГНА. 3 март бе неговото поражение.

Блед в дебатите, Блумбърг разчиташе на слабостта на останалите претенденти. Покрай украинския скандал, замесил сина му, бившият вицепрезидент Джо Байдън потъваше, за сметка на радикалния Бърни Сандърс. Но социалистът Бърни плаши мнозинството. Така умереният Блумбърг искаше да се окаже единственият шанс на демократите срещу втория мандат на Тръмп.

ВЪНШЕН ЧОВЕК СРЕЩУ ВЪНШНИЯ; милиардер срещу милиардера. Само гето приликите между Тръмп и Блумбърг не са чак толкова. За разлика от Доналд, наследил строителния бизнес на баща си, Майк създава сам мощна медийна и финансова империя. Не крие данъци, нито влага парите си в самореклама. Напротив, горява за хуманитарни и екологични каузи. Три мандата успешно

World Luxury
Spa
Awards
WINNER 2015

RAMADA
BY WYNDHAM
SOFIA CITY CENTRE

кметува в Ню Йорк. Не демонстрира безцеремонност, даже обратното – обвиняват го в равна умереност. Даже и парите са му в повече. На въпрос за сблъсъка между двамата милиардери, Блумбърг отвършва: "Че кой е вторият?".

Е, И ТРЪМП НЕ МУ ПРОСТИ. В прословутите му туитове Блумбърг е "мини Майк", намек за ниския ръст на потенциалния съперник. "Няма да ме повториш", заканва се Доналд. "Ти не си аз". Може би тук се крие големият страх. Човек се плаши преди всичко от собствената си проекция.

Заговорим ли за външни хора в политиката, по-често се сещаме за богатите популисти-метеори и ексцентрици, като Стан Тумински, Рос Перо и Жорж Ганчев. Защото синдромът на успешния политически аутсайдер е рядкост, особено в Западна Европа.

ПРИЧИНАТА Е ОЧЕВИДНА. Традиционните партии са създали железен механизъм за рекрутиране на политически елит. Във Франция огромното мнозинство от политиците съставляват бивши "енаркета", възпитаници на ЕНА, Националното висше училище по администрация. Сред тях е и Еманюел Макрон. Как могава да го наречеш външен човек? Партийната дисциплина в Германия, британската политическа традиция, гръцките властови фамилии (по-малко от пръстите на едната ръка), биографична левица и десница в Испания: няма как да пробиеш тук. Е, в Италия изгря комикът Бене Гриво с неговите "Пет звезди" – и ето, вече залязва. Но се разбрахме да не броим популистите.

ЕЛДОРАДО ЗА ВНЕЗАПНИ КАРИЕРИ в политиката стана европейският Изток, където "традиция" означаваше комунистическа партия и дисиденти. Това бе шанс за всеки самосъздал се бизнесмен. В Словакия основателят на телевизия "Маркиза" Павол Руско стана лидер на либерална партия и министър на икономиката, в Чехия милионерът Андрей Бабиш – премиер. Но всеки успех на Изток рано или късно се сблъсква с подозрения за далавера. Руско отиде на съд, срещу Бабиш избухнаха протести. Явно успешните пробиви отвън са американски патент. Доналд Тръмп ги издигна до политическите небеса, Майкъл Блумбърг избухна и залезе. Кой ли е следващият? Джеф Безос, който купи "Уошингтън поуст" и реши да дава милиарди, за да изнесе мръсните индустрии в Космоса? Бил Гейтс, който също харчи за благотворителни каузи, и току-що се оттегли от управлението на Microsoft? Марк Зукърбърг, който и без това промени света?

АМЕРИКАНСКИТЕ ИЗБОРИ СА СЪЩО удоволствие и облагодетелстват онзи, който може да харчи. Това не е задължително добре, нито е сигурно, че ще спечели все по-подозрителния избирател. Но помага. Особено след като Тръмп изигра невъзможния си танц: елитарният богатш се представи за любимец на унижените и оскърбените. Инсайдрът, прекарал живота си по лъскави партията, се възплъти в тотален аутсайдер и приятел на бедните бели мъже. Нещо повече, зареди ги с емоцията на бруталността, олицетворена от марковата му реплика "Уволнен си!".

БЛУМБЪРГ КОНТРИРА С УМЕРЕНОСТ и връщане към правилата. Тази битка се оказа обречена: умереността не е любимата добродетел на Туитър-гласоподавателя. Но демокрацията има нужда от алтернатива.

Пък и ние имаме нужда да погледаме. Милиони срещу милиони: какво по-хубаво зрелище искате? Императорите решават съдбата си на гладиаторската арена. А публиката ги гони един по един, като в реалити шоу. Външен човек, после външен на външния, после външен на външен на външния.

И така, до края на света. Или по-точно, до рекламната пауза. ■

VICTORIA SPA

SPA & FITNESS

www.victoria-spa.com

Victoria spa is the biggest spa in Sofia, situated in Ramada Princess hotel on 3500 sm.

There are on your disposal:

INDOOR SWIMMING POOL ; CHILDREN POOL;
VITAMIN BAR; FITNESS CENTER & SPORTS HALL
FOR GROUP CLASSES; FINNISH SAUNA, SALTED
SAUNA, STEAM BATH; TURKISH BATH HAMMAM
WITH ORIENTAL PEELING / kese /; 8 LUXURY
MASSAGE ROOMS WITH JAKUZZIES; COSMETICS;
V.I.P SPA APARTMENT; HAIR DRESSERS SALOON
WITH MANICURE & PEDICURE; SUN BED; MORE
THEN 150 DIFFERENT MESSAGES AND SPA
RITUALS; INTERNATIONAL SPA TEAM FROM BALI,
THAILAND AND THE PHILIPPINES;
5 STARS SERVICE

tel.: 0895 79 29 38

DEMOCRACY OF BILLIONAIRES

Bloomberg couldn't follow Trump, but has he opened the gates for Bezos, Gates, Zuckerberg?

By BOYKO VASSILEV / Photography SHUTTERSTOCK

A famous billionaire from New York rushes into the American primary elections like a tornado. He is not a part of the party elite, but has a serious ambition of winning the opposition party's nomination and then the presidential elections this year.

NO, I AM NOT TALKING ABOUT DONALD TRUMP in 2016. I am referring to Michael Bloomberg in 2020. The former Republican stormed the Democratic Party's nomination in order to face the Democrats' former supporter, who took over the US Republican Party to enter the White House. Bloomberg vs Trump - the battle was brief, but entertaining.

MARCH THE 3RD, Bulgaria's national holiday, this year coincided with the so-called Super Tuesday, which provides the most votes for determining the Democratic Party's candidate. A whole 14 states went to the polls, including the biggest (in terms of population) - Texas and California. If one manages to win there, he basically secures the Democratic Party's nomination. That is why Bloomberg decided to focus on Super

Tuesday, even opting to stay away from the four previous battles. For this purpose, he poured a huge sum into campaign advertising. Barbecue was served at his rallies and shirts were given out by the dozen.

UNREMARKABLE IN THE DEBATES, BLOOMBERG drew his advantage from the other candidates' weakness. Plagued by the Ukrainian scandal, in which his son is involved, former Vice President Joe Biden was giving in to the radical Bernie Sanders. The Socialist Bernie, however, is scaring away the majority. Thus, the moderate Bloomberg hoped to prove himself as the only chance for the Democrats against Trump's second term in office. On March the 3rd, he failed.

AN OUTSIDER VS AN OUTSIDER; a billionaire vs another billionaire. The similarities between Trump and Bloomberg, however, are few. Unlike Donald, who inherited his father's business, Mike built alone a powerful media and financial empire. He is not hiding his taxes, nor is he investing his money in self-advertising. On the contrary, he donates to humanitar-

DENTAL CLINIC EO Dent

ian and environmental causes. He served three successful terms as the mayor of New York. He is not demonstrating outlandishness, even quite the opposite - he is accused of being too moderate. He even has an excess of money. Asked about the clash between the two billionaires, Bloomberg replied "Who's the second one?".

Well, Trump could not stay behind. Bloomberg was described as "Mini Mike" in his famous tweets, referring to his potential rival's short stature. Trump threatened Bloomberg that he won't be able to outdo him and that he is not him. Maybe this is where his (Trump's) biggest fear is, because people are afraid of their own projection, above all.

WHEN WE SPEAK OF OUTSIDERS in politics, the first thing that comes to mind are usually the rich fast-rising populists and eccentrics, like Stan Tyminski, Ross Perot and George Ganchev. That's because the successful political outsider syndrome is a rare occurrence, especially in Western Europe.

The reason is obvious. The traditional parties have created a solid mechanism for recruiting the political elite. The overwhelming majority of French politicians are known as "enarques", or graduates of the Ecole nationale d'administration (generally referred to as ENA). Emmanuel Macron is among them. How can you call him an outsider? The party discipline in Germany, the British political tradition, the powerful Greek political families (you can count them on the fingers of one hand), the biographic Right- and Left-wing in Spain - there's no way one can make a breakthrough here. Well, comedian Beppe Grillo gained momentum with his Five Star Movement, but is now on the decline. Actually, populists were not supposed to be counted at all.

THE EL DORADO OF SNAP POLITICAL CAREERS turned out to be the European East, where "tradition" was synonymous with the Communist Party and dissidents. This posed a chance for every "self-made" businessman. In Slovakia, the founder of the Markiza TV station, Pavol Rusko, became leader of a liberal party and minister of economy. In Czechia, millionaire Andrej Babis became the Prime Minister. Every success story in the East, however, sooner or later becomes suspected of shady dealings. Rusko went to court, while protests erupted against Babis.

Clearly, the successful breakthroughs from the outside are an occurrence typical for the US. Donald Trump significantly raised the bar, while Michael Bloomberg tried, but failed to turn this into a tradition. Who will be next? Jeff Bezos, who bought The Washington Post and decided to spend billions on taking polluting industries out into space? Bill Gates, who is spending his money on charitable causes? Mark Zuckerberg, who changed the world regardless?

THE US ELECTIONS ARE AN EXPENSIVE endeavor that benefits those with money to spend. This is not necessarily good, nor is it guaranteed to win over the increasingly suspicious voter, but it sure helps. Especially after Trump's impossible performance, where the elitist rich man presented himself as a favorite to the disgraced and insulted. The insider, who spent his life going to glamorous parties, assumed the role of a complete outsider and a friend to poor white males. What's even more is that he managed to charge them with the emotion of brutality, personified by his "You're fired!" trademark phrase.

BLOOMBERG COUNTERED with moderation and returning to the rules. The battle was probably foredoomed, as moderation is not among the favorite virtues of Twitter-voters. Nevertheless, democracy needs an alternative. We also need something entertaining to watch. Millions vs millions - what better spectacle than this? The emperors are deciding their fate on the gladiatorial arena. The audience eliminates them one by one, as if in a reality TV show. An outsider, then an outsider of the outsider, and then an outsider for the outsider's outsider, and so on until the end of time. Or rather until the commercial break. ■

ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България. Цялостна грижа - от избелване до имплантология, 3D диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. В ЕО Дент можете да заспите (със специална упойка-седация) и да се събудите с преобразена усмивка.

Всичко това е реалност в дентални клиники ЕО Дент. Над 15 години опит, доверие и сигурност!

ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивките на много известни личности - Силвестър Сталоун, Йордан Йовчев, Катерина Евро, Татяна Лолова, Николета Лозанова и много други.

DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile - from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions. In EO Dent you can fall asleep (with special anesthesia) and wake up with transformed smile.

All this is reality in the EO Dent dental clinics.

Many years of experience, confidence, and security. EO DENT is the clinic that has transformed the smile of many celebrities - Silvester Stallone, Yordan Yovchev, Katerina Evro, Tatyana Lolova, Nikoleta Lozanova and many others.

ДОБРИТЕ ПРИМЕРИ ГИ ИМА, ПРОСТО НЕ ГИ ВИЖДАМЕ

Д-р Росица Врабевска, управител на частно средно училище
"Цар Симеон Велики", пред Bulgaria ON AIR

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Д-р Врабевска, тема на нашия брой е бъдещето на образованието: какви новаторски подходи могат да направят системата адекватна на бързо променящите се условия. "Цар Симеон Велики" е едно от иновативните училища в България, но в какво се изразява тази иновативност? Какво място имат новите технологии в образователния процес?

Всъщност нашето училище е "иновативно" по смисъла на инициативата на Министерството на образованието за създаването на такъв тип училища.

Действително новаторски при нас са проектно-базираното обучение, различните методики на преподаване, създадени така, че учениците да са в центъра на образователния процес - те да бъдат водещите, а не учителят. И, разбира се, технологиите. Буквално всеки месец се появява някой иновативен технологичен продукт. Нашата цел е да комбинираме всички тези съвременни новости с традиционното образование.

Ако я нямаше тази инициатива на МОН, щяхме да правим същото, просто може би думичката "иновативно" нямаше да бъде на табелката на училището.

Любопитно е, че при вас учениците сами могат да избират профили, по които да учат, предмети, по които да се подготвят по-интензивно...

Да, това се отнася до учениците в гимназията, които могат да избират от три профила: информационно технологичен, разбира се, природни науки и предприемачество.

Аз и съпругът ми сме лекари, занимаваме се с научно-изследователска и развойна дейност, и вече близо 20 години търсим хора с такова образование. Добре виждаме какъв недостиг има на пазара на труда на специалисти по природни науки. Затова решихме в нашето училище да създадем такъв фокус. Още от първи клас децата започват да учат екология, природните науки са застъпени сериозно през цялото им обучение, а в гимназията могат да изберат и специализиран профил.

Много важно за нас е и предприемачеството. За нас то не е дисциплина, а по-скоро състояние на ума, начин на мислене, който те кара да си бърз, целеустремен,

ефективен. Това е изключително полезно в бъдеще, без значение дали ще се занимаваш със собствен бизнес, с наука, с комуникации или с хуманитарни дейности. Ако на децата от по-ранна възраст им се вменява такъв начин на мислене, те ще бъдат по-успешни хора. А някои от децата биха могли да изберат предприемачеството като своя по-тясна специализация. Планът ни е да има една професионална паралелка по предприемачество, в която след пет години всички деца ще получат сертификат за мениджър в малко и средно предприятие.

Един от акцентите при вас е финансовото образование. Това е област, в която мнозинството българци от по-старото поколение не са получавали почти никакви знания, и нямат идея как функционират елементарни неща като лихви, застраховки и така нататък. Подобряват ли се нещата напоследък?

Трудно ми е да преценя. Що се отнася до образованието и начина на преподаване - по-скоро не. Дори в онези учебници, в които се предвиждат подобни занимания, те са твърде малко и на съвсем базово ниво. Има още много да се работи по тази тема.

Споменахте новите инициативи на МОН. По-лесно ли е вече да се създават авторски учебни програми след промените в образователния закон? В миналото сме чували от ваши колеги, че докато успеят да получат одобрение за някоя новаторска идея, тя вече е престанала да бъде новаторска. По-лесно и бързо ли се случват нещата сега?

Ако един учителски или авторски колектив има идея за някакъв предмет, може да го опише и да кандидатства по тази програма за иновации. И да го изпита в реални условия. Защото истината е, че хората, които създават учебниците, невинаги имат преподавателски опит. За мен лично като родител това е огромен проблем. Човек трябва да има досег с децата, за да види кое работи и кое - не. Простото излагане на една суха материя в учебника съвсем не гарантира, че децата ще я възприемат. ►

► Ние създадохме едно такова помагало по екология и тази година го тестваме - искаме да видим как децата усвояват този материал. В него са включени разнообразни методики: децата ще изпълняват различни проекти, ще излизат сред природата, ще се запознават с традиции от бита като оцветяване на вълна или правене на кисело мляко... Искаме да видим как работи всичко това и какво ще трябва да променим за догодина, преди да издадем едно готово помагало, което да се ползва и от други училища.

Организирайте нещо, наречето "Академия за родители". Винаги ми се е струвало удивително, че в нашето общество дори за най-елементарната извършвана работа се полага изпит, но никой не изисква да имаш някакви знания за най-важната задача в живота, каквато е отглеждането на децата. Каква е идеята на вашата академия?

Идеята е точно тази: да попълним малко празнотите. За мен и като родител, и като човек, който управлява различни структури, най-важна е екипната работа. Нищо позитивно и дългосрочно не може да се постигне, без да има добър екип. Такъв екип трябва да бъдат родителите и учителите. Но в момента между тях това липсва. Има дълбоки разлики във възприятията. Едните казват: ето ви моето дете да го възпитате, но защо го правите по този начин? Другите казват: те са ни оставили децата си, пък после имат претенции... Нашата цел е да премахнем това взаимно неразбиране. В крайна сметка между тези две различни възприятия има и една много силна допирна точка: самото дете. Това, което ние правим в училище по осем часа на ден, родителите трябва да продължат да го правят и вкъщи.

Първата сбирка на родителската ни академия бе много успешна. На нея поставихме темата за емоционалната интелигентност: тема, за която се знае много малко в обществото. Навремето никой не ни е учил, че от нас се очаква и нещо друго извън

това да имаме високи оценки. Затова каним хора с опит в тази област, които да го споделят с родителите. И за момента имаме много позитивна обратна връзка.

Много се коментират резултатите от така наречените международни изследвания PISA, където българчетата са последни в ЕС по функционална грамотност. Действително ли децата у нас само наизустяват факти и не умеят да разсъждават върху текстовете? Или причината е по-скоро, че не са привикнали към изпитни въпроси като тези в тестовете за PISA, някои от които, честно казано, звучат твърде елементарно?

Мисля, че и двете твърдения са верни. От една страна, децата у нас наистина четат малко. И имат проблем с разбирането на това, което четат. Те не умеят да решават проблеми. А на практика всеки урок може да бъде зададен като проблем. Ние работим точно върху това. При проблемно-базираното обучение задаваш един про-

BLEM и децата трябва да го разрешат. Учителят в случая е само ментор, който може да ги насочва. И виждаме, че това работи. На децата им е по-интересно, те са помотивирани сами да търсят информация.

Допреки няколко години се случваше така: учителят задава проект за домашно, най-често да се направи PowerPoint презентация по някаква тема. Детето сяда въщи, отваря Wikipedia, после copy-paste и готово, всичко е цвеля и рози. Но на практика то не е решило никакъв проблем, не е показало никакви умения да борава с информация.

Този срок започваме една програма с учениците от 8-и до 11-и клас, която ги обучава как да мислят аналитично и да решават проблеми. Това е изключително важно. Защото простото запомняне на факти вече не е необходимо: всеки и по всяко време може да бръкне в интернет и да ги открие. Въпросът е как информацията да се използва ефективно за намиране на решения. Аз виждам,

че в момента българските деца не умеят това.

Иначе самият тест PISA е просто един от многото. Едва ли може да съществува идеален тест - което е подходящо за едни, е неадекватно за други. Конкретно при PISA допускам, че може да има и проблеми с превода. Но това не е най-важното. Важното е, че децата, които днес са в гимназия, имат огромен достъп до информация, но не разполагат с критичното мислене, с което да преценят кое е истина и кое - лъжа.

Има ли промяна в отношението към образованието според вас? У нас се е родила фразата "учи, за да не работиш", и в същото време в следосвобожденска България има огромно търсене за хора с добро образование. Ценим ли образованието толкова и днес?

Според мен в отношението към образованието имаше спад след промените. Целият този сриг на обществото като цяло нямаше как да не се отрази и на образованието, и то девалвира. Много хора се сдобиха с ди-

пломи по най-различни начини. Но днес виждам надежда поне в средното образование нещата да поемат в по-добра посока.

Много негативна следа остави и тази принудителна уравниловка от времето на социализма: всички да са равни, независимо от способностите и от положените усилия. За жалост виждам един огромен спад при професионалното образование - нещо изключително важно. Сега министерството прави опити да го възстанови и се надявам да успее, защото виждате за какъв недостиг на специалисти става дума. Не може всички да са висшестепни. Хората са различни и всеки трябва да има възможност да намери мястото, на което се чувства добре и е полезен.

Другото, което ме смущава, е обърнатата пирамида в съзнанието на родителите. Те избират детска градина или начално училище по начина, по който се избира университет - с проучвания, срещи, форуми... И след това изведнъж рязко демотивация и загуба на интерес за гимназията и университета. Това не е нормално.

В едно интервю казвате, че нашите деца са много объркани, защото нямат примери в обществото, които да следват. Какви би трябвало да бъдат тези примери? Защо нашето общество не може да ги създаде?

Според мен добрите примери ги има. Въпросът е да достигат до хората. Да ги виждаме, вместо пред очите ни да са само злободневни, негативни факти и гребнави спорове. Затова и миналата година имахме такава програма в училището: всеки месец канехме по един смислен човек, който да разкаже на децата за себе си, за професията си. Всеки човек би могъл да бъде добър пример за децата си, защото ходи на работа, полезен е за обществото... Добрият пример не е непременно нещо грандиозно: може да направят градинка между блоковете, да посадят дръвче, да се погрижат за бездомно куче. Това са все добри примери. Но повечето хора не ги търсят: те са уморени, прибират се направо въщи, пускат телевизора...

По цял свят се води спор дали учениците в частните училища не трябва да получават същото държавно финансиране, каквото и учениците в обществените. Промените в закона преди четири години сякаш теоретично отвориха една вратичка за това, но как стоят нещата на практика? Приемливо ли е частното образование да се конкурира за средства с общественото?

Не съм икономист, но като човек, който плаща данъци, бих очаквала част от тях да отиде в полза и на моите деца. Сега реално се получава така, че аз плащам данъци,

част от които са предвидени за образование, но също така плащам и цялото обучение на децата си. А в замяна няма дори данъчно облекчение. Това не е съвсем справедливо.

Целта на всички водещи частни училища по света е да предлагат нещо ново и различно от онова, което ще получиш в стандартното обществено образование. Това е и целта, с която създадохме "Цар Симеон Велики". Смисълът на това училище е да предостави на родителите нещо, което гържавното образование не може да им даде. Що се отнася до финансирането, като член на Българската асоциация на частните училища водим разговори на различни нива. Но дотук единственият ни успех е, че от 1 януари частните училища ще получават субсидиране за децата със специални образователни потребности. И това не е малко.

При промените в закона преди четири години беше оставена една вратичка парите да следват ученика...

Така е, но тази възможност е уредена по такъв начин, че на практика не работи. От всички членове на БАЧУ само едно частно училище е пожелало да бъде финансирано по

"Много негативна следа остави и тази принудителна уравниловка от времето на социализма: всички да са равни, независимо от способностите и от положените усилия"

този начин от гържавата. Защото реално ограниченията за получаване на субсидията са такива, че не бихме могли да съществуваме. Наличното финансиране по различни европейски програми също е достъпно само за държавните училища.

Все повече българчета търсят възможност да продължат образованието си в чужбина след училище. Нараства ли обаче броят на онези, които се завръщат след това? Как изглежда днес прословутото "изтичане на мозъци"?

Не знам как стоят нещата статистически. Но при нас се връщат - в нашата компания има хора, завършили университети в чужбина, които след това се върнаха да работят при нас. В училище също имаме такива преподаватели.

Заедно със съпруга си, г-р Милен Врабевски, управлявате фондация "Българска памет". В последните години у нас патриотичните нагласи очевидно се засилват. Но съчетани ли са те със знания за

миналото, с действителна "памет"?

Целта на фондацията е именно да поддържа истинската памет, като опазва историческите паметници. Много от тях за жалост са изоставени, разрушени. Подпомагаме възстановяването на един военен мемориал в Ново село, на границата със Северна Македония. Имаме проекти за Боянската църква, за паметника на Патриарх Евтимий в столицата...

Другата част от задачата е писането на помагала и учебници, които да дават шанс на реалната история, основана върху факти. Каквото и да си говорим, ние сме учили изключително изкривени неща и повечето хора, включително и аз, са били доста заблудени по много въпроси. Трябва обаче да се пазим от екстремизма в историята. Не одобряваме залитането в крайности, заради които думата "патриот" започна да придобива почти негативен характер.

Подпомагате най-различни дейности - от вятро процедури до образованието на деца от Западните Родопи, Бесарабия и т. н. Разкажете ни малко повече за тази дейност. Смятате ли, че благотворителността може да играе по-

съществена роля в българското общество в бъдеще?

Може. Аз много вярвам в позитивната и целенасочена благотворителност. Други държави имат много по-стари традиции в тази област, утвърдени механизми, по които тя работи. У нас е започнала плахо след Освобождението и после е прекъсната. Но това не ни пречи да продължим. Разбира се, при благотворителността трябва да бъдем внимателни, да гледаме откъде идват парите и с каква цел.

От 2007 година досега по нашата програма "Път към университета" са минали хиляди деца. В началото започнахме с 30, които посещаваха подготвителни курсове за университета. Сега се събират по около 500 всяка година. Тази година имаме партньорство с академия "Телериг" и финансираме две школи по програмиране за децата в Девин и Абланица. Два пъти в годината фондацията организира и семинари по дигитални технологии и предприемачество за деца от диаспората - Северна Македония, Сърбия, Украйна, Молдова. ■

THERE ARE GOOD EXAMPLES, BUT WE JUST DO NOT SEE THEM

Dr Rositsa Vrabevska, Manager of the private high school "Tsar Simeon the Great", talks to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography IVAYLO PETROV

Dr Vrabevska, the main topic of our issue is the future of education: what innovative approaches can make the system adequate to the rapidly changing conditions. "King Simeon the Great" is one of the innovative schools in Bulgaria, but what is this innovation like? What is the place of new technologies in the educational process?

Actually, our school is "innovative" as defined in the Ministry of Education's (MoE) initiative to create such schools.

The innovative components in our school are the project-based learning, different teaching methodologies designed to keep students at the centre of the educational process, so that they be the leader, not the teacher. And, of course, technology. Literally every month, an innovative technological product appears. We aim to combine all these modern innovations with traditional education.

If it had not been for this initiative of the MoE we would have done the same, just maybe the word "innovative" would not have been on the school's nameplate.

It is curious that your students can choose their own profiles on which to study and subjects to prepare more intensively.

Yes, this applies to students in high school who can choose from three profiles: information technology, and certainly science and entrepreneurship.

My husband and I are medical doctors, we are engaged in research and development, and for

almost 20 years, we have been looking for people with such education. We are well aware of the shortage of natural sciences professionals in the labour market. That is why we decided to create such a focus at our school. From the first grade, children begin to study ecology, the natural sciences are widely covered throughout their education and in high school, they can choose a specialised profile.

Entrepreneurship is also very important to us. For us, it is not discipline, but rather a state of mind, a way of thinking that makes you fast, purposeful, effective. This is extremely useful in the future, regardless of whether you will be dealing with your own business, science, communications or humanitarian activities. If children from an earlier age are given such a mind-set, they will be more successful. And some of the children might choose entrepreneurship as their narrower specialisation. Our plan is to have a professional entrepreneurship class in which, after five years, all children will be certified as a manager in a small and medium-sized enterprise.

One of your highlights is financial education. Most Bulgarians of the older generation have received almost no knowledge in this area, and have no idea of how basic things like interest, insurance, and so on function. Are things improving lately?

It is hard for me to judge. In terms of education and teaching – rather not. Even in those textbooks where such activities are envisaged,

they are too few and at a very basic level. There is still much to do on this.

You mentioned the new initiatives of the MoE. Is it easier to author curricula after changes in educational law? In the past, we have heard from your colleagues that by the time they get approval for an innovative idea, it has ceased to be innovative. Are things easier and faster now?

If a teaching or authoring team has an idea of a subject, they can describe it and apply under this innovation program. And test it in real life. The truth is that textbook writers do not always have teaching experience. For me personally as a parent this is a huge problem. One has to be in touch with children to see what works and what does not. Just expounding dry matter in a textbook does not guarantee that children will accept it.

We created one such environmental handbook and we are testing it this year. We want to see how the children absorb this material. It includes a variety of methodologies: children will implement different projects, go out in the open, and learn about lifestyle traditions such as colouring wool or making yogurt. We want to see how it all works and what we need to change for next year, before releasing a handbook to be used by other schools as well.

You are organising something called an Academy for Parents. It has always seemed amazing to me that in our society, even

the most elementary work is done after an exam, but no one wants you to have any knowledge of the most important task in life, such as children's upbringing. What is the idea of your academy?

The idea is exactly this: to fill in the gaps a little. For me, both as a parent and as a person who manages different structures, teamwork is most important. Nothing positive and sustainable can be achieved without a good team. Parents and teachers should form such a team. But now it is missing. There are profound differences in perceptions. Some say: Here is my child to raise, but why do you do it this way? Others say: They left us their children, and then they have claims. Our goal is to eliminate this mutual misunderstanding. After all, there is one very strong point of contact between these two different perceptions: the child. Whatever we do at school eight hours a day, parents have to keep doing it at home. The first meeting of our Academy for Parents was very successful. We discussed emotional intelligence: a topic that society knows very little about. In the past, no one taught us that we were expected to have something else beyond high marks. Therefore, we invite people with experience in the field to share it with the parents, and we have very positive feedback.

Many people comment on the results of the so-called PISA international studies, where Bulgarian kids are the last in the EU in functional literacy. Are the children in this country only learning the facts by heart, unable to reason on the texts? Alternatively, is it rather that they are not used to exam questions like those in PISA tests, some of which, frankly, sound too elementary?

I think both statements are true. On the one hand, the children here do read a little. And they have trouble understanding what they read. They do not know how to solve problems. In practice, any lesson can be taught as a problem. We are working on that. In problem-based learning, you state a problem and children have to solve it. The teacher in this case is just a mentor who can guide them. And we see that this works. Children are more interested, more motivated to seek information themselves.

Several years ago, though, this happened: the teacher set up a homework project, most often to make a PowerPoint presentation on a topic. The child sat at home, opened Wikipedia, and then copy-pasted from it and that was it. It was all flowers and roses. But in practice the child did not solve any problem, did not show any ability to handle information.

This term, we begin a program with students in grades 8 through 11 that teaches them how to think analytically and solve problems. This is extremely important. Because the simple memorising of facts is no longer necessary. Anyone ►

► at any time can go online and discover them. The question is how to use information effectively to find solutions. I can see that Bulgarian children are not able to do that yet.

Otherwise, the PISA test itself is just one of many. There can hardly be an ideal test - what is appropriate for some is inadequate for others. In the case of PISA, I assume there may also have been translation problems. But that's not the point. The important thing is that children in high school today have huge access to information but lack the critical thinking to judge what is true and what is false.

Is there a change in attitude to education? In Bulgaria, we say, "study, not to work", and at the same time in post-Liberation Bulgaria, there was a huge demand for people with good education. Do we value education so much today?

In my opinion, there was a negative trend in attitudes towards education after the changes. All this collapse of society as a whole could not but affect education, and it was devalued. Many people obtained degrees in various ways. But today I see some hope, at least in secondary education, that things are going in a better direction.

This forced egalitarianism of the socialist era left a very negative imprint: everyone is equal, regardless of ability and effort. Unfortunately, I see a huge decline in vocational education - something extremely important. Now the ministry is trying to restore it and I hope it succeeds because the shortage of specialists is visible. Not everyone can have a university degree. People are different and everyone should be able to find a place where he feels good and useful.

The other thing that bothers me is the inverted pyramid in the minds of parents. They choose a kindergarten or elementary school the way a university is chosen - through studies, meetings forums, etc. Then suddenly a sharp demotivation and loss of interest in high school and university. It is not normal.

In an interview, you said that our children are very confused because they have no examples in society to follow. What should these examples be? Why is our society unable to create them?

I think there are good examples. The point is that people get to know them and see them, instead of just trivial, negative facts and insignificant disputes.

That is why last year we had such a programme at school: every month we invited one sensible person to tell the children about themselves, about their profession. Everyone can be a good example for his or her children because they go to work and are useful to the community. A good example is not necessarily a grand thing: people can make a garden between the blocks

"This forced egalitarianism of the socialist era left a very negative imprint: everyone is equal, regardless of ability and effort"

of flats, plant a tree, or take care of a stray dog. These are all good examples. But most people do not look for them: they are tired, they go back straight home and turn on the TV.

There is controversy all over the world whether students in private schools should not receive the same public funding as students in public schools. Amendments to the law four years ago seemed to theoretically open a door to this, but what are the facts? Is it acceptable for private education to compete for funds with public schools?

I am not an economist, but as a taxpayer, I would expect some taxes to benefit my children. Now it really turns out that I pay taxes, some of which are earmarked for education, but I also pay all of my children's education. In return, there is not even tax relief. This is not entirely fair.

The goal of all the leading private schools in the world is to offer something new and different from what you will get in standard public education. This is also the purpose of "King Simeon the Great." It is to provide parents with something that public education cannot give them.

In terms of funding, as a member of the Bulgarian Association of Private Schools we hold talks at different levels. But so far, our only success is that from January 1, private schools will receive subsidies for children with special educational needs. Well, this is something, after all.

The legal amendments four years ago left the door open for money to follow a student.

Yes, but this possibility is arranged in such a way that it does not work in practice. Of all the members of the Association, only one private school wished to be financed in this way by the state. Because, in reality, the restrictions on receiving the subsidy are such that we could not have been able to survive. Funding available under various European programs is also available only to public schools.

More and more Bulgarian children are looking for an opportunity to continue their education abroad after school. However, does the number of those who return afterwards increase? What does the infamous "brain drain" look like today?

I do not know how things are statistically. But they come back to us - there are people in our company who have graduated from universities abroad, and then returned to work with us. We also have such teachers at school.

Together with your husband, Milen Vrabevski, you manage the Bulgarian Memory Foundation. In recent years, patriotic attitudes in Bulgaria have obviously intensified. But are they combined with knowledge of the past, with actual "memory"?

The purpose of the Foundation is precisely to maintain true memory while preserving historical monuments. Many of them are unfortunately abandoned or destroyed. We support the restoration of a military memorial in Novo Selo, on the border with North Macedonia. We have projects for the Boyana Church, for the monument to Patriarch Evtimii in Sofia.

The other part of the task is to write handbooks to give a chance to the true, fact-based history. Whatever we talk about, we have been learning extremely distorted things and most people, including myself, have been quite deluded on many issues. However, we must beware of extremism in history. We do not approve of going to extremes, for which the word "patriot" began to become almost negative.

You support a variety of activities - from IVF to the education of children in the Western Rhodopes, Bessarabia, etc. Tell us a little more about this activity. Do you think that charity can play a more significant role in the Bulgarian society in the future?

It can. I very much believe in positive and purposeful charity. Other countries have much older traditions in this field and have established mechanisms under which it operates. In Bulgaria, it began timidly after the Liberation and was interrupted later on. But that does not stop us from continuing. Of course, in charity we have to be careful about where the money comes from and for what purpose.

Since 2007, thousands of children have passed through our Path to University program. We started with 30 who attended preparatory courses for the university. We now gather about 500 each year. This year we have a partnership with the Telerig Academy and we are funding two software schools for children in Devin and Ablanitsa. Twice a year, the Foundation also organises workshops on digital technologies and entrepreneurship for diaspora children - from North Macedonia, Serbia, Ukraine and Moldova. ■

КАЖИ “ДА” НА БИЗНЕСА СИ.

Visa Debit Commercial

Пакет за юридически лица от ЦКБ:
Visa дебитна карта и мобилно банкиране
при изключително изгодни условия

VISA

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

ПОСЛЕДНАТА ТУХЛА В СТЕНАТА

Наистина ли бъдещето принадлежи на класните стаи, в които учениците командват?
Или пък на образованието без каквито и да било класни стаи?

By ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Photography SHUTTERSTOCK

Една книга, една писалка, едно дете и един учител могат да променят света, казва Малала Юсафзай, най-младата носителка на Нобеловата награда в историята.

НАПОСЛЕДЪК СМЕ СВИКНАЛИ непрекъснато да чуваме критики към училището и образователната система. И най-куриозното е, че тези критики далеч не са едни и същи. Някои смятат днешните училища за твърде назадничащи, скучни и неадекватни за нуждите на съвременния свят. Други се оплакват, че образованието става все по-повърхностно, лениво и лишено от някогашния си авторитет.

Първата група критици настоява, че сегашната система учи младите най-вече как да вземат изпити и да се адаптират към нея самата - но не и да мислят самостоятелно и да решават творчески проблемите. Според еволюционния психолог Питър Грей вместо това училището трябва да насърчава любов към ученето и изследванията, жажда за открителство, творчество и, не на последно място, забавления. За да успееш в модерния свят, не е достатъчно да излезеш от училище с пълна диплома, отбелязват и професорите Гай Клакстън (Guy Claxton) и Бил Лукас (Bill Lucas), автори на бестселъра *Expansive Education: Teaching Learners for the Real World*. Клакстън и Лукас настояват, че е напълно възможно училището да изгражда у учениците навики на ума, които да им позволяват после да посрещат и да се справят с всякакви трудности. Големият спор настъпва при въпроса "как точно". Има множество идеи за училището на бъдещето - някои съвременни, други - вече на близо век. Проблемът е, че те често са в противоречие една с друга.

СВОБОДА ИЛИ АНАРХИЯ. Една от най-любопитните идеи е да се създават училища, които се управляват и развиват от самите деца. Наричат ги „демократични училища“ и те имат претенцията, че най-добре

формират децата като личности. Тъкмо защото изцяло следват логиката на детския интерес, капризите на детската креативност и ритъма на детската спонтанност.

Най-старото такова "демократично" училище е Summerhill school в Югоизточна Англия, което дозгоди на ще отбележи един век от основаването си.

В него се обучават деца на възраст от 5 до 17 години, а таксите са между 6 000 и 10 000 британски лири на година - доста сериозна сума. Почти половината от учениците са от чужбина - от Европа, Азия и Близкия Изток.

През 1921 съзателят му, шотландецът Александър Съдърленд Нийл, описва така ръководния му принцип: "Свобода, а не позволение" (Freedom, not Licence).

Нийл бил дете на учители, които го възпитавали изключително строго. Вероятно това го е мотивирало сам да стане учител и да се опита да промени системата. Кураж му вдъхнали някои по-ранни опити в тази посока, като Мария Монтесори с нейната Casa dei Bambini в Рим и Валдорфско училище на Рудолф Щайнер в Щутгарт. Но идеите на Нийл се оказали още по-радикални. Обобщени, те са известни днес като "реформистка педагогика". „Ако обществото се отнасяше към друга група хора така, както се отнася към децата, това щеше да бъде квалифицирано като нарушаване на човешките права. Но за повечето деца по света такова отношение се смята за съвсем нормално и от родители, и от училища, и от обществото, в което живеем“, казва Александър Нийл.

Неговата логика е проста: всичката омраза, престъпления и войни се коренят в нещастieto на личността. Затова децата в Summerhill имат абсолютната свобода да играят и да се стремят да бъдат щастливи. Могат сами да решават дали да влязат в час или да правят нещо друго – например просто да мързеляват. Уроците са само "по желание", най-важното е децата да се чувстват щастливи и спокойни. Те имат ►

► непрекъснат свободен достъп до ателиета за изкуство, работилници за различни занаяти или компютърни зали. Основното е те сами да си избират занимания, а не да чакат някой да ги напътства или насочва. Персоналът (наричан именно "персонал", а не "учители") е ангажиран активно да обсъжда с учениците различни проблеми или да намира общи решения. Ако някое дете изпитва неудобство в час или се притеснява да сподели проблем, може да получи консултация на четири очи.

Всички правила се определят от децата с подкрепата на учителите чрез демократично гласуване, като гласът на 5-годишното дете и възрастния учител имат една и съща тежест. Тъй като учениците са значително повече от учителите, тяхната воля е определяща. Единствено при мерките за сигурност и правилата за използване на банята и басейна се слуша думата на по-възрастните.

Арогантно или агресивно поведение не се допускат. Подобни случаи се решават веднага на място от специално избран омбудсман или в присъствието на всички на специално организирани срещи. Важното е провинилият се сам да осъзнае грешката си и да я поправи, без да е принуден.

Джонатан Кроул, биографът на Нийл, разказва любопитна случка в този дух: през 50-те в училището постъпва отявлен хулиган, изгонен от няколко други училища. В Съмърхил продължава да се държи агресивно и за два дни чупи с камъни 23 прозореца, без никой да му направи забележка. Но докато се цели в 24-ия, някой го него го изпреварва и пръв хвърля камъка. Хулиганът вдига глава и вижда самия директор, който му намига. Според Кроул детето се засрамило и веднага осъзнало грешката си. След което завършило училището като един от най-добрите ученици. Това дете бил Ангъс Бойд Дъджън, впоследствие един от най-големите музикални продуценти, гал път на Том Джоунс, The Rolling Stones и Ten Years After. И продуцирал Another Brick in the Wall, емблематичния хит на Pink Floyd за образователната система.

УЧИЛИЩЕ БЕЗ ЧАСОВЕ И УЧИТЕЛИ. Американският отговор на "системата" на Нийл е нашумялото училище "Съдбъри Вали" в Бостън, създадено през 1968 от бившите университетски преподаватели Даниел Грийнбърг, Хана Грийнбърг и Мимзи Садофски (Mimsy Sadofsky).

В това училище има 200 ученици на възраст от 4 до 19 години. Но няма класове, нито класни стаи, да не говорим за учебни програми. Всеки сам решава какво и с кого да учи. Училището отваря в 8:30 и затваря в 17:30, но децата могат да идват или да си отиват, когато преценят, стига да пре-

Важните решения се вземат от общо събрание, в което всички ученици имат глас. Директор е 16-годишна ученичка

карат там пет часа на ден.

Големият коз на "Съдбъри Вали" са т. нар. "възрастово-смесени общности" - групи, в които 18-годишните общуват с 5-годишните, примерно. Създателите наричат това „тайното оръжие“ – малките попитват много по-охотно и лесно знания от по-големите, отколкото биха го правили от традиционни учители.

Персоналът се състои от осем души, чиято задача е да консултират и съветват. Всички важни решения, включително и за бюджета, се вземат от общо събрание, в което всички ученици имат глас. В момента директор е 16-годишна ученичка.

Таксата е 8 200 долара годишно. Учениците могат да посещават училището до каквато възраст поискат, и да напуснат, когато сами решат. Тъй като няма оценки, преди да си тръгнат, те могат да поискат да им бъде издадена диплома, като за целта трябва само да обяснят писмено или устно колко подготвени за живота се чувстват. Звучи като чиста анархия. Но всъщност над 80% от завършилите училището са достатъчно добре подготвени, за да продължат после в колеж или университет.

Днес още 45 училища в САЩ, Япония и Западна Европа използват подобен модел. Две от тях са в Германия Neue Schule Hamburg, финансирано от поп звездата Нена, и Ammersee в Бавария.

ПОПУЛЯРНА АЛТЕРНАТИВА на традиционните училища са и шведските Academedia - верига от 30 учебни заведения с над 12 000 ученици, управлявана от компанията Vittra Utbildning.

Педагогическата концепция на Vittra отхвърля старото схващане за класните стаи с по четири стени. В училищата Academedia такива просто няма. На мястото място идват отворени пространства за срещи и игра, като мебелите са така замислени, че да насърчават комуникацията. Тук приемът е свободен - необходимо е само единият от родителите да плаща данъци в Швеция. След 4-и клас всеки ученик вече разполага със свой личен лаптоп и собствена, индивидуална учебна програма.

Гъвкавостта е най-важното нещо, затова всяко дете може само да прецени какво да учи. Оценки не се пишат, а учениците се разделят на групи според интересите и нивото на познания - но не и според възрастта. Смесването на различни възрасти и тук се смята за плюс.

Пространството е организирано в пет "елемента": "планината" е място за еднородна комуникация - лекции, речи и прочее; „пещерата“ е място за уединение, концентрация и индивидуално обучение; „лазерният огън“ е място за диалог и дискусии; „езерцето“ (watering hole) е място за срещи; и накрая петият елемент е "лабораторията", където учениците могат да правят експерименти, да свирят, да създават свои проекти.

Главната цел е да се избяга от шаблона и рутината на класическото училище. Според мениджърите на Vittra те, както и системата с тестове и оценки, превръщат децата ни в пасивни роботи. И пречат на развитието на таланта.

НЕЩО ГНИЛО В ДАНИЯ. В Йорестад, един от кварталите на Копенхаген, вече от 15 години функционира т. нар. "кубично училище" (официално се казва Ørestad Gymnasium). То е с профил медиум и получава подкрепа от датското радио и от университета за информационни технологии.

Философията на училището се гради около идеята за „насърчаване от учениците преподаване“ (student activated teaching). Традиционните класни стаи са заменени с иновативна архитектура, като сградата е разделена на четири учебни зони – по една на етаж. Четирите етажа са открити платформи с форма на бумеранг, които се въртят и създават една огромна суперструктура.

Ротацията отваря част от всеки етаж към високото вертикално централно предверие и формира зона за комуникация.

На всеки етаж има огромни цилиндрични секции, наречени „барабани“, които фактически представляват учебните пространства (всеки ученик сам си решава дали ще е сигнал или дори легнал). Няма лекции и класове. Всеки се занимава по темите, които го вълнуват индивидуално, а отворената архитектура на сградата позволява учителите да бъдат на разположение на учениците постоянно. Трите главни елемента на образователния процес са: насърчаване на интердисциплинарното учене, елиминиране на традиционното деление между точни науки и хуманитарни предмети, и разнообразие на образователните и работните методи. Оскар Уайлд, който някога казваше, че "нищо, което си струва да се знае, не се преподава в училище", вероятно би останал очарован. ■

SMART VERSITY

MAKE A SMART CHOICE

SMART LEARNING

Receive high-quality American education delivered entirely in English and get both a U.S. and European diploma. AUBG is accredited by the same body that accredits Harvard, MIT and Yale in the U.S.

SMART COMMUNITY

Experience diversity in our inclusive community with students from 40+ countries. Enjoy a wide variety of exciting events and activities on campus and get the best out of your college years.

SMART TOMORROW

Prepare for exceptional professional achievements worldwide - 99.8 % of AUBG alumni get employed or enrolled in grad school within a few months of graduation.

THE LAST BRICK IN THE WALL

Does the future really belong to the classrooms where students are in command?
Or to education without any classrooms?

By VALERI TSENKOV / Photography IVAYLO PETROV

WE HAVE GROWN ACCUSTOMED to constantly criticising the school and the education system. And the most curious thing is that these criticisms are far from being the same. Today's schools are considered by some to be too backward, boring and inadequate for the needs of the modern world. Others complain that education is becoming more shallow, lazy and devoid of its former authority.

The first group of critics insists that the system teaches young people mostly how to take exams and adapt to it, but not to think independently and find creative solutions. According to evolutionary psychologist Peter Gray, the school should instead promote a love of learning and research, a thirst for discovery and creativity and, last but not least, fun.

To succeed in the modern world, it is not sufficient to finish school with a full diploma, according to Professors Guy Claxton and Bill Lucas, authors of the best-seller *Expansive Education: Teaching Learners for the Real World*. Claxton and Lucas insist that it is entirely possible for the school to build in students habits of mind that allow them to confront and deal with any challenges later in life.

The big dispute arises when it comes to "how exactly". There are many ideas for the school of the future - some are contemporary, others are nearly a century old. The problem is that they are often at odds with each other.

FREEDOM OR ANARCHY. One of the most curious ideas is to create schools that are managed and developed by the children themselves. They are called "democratic schools" and they claim to best shape children as individuals. Precisely because they fully follow the logic of

children's interest, the whims of children's creativity and the rhythm of childhood spontaneity.

The oldest such "democratic" school is the Summerhill School in South East England, which will mark a century from its founding next year. It trains children aged 5-17 and fees vary between GBP 6,000 and GBP 10,000 a year, a substantial amount. Almost half of the students are from abroad - from Europe, Asia and the Middle East.

In 1921, its founder Alexander Sutherland Neal, a Scotsman, described his guiding principle: Freedom, not license. Neal was a child of teachers who taught him in a very austere way. Perhaps that motivated him to become a teacher himself and try to change the system. He was encouraged by some earlier attempts in this direction by Maria Montessori's Casa dei Bambini in Rome and the Waldorfschule of Rudolf Steiner in Stuttgart. But Neil's ideas turned out to be even more radical. In summary, they are known today as "reformist pedagogy." "If society were to treat any other group of people the way it treats its children, it would be considered a violation of human rights. But for most of the world's children this is the normal expectation of parents, school and society in which we live," Alexander Neal holds.

His logic is simple: hatred, crime, and war are rooted in the unhappiness of the individual. Therefore, the children at Summerhill have the absolute freedom to play and strive to be happy. They can decide whether to attend classes or do something else - maybe just do nothing, for example. Lessons are only "optional". The most important thing is that children feel happy and relaxed. They have continuous free access to arts and crafts workshops or computer rooms. The bottom line is they themselves choose activities rather than waiting for someone to direct them. The

staff (deliberately referred to as "staff" rather than "teachers") are actively engaged in discussing various issues with students or finding common solutions. If a student feels uncomfortable during a class or unwilling to share a problem, he or she can get a face-to-face consultation.

Children with the support of teachers set all rules by democratic vote and the voice of the 5-year-old and the adult teacher have the same weight. Since there are significantly more students than teachers, their will is decisive. The adults decide only the security measures and the rules for the use of the bathroom and the pool.

Arrogant or aggressive behaviour is not allowed. Such cases are resolved immediately on the spot by a specially selected Ombudsman or in the presence of all of them at impromptu meetings. The important thing is for the offender to realise his or her misbehaviour and to correct it without coercion.

Jonathan Crawl, Neal's biographer, recounts a curious incident: in the 1950s, an evil bully expelled from several other schools was admitted. He continued to act aggressively at Summerhill, breaking 23 windows with stones in the space of two days, without anyone scolding him. However, while aiming at the 24th, someone next to him threw the stone first. The bully lifted his head and saw the headmaster himself winking at him. According to Crawl, the child was ashamed and immediately realised his mistake. After that, he graduated from the school with honours. This kid was Angus Boyd Dudgeon, later one of the biggest music producers, promoting Tom Jones, The Rolling Stones and Ten Years After and producing Another Brick in the Wall, Pink Floyd's iconic hit on the education system.

SCHOOL WITHOUT TEACHING AND TEACHERS. The American response to the Neal "system" was the famous Sudbury Valley School in ►

**DARBI
COLLEGE**
since 2007

БРИТАНСКО УЧИЛИЩЕ

**ПРОГРАМИ НА ОБУЧЕНИЕ
IGCSE и A Level**

**ПРИЕМ СЛЕД
7, 8, 9 и 10-ТИ КЛАС**

/ 21/03 / OPEN DAY
darbicollege.com

Cambridge Assessment
International Education
Cambridge International School

THE AMERICAN COLLEGE OF SOFIA

Celebrating 160 years of respect, integrity and responsibility in education.

Founded in 1860, the American College of Sofia integrates the values and best practices of American pedagogy with the rich educational traditions of Bulgaria and Europe. We seek to develop critical thinking, lifelong intellectual curiosity, leadership, and collaboration among multi-talented students in Grades 8 to 12 of various social, cultural, economic, and geographic backgrounds.

The American College of Sofia is an authorized IB World School and has offered the IB Diploma Programme to international students since 2005. Students not eligible for a Bulgarian National Diploma are admitted into the two-year IB Diploma Programme. They are also given the opportunity to fulfill the requirements for the ACS American Diploma, which is awarded to students independently of the diploma granted by the International Baccalaureate Organization (IBO).

Call Admissions Director Sarah Skaggs-Dimitrova for more information and a tour of the school.

Campus Address: Floyd Black Lane, Mladost 2, 1799 Sofia, Bulgaria

Tel: (359-2) 434 10 08, 434 10 10, 434 10 11

Web: www.acs.bg

► Boston, Massachusetts, founded in 1968 by former university professors Daniel Greenberg, Hannah Greenberg and Mimsy Sadofsky.

There are 200 students in this school, ages 4-19. But there are no classes or classrooms, let alone curricula. It is up to each one to decide what to study and with whom. The school opens at 8:30 am and closes at 5:30 pm, but children can come or go as they please, as long as they spend five hours a day there.

Sudbury Valley's big trump card are the so-called "mixed age communities" - groups where 18-year-olds interact with 5-year-olds, for example. The founders called this their "secret weapon" - the little ones absorb much more willingly and easily the knowledge of the older ones than of conventional teachers.

The staff consists of eight people who consult and give advice. All-important decisions, including the budget, are made at a general assembly at which all students have a say. The incumbent principal is a 16-year-old schoolgirl.

The fee is USD 8,200 a year. Students can attend the school to an age they want, and leave when they decide. Since there are no grades, before leaving, they may ask for a diploma, and for this they only need to explain in writing or orally how prepared they are for life. Sounds like pure anarchy. But in fact, over 80% of school graduates are prepared enough to go on to college or university.

Today, 45 more schools in the US, Japan and Western Europe follow the same model. Two of them are Germany's Neue Schule Hamburg,

funded by pop star Nena, and Ammersee in Bavaria.

A POPULAR ALTERNATIVE to conventional schools is the Swedish Academedia, a chain of 30 schools with over 12,000 students, managed by the Vittra Utbildning Company.

Vittra's pedagogical concept rejects the old notion of four-wall classrooms. There are simply no such premises in Academedia schools. Open-air meeting and play areas replace them, with furniture designed to encourage communication. Admission is free here - only one parent is required to pay taxes in Sweden. After Grade 4, each student already has his or her own laptop and an individual curriculum. Flexibility is the most important thing, so every child can decide what to study. Students are not graded, but are divided into groups according to interests and level of knowledge - but not according to age. Mixing different ages is also considered a plus here.

The space is organised into five "elements". "The mountain" is a place for one-way communication - lectures, speeches, etc.; "the cave" is a place for privacy, concentration and individual training; "the campfire" is a place for dialogue and discussion; "the watering hole" is a meeting place; and finally the fifth element is the "laboratory", where students can experiment, play, and create their own projects.

The prime end is to shun patterns and the routine of the classical school. According to Vittra managers, these, as well as the testing and evaluation system, make our children passive robots, hindering the development of talent.

SOMETHING IS ROTTEN IN THE STATE OF DENMARK. In Ørestad, one of Copenhagen's neighbourhoods, the so-called "cubic school" (officially called Ørestad Gymnasium) has been operating for 15 years. It has a media profile and receives support from Danish Radio and the University of Information Technology.

The school's philosophy evolved around the idea of "student-activated teaching". Traditional classrooms have been replaced with innovative architecture, with the building divided into four study areas - one per floor. The four floors are open boomerang-shaped platforms that rotate and create a huge superstructure.

The rotation opens part of each floor to the high vertical central lobby and forms a communication area.

On each floor there are huge cylindrical sections called "drums" that actually represent the teaching premises.

Each student decides whether to sit or even lie down. There are no lectures and classes. Everyone deals with topics that concern them individually, and the open architecture of the building allows teachers to be available to students on a permanent basis. The three main elements of the educational process are the promotion of interdisciplinary learning, the elimination of the traditional division between the exact sciences and the humanities, and the diversity of educational and working methods. Oscar Wilde, who used to say, "Nothing worth knowing is taught in school," would probably be fascinated. ■

Гимназията в Орестад
Ørestad Gymnasium

АКАДЕМИЯ „НИКОЛА ТЕСЛА“

Избрахме името по време на полет за София

Расте прекрасно поколение - **будни, умни, находчиви деца**, които имат достъп до цялото човешко знание отвъд въображението на всяко предишно поколение. Предизвикателството пред нас, техните родители и учители, е да им помогнем да се възползват от възможностите на времето, в което са родени.

Образователната система открай време не се грижи адекватно за най-добрите - **отличниците**. Всеки ден расте разминаването между техните интереси и училищните стандарти. Всеки ден все по-малко деца ходят с желание на училище.

В академия "Никола Тесла" можем да бъдем полезни на това поколение и техните родители.

Ние предлагаме предизвикателства, достойни за **възможностите и интелекта** на днешните деца и младежи. Срещаме ги с най-добрите университетски преподаватели. Стартираме с информатика, физика, математика и дигитални изкуства. Не предлагаме само курсове, а принадлежност към интелектуална общност.

Златните години на българското образование са дело на всеотдайни учители и огромна обществена подкрепа към тях. Така израстват **строителите на съвременна България** според Симеон Радев. Очакваме родителите да подкрепят децата си, дори когато

то е трудно; предлагаме безрезервна всеотдайност, професионализъм и постоянство.

Знанията, които даваме, са знания за цял живот. Фокусът ни не е последният писък на дигиталната мода, а **неотменните принципи**. Стремим се техниката да не бъде "бяла магия в черна кутия", а система от ясни правила, за които децата имат изграден умствен модел. Вярваме, че така създаваме бъдещите **бизнес лидери, иноватори и изобретатели**.

АКАДЕМИЯ "НИКОЛА ТЕСЛА"
Програмиране за деца и....

www.ANT.bg

бул. "Цариградско шосе" 17

София 1124

България

NICOLA TESLA ACADEMY

We came up with the name in a flight to Sofia

An outstanding generation is growing up before our eyes: **bright, resourceful** children with ready access to all of humanity's knowledge, beyond the wildest imagination of any previous generation. The challenge for us, their parents and teachers, is to support them in making the most out of the opportunities they are presented.

The educational system has long neglected its best pupils, **the top students**. The gap between their areas of interest and the school curricula is growing every day. Fewer and fewer children are enjoying their classes. We at Nicola Tesla Academy can be of service to this generation and its parents.

We offer challenges worthy of the **capabilities and intellect** of today's children and teenagers. Starting with computer science, physics, mathematics and digital arts, we'll bring together our students with some of the best university professors to build a knowledge community.

The Golden Age of Bulgarian education was brought about by dedicated, tireless teachers and unwavering public support. Together, they raised a generation later called **"The Architects of Modern Bulgaria"** by the prominent historian Simeon Radev. We expect total support by the parents for their children's journey of learning; we offer in return dedication, professionalism and perseverance.

The knowledge we teach is knowledge for life. Our focus is not on the latest digital fad, rather on **fundamental principles**. We teach technology

not as black box magic, but as a transparent system of rules to help children build their own profound understanding and reliable mental models. We believe this is how we will create the **business leaders and innovators of tomorrow**.

www.ANT.bg

17 "Tsarigradsko shose" Bul.

Sofia 1124

Bulgaria

ИМА ЛИ КОРОНАВИРУСЪТ И ПОЛОЖИТЕЛНА СТРАНА?

Затварянето на училища принуждава образователните системи най-сетне да се отворят за нововъведения

By МАРИНА ТЕОДОРОВА / Photography SHUTTERSTOCK

Понякога най-консервативните системи се нуждаят от истинско сътресение, за да допуснат промяната. Възможно ли е коронавирусната пандемия да изиграе такава роля в образованието? Първите пукнати в стената вече са факт дори и в България, където училищата са затворени от карантинни съображения. Законодателството не позволява дистанционното обучение; но в конкретната ситуация друга възможност няма, и за щастие доста голям брой учители - и в частни, и в държавни училища - реагираха достатъчно гъвкаво и наваксват с уроците онлайн. Добре би било законодателите или поне министерството на образованието да им даде поне формално одобрение.

ОЩЕ СЛЕД ПЪРВАТА ДЕСЕТДНЕВКА на март Организацията за икономическо сътрудничество и развитиe изчисли, че над 421 милиона деца по света са с прекъснати или нарушени учебни програми заради коронавируса.

Китай по обясними причини е пионер в търсенето на други решения. Още в дните на най-строгата карантина китайският министър на образованието издаде нареждане обучението да продължи дистанционно. Естествено, това снижава доста учителския контрол и налага родителите да следят изкъсо дали децата учат, или се разсейват с видеогри, да кажем.

НО СЕ ОКАЗВА, ЧЕ И НАЧИНИТЕ учителите да следят какво става не са малко. Когато уроците се провеждат с конферентни видеочатове на живо, всъщност е доста лесно преподавателят да проверява кои внимават и кои - не. Индивидуалните изпитни работи рядко се прилагат, разбира се, но студентите могат да бъдат оценявани на база активността им в общите дискусии. Ето нещо, за което реформаторите в образователната сфе-

ра отдавна призовават - по-активна роля на учениците в процеса. Тромавите държавни системи досега се съпротивляваха, но извънредната ситуация ги принуждава да проявят гъвкавост. В Пекин местните власти дори разпоредиха при затворени у дома ученици единият родител да може да остава при тях, без да губи заплатата си. А в отдалечените райони, където интернет не е с достатъчно качество, вървят специални образователни курсове по местните телевизионни канали.

МЕРКИТЕ СРЕЩУ ПАНДЕМИЯТА могат да доведат до изненадващи иновации в образованието, твърдят в статия за Световния икономически форум Глория Там и Диана Ел-Азар от неправителствената организация Minerva Project. Специалните платформи за дистанционно обучение в Китай, Хонконг и Сингапур, са само един от примерите. В Нигерия действат дори по-просто: на учениците се праща материал за четене през Google Classroom), но успоредно с четенето те имат видеовръзка с учителя за допълнителни уточнения. В Ливан едно училище въведе онлайн обучение дори в областта на физическото възпитание: учениците снимат и изпращат на учителя спортните си активности като "гомашно". Всички тези тенденции са само началото - след масовото въвеждане на 5G интернет неща

като класни стаи ще станат окончателно излишни. Както и старомодното отделяне на определен период от деня за учене - за напред ще можем да сме много по-свободни в това отношение.

ВТОРИЯТ ЕФЕКТ от пандемията в образованието ще е нарастване на ролята на публично-частните партньорства, подчертават Там и Ел-Азар. "Само за няколко седмици видяхме появата на образователни консорциуми и коалиции с най-различни участници - правителства, издатели, преподаватели, технологични компании и телекоми. Те обединяват сили, за да използват дигиталните платформи като временно решение в кризата", пишат двете авторки. Но "временното решение" лесно може да се превърне в дългосрочна тенденция и след нормализацията.

ЗА СЪЖАЛЕНИЕ ПОКРАЙ позитивните ефекти може да настъпят и някои негативни. Проблемът при дистанционното обучение е, че ефектът от него силно зависи от качеството на интернета. В крайна сметка едва около 60% от световното население е онлайн. Виртуалните видеокласове на лични таблети са обичайно явление в Хонконг например, но много студенти по света имат достъп само до неща като електронна поща или текстови чат програми. Колкото по-лош достъп, и по-малко дигитални познания имат подобни студенти, толкова по-широка ще е пропастта между тях и останалите. "Ако цената за достъп не намалее и качеството на интернет не се повиши във всички държави, пропастта в качеството на образованието - а оттам и социално-икономическото равенство - ще се задълбочават. Дигиталното разделение може да стане още по-крайно, ако достъпът до образование е зависим от достъпа до последните технологии", предупреждават Глория Там и Диана Ел-Азар. ■

Проблемът при дистанционното обучение е, че ефектът от него силно зависи от качеството на интернета

ЧАСТЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН КОМПЛЕКС “СВЕТЛИНА” - БЪДЕЩЕТО Е ТУК ЗА ТЕБ И ТВОЕТО ДЕТЕ!

Верига детски ясли, градини, основно иновативно училище и професионална гимназия по дигитални компетенции

През годините личен и професионален опит знаем, че има три основни неща, които родителите искат за децата си – да са здрави, щастливи и успешни. Успехът е разтегливо понятие, което може да бъде дефинирано по различен начин. Ние в „Светлина“ вярваме в това и се чувстваме отговорни за всяко дете, което прекрачи нашия праг.

20-годишният ни опит доказва, че трансформацията е единствената константа в образованието. Ние разбираме целта му като средство, което да бъде адекватно и прогресивно за времето си. Като метод, който помага на децата да имат знания и умения, които да ги правят завършени личности.

Нуждата от обучение в творчески и иновативен стил е осезаема. Потвърждение на тези думи е и мнението на доказателствения експерт, учител, педагог, автор на училищни материали и основател на комплекс „Светлина“ Веселина Раждова: „Децата трябва от възможно най-рано да каляват своята гъвкавост, да развиват своето любопитство, да бъдат в среда, в която на креативността се държи точно колкото и на знанията. Творчеството да бъде основа, а стоенето в зоната на комфорт да не се толерира. Сега е моментът да се започне, след 20 години вече ще е късно. Всяко отлагане води до по-трудна адаптация.“

Основните принципи в нашите обучителни програми, са:

- Холистичен подход - учене чрез преживяване. Той включва мотивация на ученика и възпитание в любопитство към света.
- Билингвално обучение на английски език, втори чужд език – арабски, китайски, испански, немски, руски, френски и гр.
- Видове знания и умения на бъдещето - критично и концептуално мислене, програма Mindfulness за овладяване на стреса, емоционална интелигентност, решаване на проблеми, дизайн мислене, ранно финансово възпитание и предприемачество, проекто-базирано обучение и гр.
- Дигитални компетенции - изкуствен интелект и роботика, графичен дизайн, програмиране, 3D принтиране, влог/блогърство, онлайн сигурност и гр.

- Класическо изкуство и естетика – Това са ефективни медиатори, които стимулират способността да се разкрие скрития потенциал в непринудена и приятна атмосфера.
- Специализирани умения на новото десетилетие и ефективното им усвояване: езикови и комуникативни умения, висококвалифицирани професионални умения.

Имаме и наше общество - обществото на “Светлина”. Всеки, тръгнал по пътя на родителството, има нужда от помощ в даден момент, затова създаваме периодично нашето Училище за родители. Участниците намират отговори за себе си и своето дете, какви са способите за изграждане на стабилна връзка между поколенията, особеностите на възпитанието и много други.

За децата предлагаме и различни клубове, където да развият талантите си. Може да се направи избор от клуб по танцова терапия, канго джъмпис, йога, скейтбординг и други спортове и изкуства. Подготвяме през новата година и две иновации. Първата е стая за медитация и овладяване на емоциите, която да улеснява децата при овладяване на реактивността и стреса в забързаното ежедневие. Втората е обследване на децата за тяхната емоционална интелигентност и съставяне на програма за работа в тази посока.

Нашите вдъхновени и отдадени учители създават атмосфера на уют, любов и приятелство, която подпомага децата да се развиват, чувствайки се защитени и разбрани. А нима това не е, което иска всеки родител за своето дете - да бъде щастливо и подготвено за бъдещето?

www.svetlina.net

FB: Частен образователен комплекс Светлина

Instagram: svetlina_official

DOES THE CORONAVIRUS HAVE A POSITIVE SIDE?

School closures force the educational systems to finally open to innovation

By MARINA TEODOROVA / Photography WHEELS

Sometimes the most conservative systems need a real upheaval to allow for change. Is it possible for a coronavirus pandemic to play such a role in education? The first cracks in the wall are already a fact even in Bulgaria, where the schools are closed for quarantine reasons. The law does not allow distance learning. However, in this particular situation, there is no alternative, and fortunately, quite a number of teachers - in both private and public schools - have reacted flexibly enough to catch up with online lessons. It would be good for legislators or the Ministry of Education to at least formally endorse them.

AFTER THE FIRST TEN DAYS of March, the Organisation for Economic Co-operation and Development estimated that more than 421 million children worldwide had broken or disrupted curricula due to the coronavirus. China is, for explanatory reasons, a pioneer in the search for other solutions. Even in the days of the strictest quarantine, the Chinese Minister of Education issued an order for distance learning. Naturally, this lowers teacher control and forces parents to keep a close eye

on whether or not children learn or just play video games.

BUT IT TURNS OUT THAT TEACHERS are also keeping good track of what is going on. When lessons are provided with live video chat, it is actually quite easy for the teacher to check who is paying attention and who is not. Individual exam papers are rarely applied, of course, but students can be assessed based on their activity in the overall discussions. Here is something that educational reformers have long called for - a more active role for students in the process. The cumbersome state systems have so far resisted, but the emergency is forcing them to be flexible. In Beijing, local authorities have even ordered one parent to stay at home with quarantined students without losing his or her salary. And in remote areas, where the Internet is not of sufficient quality, special education courses are aired on local television channels.

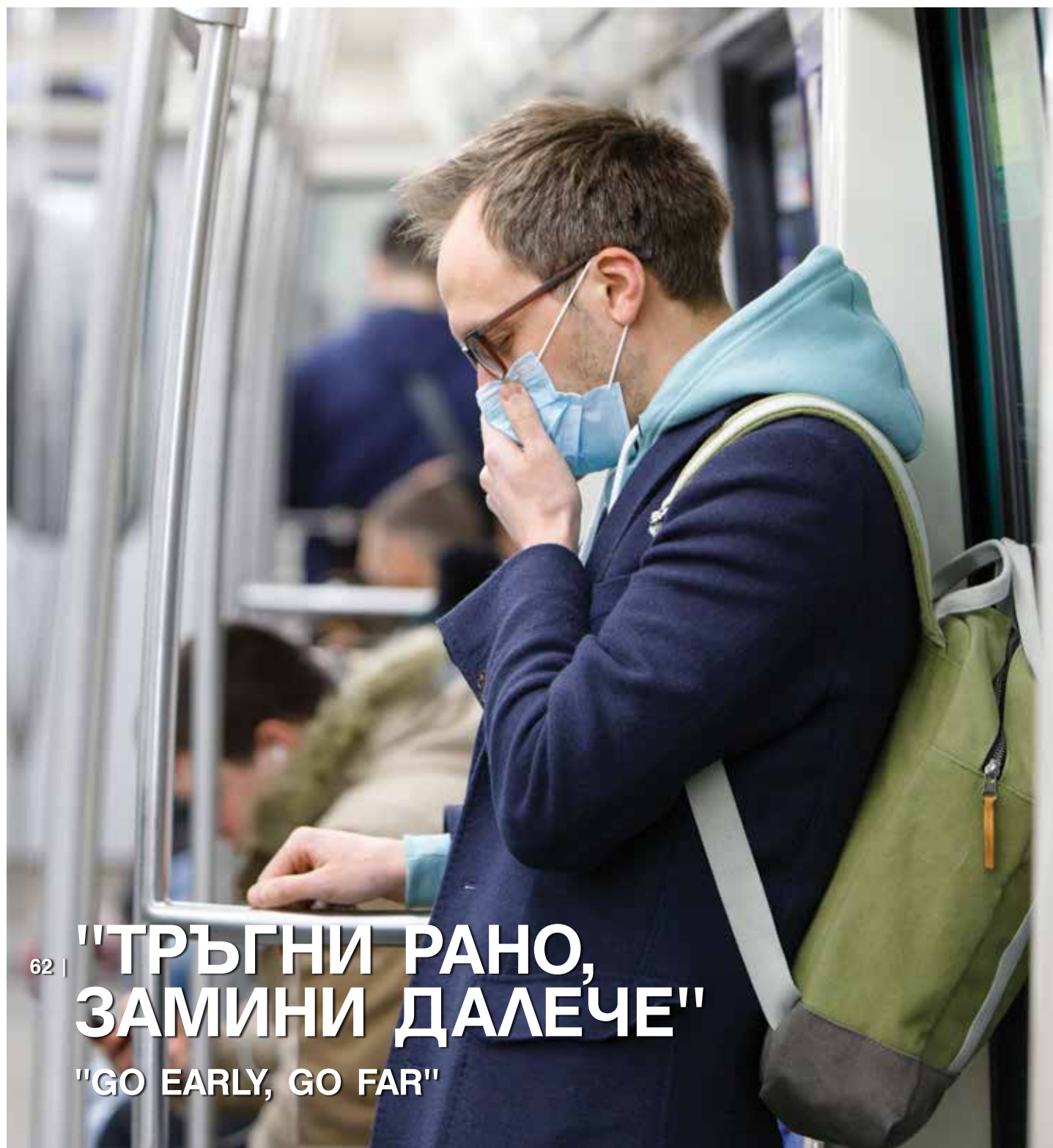
PANDEMIC MEASURES can lead to surprising innovations in education, according to an article on the World Economic Forum by Gloria Tam and Diana El-Azar from the Minerva Project NGO. Special e-learning platforms in

China, Hong Kong and Singapore are just one example. In Nigeria, things are even simpler: students receive reading material through the Google Classroom, but parallel with the reading, they have a video link with the teacher for further clarification. In Lebanon, a school has introduced online training, even in the field of physical education: students record and send their "homework" sports activities to the teacher. All these trends are just the beginning - after the massive introduction of 5G internet, things like classrooms will become redundant. As will the old-fashioned study period during the day - in the future we will be much freer in this regard.

THE SECOND EFFECT of the pandemic will be an increase in the role of public-private partnerships, Tam and El-Azar add. "In just the past few weeks, we have seen learning consortiums and coalitions taking shape, with diverse stakeholders - including governments, publishers, education professionals, technology providers, and telecom network operators - coming together to utilize digital platforms as a temporary solution to the crisis," the two authors write. But this "temporary solution" can easily become a long-term trend after normalisation.

UNFORTUNATELY, THERE MAY BE some negative impacts along with the positive effects. The problem with distance learning is that its effect is highly dependent on the quality of the Internet. After all, only about 60% of the world's population is online. Virtual tablet video classics are commonplace in Hong Kong, for example, but many students around the world only have access to things like email or text chat programs. The poorer the access and the less digital knowledge such students have, the wider the gap between them and the rest. "Unless access costs decrease and the quality of access increases in all countries, the gap in educational quality, and thus socioeconomic equality will be further exacerbated. The digital divide could become more extreme if educational access is dictated by access to the latest technologies," warn Gloria Tam and Diana El-Azar. ■

62 |

"ТРЪГНИ РАНО,
ЗАМИНИ ДАЛЕЧЕ"

"GO EARLY, GO FAR"

72 | **ВОДЕН СВЯТ**
WATER WORLD

78 | **МАЙКО МИЛА!**
MAMMA MIA!

НАЙ-ТОПЛАТА ЗИМА, ИЗМЕРВАНА НЯКОГА

WE SAW THE WARMEST WINTER ON RECORD

На 21 март ще кажем сбогом на зимата - но не на коя да е зима, а на най-топлата, измервана някога в Европа. Средната температура през нея се оказва с цели 1.4 градуса по Целзий по-висока от предишния рекорд, регистриран пред 2015-2016 година, съобщава BBC. Данните не включват март. Според Службата по промените в климата "Конерник" (Copernicus Climate Change Service - C3S) необичайно високите температури са били най-изразени в северната и източната част на континента, където са подобрени множество локални температурни рекорди.

Водната криза в Перник и още няколко града не е единственият ефект от необикновено меката и суха зима. Статистиките отбелязват големи затруднения в сезонната миграция на северните елени в Лапландия, пълния крах на реколтата от прословутото "ледено вино" в Германия (десетна напитка, която се нуждае от продължителни минусови температури), и нуждата да се внася сняг от чужбина за спортни състезания в Швеция и Русия. Средната температура през декември-февруари е била с цели 3.4 градуса по-висока от нормата в периода 1981-2010. Службата разполага с пълни данни от 1979 година насам.

Като цяло десетилетието, приключило на 31 декември миналата година, е било най-горещото от 170 години насам, твърдят NASA и Британската метеорологична служба. 2019 е била втората най-топла година за последните две столетия, изпреварена само от 2016.

The winter will end on March 21, but this no regular winter - it's the warmest one ever recorded in Europe. The average daily temperature turned out to be a whopping 1.4C higher than the previous record, registered in the winter of 2015/2016, BBC said. The data does not include the month of March.

According to the Copernicus Climate Change Service - C3S, the unusually high temperatures were most pronounced in the northern and eastern parts of the continent, where numerous local records were broken.

The water shortage crisis in the Bulgarian town of Pernik and a few other cities is not the only effect of the unusually mild and dry winter. Statisticians are observing huge difficulties surrounding the seasonal migration of Lapland reindeer, the complete failure of the ice wine grape harvest (a dessert wine produced from grapes that have been frozen while still on the vine), and the need to import snow from abroad for sports events in Sweden and Russia. The average temperature between December and February was 3.4C higher than the mean temperature measured between 1981 and 2010. The Service has complete data records since 1979.

Overall, the decade that ended on December 31, 2019, was the hottest one in 170 years, NASA and the UK's metrological office claim. Last year was the second warmest year recorded in the past two centuries, with the warmest one being 2016. ■

УЧЕНИ НАМЕРИХА ДНК ОТ ДИНОЗАВЪР

SCIENTISTS DISCOVER DINOSAUR DNA

"Джурасик парк" - прословутата фантастична идея на Майкъл Крайтън, че можем да възродим динозаврите - сякаш се приближи с една голяма стъпка към реалността, след като учени от Пекинския Институт по палеонтология успяха да изолират добре съхранена ДНК от хипакрозавър.

Находката не е нова - парчето от череп на гребния динозавър е било намерено още през 80-те години и оттогава се намира в хранилището на музея в Боузмън, Монтана. Едва сега обаче екипът на Алида Баюл (Alida Bailleul) го изследва и установи, че то е съхранило генетична материя от живелия преди 70 милиона години динозавър. До момента най-старата откривана ДНК е от праисторически кон, открит замръзнал в ледовете на Сибир - на възраст под 700 000 години.

Все пак Баюл предупреждава, че дори откритието да се потвърди, намереният материал едва ли ще е достатъчен да се възстанови целият геном на животното, така че да бъде създаден жив клонинг. "Джурасик парк" ще си остане фантастика, поне за известно време.

Jurassic Park, Michael Crichton's famous science fiction novel about humanity reviving dinosaurs, seems to be one step closer to reality after scientists from the Institute of Vertebrate Paleontology and Paleoanthropology in Beijing managed to extract well-preserved Hypacrosaurus DNA. This is no new find, as the piece of the small dinosaur's skull was discovered in the 1980s and has been stored since then at a museum in Bozeman, Montana. It was only recently that Alida Bailleul's research team studied it and found that it retains DNA from the dinosaur that lived some 70 million years ago. The oldest sequenced DNA to date is from a horse that lived some 700,000 years ago and was frozen in the Siberian permafrost. After all, Bailleul warns that even if the discovery is confirmed, the genetic material will likely not be enough to sequence the animal's complete genome, so that a living clone can be created. Jurassic Park will stay in the realm of science fiction, at least for a while. ■

Pavel Mitkov

Thursday at 17:39 · 🌐

С на утрото най-светлите лъчи
божествен шепот гали сетивата,
и нежен полъх носи любовта –
едничката реалност на земята...

👍❤️ 1,2K

30 comments 109 shares

👍 Like

💬 Comment

➦ Share

БОЖЕСТВЕН ШЕПОТ, 130 x 95 см, масло / платно, художник Павел Митков

Visit
Gallery

Mitkov Gallery, 7 Saborna Str.

Mitkov Gallery, Sofia Airport

+359 888 00 4444

+359 888 03 0000

www.mitkov.com

"ТРЪГНИ РАНО, ЗАМИНИ ДАЛЕЧЕ"

От Азиатския грип до Юстиниановата чума:
най-страшните пандемии в човешката история

By КАЛИН АНГЕЛОВ / Photography SHUTTERSTOCK

"Епидемия с невиджана ярост в човешката история" и "въпрос на физическо оцеляване" не са точно изразите, които бихте очаквали да чуете от ръководителя на националния щаб за овладяване на коронавируса. Защото, без ни най-малко да подценяваме степента на опасност днес, летвата в класацията на най-страшните епидемии е вдигната толкова високо, че едва ли Covid-19 с неговата смъртност (между 0.5% и 2% според различни експерти) ще може да я доближи. Дори в съвременното изпитание госта други напасти с по-зъл характер: при злоещия SARS от 2003 смъртността бе 10%; не толкова популярният MERS, или камилски грип, все още се вихри из Близкия изток и отнася една трета от заболялите (34% смъртност); при Ебола смъртността според някои епидемиолози е 40%.

Разбира се, днешната пандемия има други начини да се окаже най-страшната в историята: като предизвика паника с тежък икономически ефект и нарастващо разделение в обществото. Но нека се абстрахираме от това и видим кои са пандемии с най-много жертви.

АТИНСКАТА ЧУМА

430 година преди Христа

Склонността да се обявява всяко текущо бедствие за "най-страшното в историята" явно не е нова: Тукидид го прави още в древността по повод на голямата чума в Атина, наричайки я "толкова голяма и страшна като заплаха, че в човешката памет няма сравнима с нея".

Съвременните учени все още спорят око-

ло точната природа на това заболяване - теориите включват една шарка, тиф или дори антракс. Известно е само, че е дошла в Атина от пристанището Пирей, вероятно с хранителните доставки. По онова време Атина е във вихъра на Пелопонеската война срещу Спарта, и е близо до окончателната победа. Но болестта убива между 75 000 и 100 000 души, разрушава напълно обществения ред и в крайна сметка дава успеха на спартанците.

АЗИАТСКИЯТ ГРИП

1957 - 1958

Още един вирус (този път H2N2), дошъл от Китай. Според експертите е пренесен върху хората от дивите патици. За кратко заразата стига до Хонконг, Сингапур и САЩ, а до 1958 почти не остават незазагадени държави. Грипът е особено опасен за възрастните хора. Повечето изчисления сочат около 1.1 милиона жертви по цял свят. Заразата е овладяна едва след създаването на ваксина.

Десетилетие по-късно идва и Хонконгският грип (H3N2), мутирала форма на Азиатския, която също успява да убие около един милион души през 1968-1969.

ТРЕТАТА ХОЛЕРНА ПАНДЕМИЯ

1846 - 1860 година

Холерата - възпаление на тънкото черво, предизвиквано от бактерията *Vibrio cholerae* - е позната от векове и дори е загатната в древногръцки съчинения. Но до началото на XIX век тя се среща само в делтата на река Ганг в Индия. След това

обаче нарастващата световна търговия започва да я пренася и в нови земи. Първата епидемия започва през 1817 и обхваща останалата част от Индия, Шри Ланка, днешните Бангладеш и Мианмар, Филипините и Близкия изток. През следващия век ще последват още шест големи разпространения на холерата, от които вероятно най-страшна като брой на жертвите е третата, в средата на XIX век. Тя обхваща няколко континента. Само в Русия загиналите са над един милион души. През 1853-54 болестта убива над 10 000 души само в Лондон. Тогава един английски лекар, на име Джон Сноу, проследява географското разпространение на случаите и стига до заключението, че бактерията се пренася чрез замърсена вода. Това помага неимоверно в борбата с болестта, макар че ще последват още няколко големи пандемии. България е най-силно засегната от шестата, през 1910-1911.

АНТОНИНОВАТА ЧУМА

165 - 180 година

Известна още като чумата на Гален, по името на прочутия древногръцки лекар Клавдий Гален, който я е описал детайлно. Ако се съди по това описание, всъщност не ставало дума за чума като бубонната, а по-скоро за едра шарка. То било донесено от римските легионери, връщащи се от Месопотамия, и скоро от него всеки ден в Рим умирали по около 2000 души. Жертва най-вероятно е паднал и съимператорът Луций Вер. Чумата носи неговото и на другия съимператор Марк Аврелий фамилно ▶

► име - Антонин. Противно на легендите, самият Марк Аврелий вероятно се е споминал не от епидемията, а от естествени причини.

На Гален принадлежи често цитираният и пред Средновековието съвет как да се справяме с чумата: "тръгни рано, замини далече, върни се късно".

Много историци са категорични, че Антониновата чума нанася тежки поражения на търговията на Рим с Далечния изток и в Индийския океан, и в крайна сметка полага началото на упадък на империята.

ТРЕТАТА ЧУМНА ПАНДЕМИЯ

1855 година

Свикнали сме да свързваме бубонната чума с мрака на средновековието, но всъщност последната голяма пандемия се случва в средата на XIX век. Както и при повечето други глобални пандемии, произходът ѝ е в Китай, от провинция Юнан. През 1855 обаче болестта стига до гъва от най-големите градове, Хонконг и Гуанджоу, и чрез техните търговски пристанища се разпространява до Индия, Русия, Южна Африка, Южна Америка, Калифорния и дори Флорида. Жертвите според повечето оценки са около 12 милиона в глобален мащаб. По това време обаче медицинската наука вече е достатъчно напреднала да се разгадаят механизмите за разпространение и Третата чумна пандемия дава безценна информация на учениците. Благодарение на което до четвъртата пандемия не се стига.

КОЛУМБОВИТЕ ЗАРАЗИ

1492 - 1548

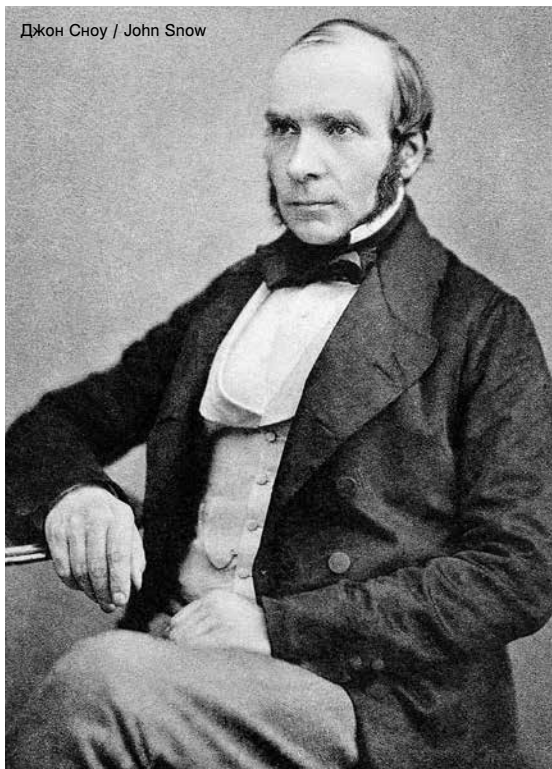
Това всъщност не е една пандемия, а множество: след откритията на Колумб европейските завоеватели пренасят в Новия свят заболявания като едрата и дребната шарка, срещу които местните жители нямат естествен имунитет. Последствията са катастрофални. Според много учени в първия половин век след Колумб болестите заличават 90% от местното население в Централна и Южна Америка (или между 40 и 60 милиона души). На остров Испаньола (днес поделен между Хаити и Доминиканската република) при първото идване на Колумб живеели около 60 000 души. Петдесет години по-късно били оцелели едва 500. Шарката е и главната причина Ернан Кортес с едва шепс хора да успее да покори и унищожи могъщата империя на ацтеките.

ИСПАНСКИЯТ ГРИП

1918 - 1919 година

Отслабеното от недоимъка на военните

Джон Сноу / John Snow

години население става лесна жертва на вируса H1N1 (много близък до онзи, който предизвика свинския грип през 2009). Грипът заразява около 500 милиона души - над една четвърт от цялото население на планетата по онова време, и убива между 17 и 50 милиона души, повече от всички жертви по време на Първата световна война. За разлика от сегашния случай с Covid 19, особено уязвими са младите хора. Впрочем названието "испански" е във висша степен несправедливо. Според различните теории епидемията тръгва или от северен Китай, или от една британска военна база във Франция, или от американския щат Канзас. Повечето гържави обаче налагат строга цензура върху всякакви новини за болестта и затова медиците за пръв път започват да съобщават за нея в Испания, където цензура няма.

ЮСТИНИАНОВАТА ЧУМА

540 - 542 година

През първата половина на VI век император Юстиниан се опитва с добър успех да възстанови величието на някогашната Римска империя. И обществените му реформи, и военните му кампании се увенчават с успех. Но около 540 година с гоставките на египетско жито идва пренасяната от плъховете чума, която саботира плановете му. Болестта бързо опустошава Константинопол, където според изворите убива по 5000 души дневно, и в крайна сметка остава населението на столицата наполовина. След

това плъзга из Балканите, достигайки и много по-отдалечени точки на Европа. По днешни изчисления жертвите на Юстиниановата чума са между 25 и 100 милиона души - наистина значима част от световното население в онази епоха. Някои историци виждат в тази пандемия решаващия фактор, направил възможни големите арабски завоевания през следващото столетие. "Юстинианова чума от VI-VII век на практика изпразва Балканския полуостров за идването и заселването на българите", твърди историкът проф. Иван Илчев. "След нея нямаме чак толкова силни епидемии. Голямата чумна епидемия в Западна Европа през XIV век тук също се усеща, но не толкова силно, колкото в Италия или Франция. При нас голямата епидемия е по времето на Юстиниан".

ЧЕРНАТА СМЪРТ

1347-1351 година

Все още не знаем с пълна сигурност какво е причинило най-големия катаклизъм в познатата история, но повечето специалисти вярват, че става дума за бактерията *Yersinia Pestis*, която се пренася от бълхи по плъховете и предизвиква бубонната чума. Предполага се, че пандемията през XIV век започва някъде из Китай или днешен Киргизстан. След това по Пътя на коприната се пренася до търговските пристанища на Кримския полуостров, откъдето в края на 1347 генуезките кораби го пренасят до Месина в Сицилия. В следващите четири години Черната смърт достига и до най-отдалечените краища на континента и изтрива между 30 и 60 процента от европейското население. В глобален мащаб жертвите се оценяват между 75 и 200 милиона души. На Стария континент обезлюдяването взема такива размери, че променя самото устройство на обществото: селяните и работниците стават толкова редки и ценни, че господарите започват да се напреварват за привличането им. Това е началото на края на феодализма.

В българската историография ролята на Черната смърт дълго се пренебрегваше, поради липсата на достатъчно извори. "За Византия, България, Сърбия и за Балканите въобще няма такива извори. Но знаем, че чумата върлува по тези земи, и е просто безумие да се смята, че тя не нанася същите поражения, както в Западна Европа", смята историкът проф. Христо Матанов. В съчетание с опустошенията от множеството граждански войни във Византия, чумата обезлюдява драстично българските земи и отваря пътя на османските нашествия. ■

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ!

 СЪГЛАСИЕ

25 ГОДИНИ НА ВЪРХА

Пенсионно осигуряване
Животозастраховане
Общо и здравно застраховане

1303 София, бул. Тодор Александров 117, тел.: 02/816 45 65, факс: 02/816 45 66, www.saglasie.bg

"GO EARLY, GO FAR"

From the Asian flu to the Plague of Justinian: the worst pandemics in human history

By KALIN ANGELOV / Photography WHEELS

Пациенти с испанския грип
във Форт Райли, САЩ, 1918
Patients with the Spanish flu in
Fort Riley, USA, 1918

THE MOST TERRIBLE EPIDEMICS

"An epidemic with unprecedented fury in human history" and "a matter of physical survival" are not exactly the terms you would expect to hear from the head of the national task force for control of the coronavirus. Because, without underestimating the degree of danger at all, the bar in the ranking of the worst epidemics has been raised so high that it is unlikely that Covid-19 with its mortality rate (between 0.5% and 2% according to various experts) will be able to get even closer. Even in our times, we have experienced quite a number of other evil attacks: the sinister SARS of 2003 had a mortality rate of 10%. The not so popular MERS, or the camel flu, are still ravaging the Middle East and account for one-third of the sick (34% mortality). For Ebola, according to some epidemiologists, the mortality rate is 40%.

Certainly, today's pandemic has other ways of proving the worst in history: by triggering panic with severe economic impacts and growing divisions in society. But let us leave this aside and see which the most affected pandemics are.

THE PLAGUE OF ATHENS

430 BC

The tendency to declare any current calamity the "worst ever" is clearly not new: Thucydides did it back in Antiquity to describe the great Plague of Athens, calling it "as great and terrible as a threat that there is no comparable event in human memory."

Modern scientists are still arguing about the exact nature of the disease - theories include measles, typhoid or even anthrax. It is only known that it came to Athens from the port of Piraeus, probably with food supplies. At that time, Athens was in the midst of the Peloponnesian war against Sparta, and near its final victory. But the disease killed between 75,000 and 100,000 people, destroying public order and ultimately giving the Spartans success.

THE ASIAN FLU

1957 - 1958

Another virus (this time H2N2) that came from China. According to experts, it was transmitted to humans by wild ducks. The infection quickly reached Hong Kong, Singapore and the United States, and by 1958, almost no countries remained unaffected. This flu was especially dangerous for the elderly. Most estimates point to around 1.1 million victims worldwide. The infection was only controlled after a vaccine was created.

The Hong Kong Flu (H3N2) came a decade later, a mutated form of the Asian flu that also managed to kill about one million people in 1968 and 1969.

THE THIRD CHOLERA PANDEMIC

1846 - 1860

The cholera - inflammation of the small intestine, caused by the *Vibrio cholerae* bacterium - had been known for centuries and had even been mentioned in ancient Greek writings. Until the early nineteenth century, it had been found only in the Ganges Delta in India. After that, however, flourishing global trade moved it to new lands. The first epidemic began in 1817 and covered the rest of India, Sri Lanka, present-day Bangladesh and Myanmar, the Philippines and the Middle East. The next century will see another six major cholera outbreaks, of which the third one in the mid-19th century was the deadliest. It spanned several continents. In Russia alone, more than one million people were killed. In 1853-54, the disease killed over 10,000 people in London alone. Then an English physician, named John Snow, traced the geographical spread of the cases and concluded that the bacterium was transmitted through contaminated water. This helped tremendously in the fight against the disease, although several major pandemics would follow. The sixth one, in 1910-1911, hit Bulgaria the hardest.

THE ANTONINE PLAGUE

165 - 180

Also known as the Plague of Galen, after the famous ancient Greek physician Claudius Galenus, who described it in detail. Judging by this description, it was not really a plague like Bubonic Plague, but rather a smallpox. It was brought by Roman legionnaires returning from Mesopotamia, and soon about 2,000 people were dying in Rome every day. Co-emperor Lucius Verus was probably its victim too. The plague bears his and the other co-emperor Marcus Aurelius' surname - Antonine. Contrary to legend, Mark Aurelius was probably not killed by the epidemic, but died of natural causes.

Galen also formulated the following advice, frequently quoted during the Middle Ages on how to deal with the plague: "go early, go far, come back late."

Many historians are certain that the Antonine Plague severely damaged Rome's trade with the Far East and in the Indian Ocean, and ultimately marked the beginning of the decline of the Roman Empire.

THE THIRD PLAGUE PANDEMIC

1855

We are used to associating the bubonic plague with the darkness of the Middle Ages, but the last great pandemic actually occurred in the mid-19th century. As with most other pandemics, it originates in China's Yunnan Province. In 1855, however, the disease reached two of the largest cities, Hong Kong and Guangzhou, and through their commercial ports spread to

► India, Russia, South Africa, South America, California, and even Florida. According to most estimates, the casualties numbered around 12 million globally. At that time, however, medical science was already advanced enough to unravel the mechanisms of spread, and the Third Plague Pandemic provided invaluable information to scientists. Due to which there was no fourth pandemic.

THE COLUMBUS INFECTIONS

1492 - 1548

This was not really a single pandemic, but several pandemics: after Columbus' discoveries, European conquerors transmitted to the New World diseases such as smallpox and measles against which the locals had no natural immunity. The consequences were catastrophic. According to many scientists, during the first half a century after Columbus, diseases wiped out 90% of the autochthonous population in Central and South America (or between 40 and 60 million people). About 60,000 people lived on the island of Hispaniola (today divided between Haiti and the Dominican Republic) when Columbus first arrived. Fifty years later, only 500 survived. Measles was also the main reason for Hernan Cortes, with only a handful of people, to conquer and destroy the powerful Aztec empire.

SPANISH FLU

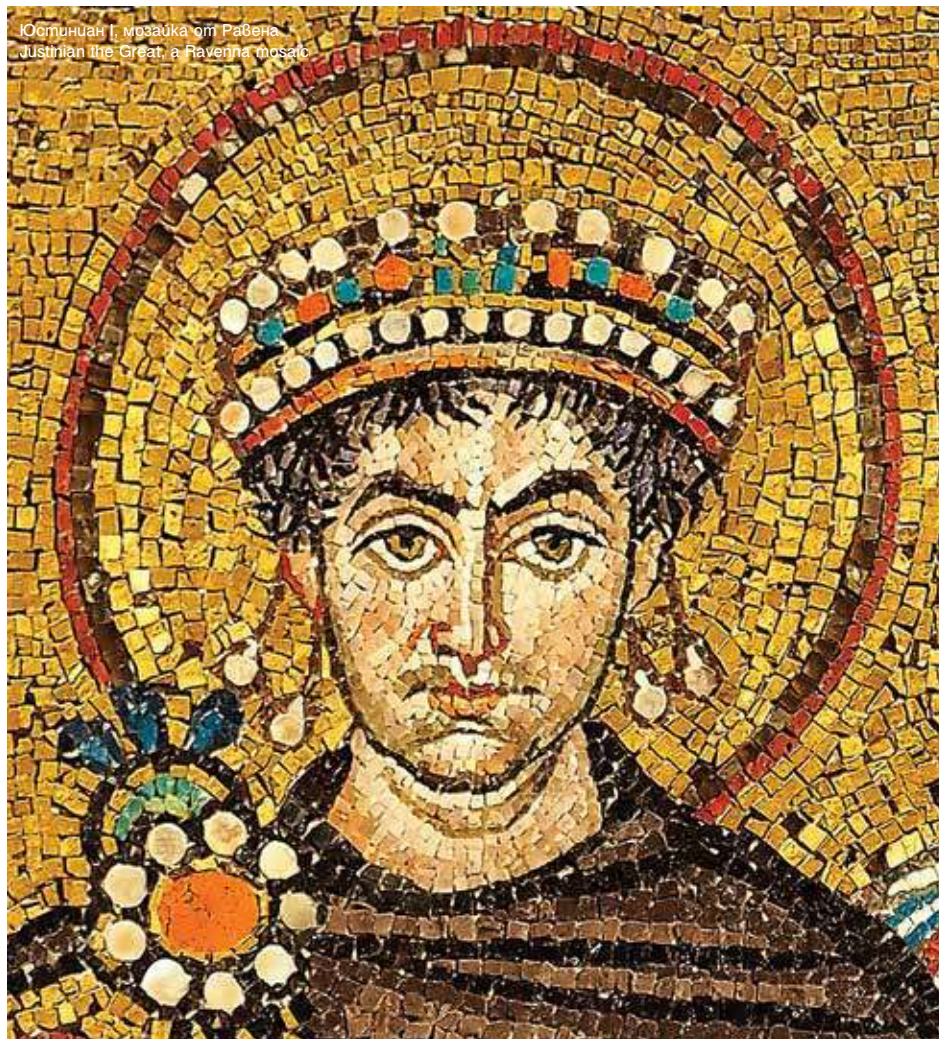
1918 - 1919

The population weakened by the deprivation of WW1 became an easy prey to the H1N1 virus (very close to the one who caused the swine flu in 2009). Flu infected about 500 million people - more than a quarter of the earth's population at the time - and killed between 17 and 50 million people, more than WW1 death toll. Unlike the current case of Covid-19, young people are particularly vulnerable. Incidentally, the term "Spanish" is grossly unfair. According to various theories, the epidemic came either from northern China, from a British military base in France, or from the US state of Kansas. However, most countries imposed strict censorship on any news of the disease, which is why the media for the first time started reporting it in Spain, where there was no censorship.

THE PLAGUE OF JUSTINIAN

540-542

During the first half of the 6th century, Emperor Justinian tried and managed to restore the grandeur of the old Roman Empire. Both his social reforms and his military campaigns were successful. However, around 540 AD came a rat-infested plague with the shipments of Egyptian wheat that ruined his plans. The disease quickly devastated Constantinople, where, according to sources, it killed 5,000 people a day, and eventually, the population of the capital

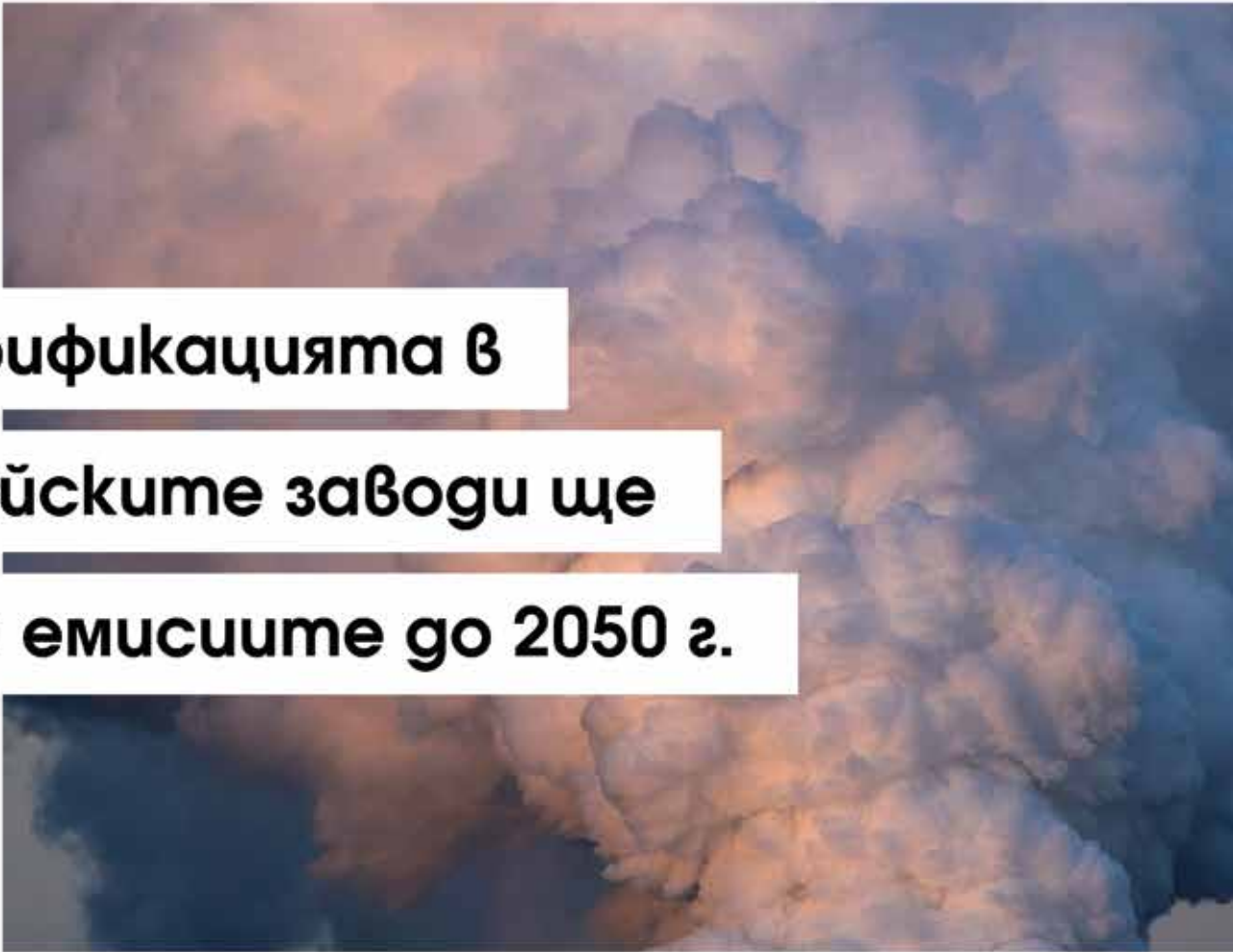
was halved. It then spread across the Balkans, reaching much farther points in Europe. According to today's estimates, the casualties of the Plague of Justinian vary between 25 and 100 million, a truly significant proportion of the world's population at the time. Some historians see this pandemic as the deciding factor that made major Arab conquests possible over the next century. "The Plague of Justinian of the 6th and 7th centuries practically emptied the Balkan Peninsula for the arrival and settlement of Proto-Bulgarians," historian Prof Ivan Ilchev holds. "We don't have quite as many epidemics after it. The big plague epidemic in Western Europe in the 14th century was also felt here, but not as strongly as in Italy or France. We had the most serious epidemic during Justinian's emperorship."

THE BLACK DEATH

1347-135

We still do not know for sure what caused the biggest cataclysm in known history, but most experts believe that it was the Yersinia pestis bacterium, which is transmitted by fleas in rats and causes the bubonic plague. This 14th pandemic is thought to have started somewhere in

China or present-day Kyrgyzstan. Then, along the Silk Road, it was transferred to the commercial ports of the Crimean Peninsula, from where, at the end of 1347, Genoese ships carried it to Messina in Sicily. Over the next four years, the Black Death affected the farthest reaches of the continent, killing between 30 and 60 percent of Europe's population. Globally, the death toll is put at between 75 and 200 million. On the Old Continent, depopulation was of such an extent that it changed the very structure of society: peasants and labourers become so rare and valuable that the masters were competing to attract them. This was the beginning of the end of feudalism. The role of the Black Death has long been neglected in Bulgarian historiography due to the lack of sufficient sources. "There are no such sources for Byzantium, Bulgaria, Serbia and the Balkans. But we know that the plague was raging on these lands, and it is just folly to believe that it did not cause the same damage as in Western Europe," says historian Prof Hristo Matanov. Combined with the devastation of the numerous Byzantine civil wars, the plague dramatically depopulated the Bulgarian lands and paved the way for Ottoman invasions. ■

Електрификацията в европейските заводи ще намали емисиите до 2050 г.

Преходът към използване на електричество в транспортния, строителния и индустриалния сектор, за сметка на употребата на изкопаеми горива, може да намали емисиите в Европа с 60% в периода между 2020 и 2050 г.

Следете бизнес трендовете онлайн:

bloombergtv.bg

facebook.com/BloombergTVBG

**Bloomberg
TV Bulgaria**

Throughout Europe for you

GLS transports over 430 million parcels per year throughout Europe. Every day more than 14,000 employees and about 19,000 vehicles are on duty for 220,000 customers.

For you in Bulgaria in cooperation with

ЗАСТРАХОВКА НАШИЯТ ДОМ

ВИНАГИ ЗАЩИТЕН

ЗАСТРАХОВКА
„НАШИЯТ ДОМ“
МОЖЕ ДА СКЛЮЧИТЕ
В ОФИСИТЕ НА ЦКБ

ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА СПОКОЙСТВИЕТО И СИГУРНОСТТА НА ВАШИЯ ДОМ И ИМУЩЕСТВО СЪС ЗАСТРАХОВКА „НАШИЯТ ДОМ“, СПЕЦИАЛНО СЪЗДАДЕНА ЗА КЛИЕНТИТЕ НА „ЦКБ“ АД.

КАКВИ СА ПРЕДИМСТВАТА НА ЗАСТРАХОВКАТА?

- Бърза процедура и експертна консултация при сключване на застраховката;
- Без попълване на предложение-въпросник, без прилагане на описи и без извършване на оглед;
- Възможност за избор на фиксиран пакет за недвижимо и движимо имущество;
- Възможност за плащане на вноски на застрахователната премия;
- Не се прилага самоучастие на Застрахования.

КАКВИ РИСКОВЕ ПОКРИВА ЗАСТРАХОВКАТА?

- Пожар, късо съединение и токов удар;
- Природни бедствия и земетресение;
- Аварии от водопроводни, канализационни, отоплителни и климатични инсталации;
- Грабеж, кражба чрез взлом и кражба с техническо средство;
- Гражданска отговорност към трети лица;
- Чупене на стъкла и витрини;
- Други рискове.

КЪДЕ МОЖЕ ДА СКЛЮЧИТЕ ЗАСТРАХОВКА „НАШИЯТ ДОМ“? В офисите на „ЦКБ“ АД

ПОМОЩ ПРИ ЩЕТА

Денонощен център за обслужване на клиенти за цялата страна: +359 700 1 39 39

Информация за контакт с ликвидационните центрове може да откриете в страницата на сайта на ЗАД „Армеец“ www.armeec.bg

ВОДЕН СВЯТ

WATER WORLD

Океаните покриват 71% от повърхността на Земята и съдържат 99% от жизненото пространство на планетата. Но въпреки това продължаваме да насочваме вниманието си другаде, често с ужасни последици. Конкурсът "Подводен фотограф на годината" се опитва да привлече повече фокус към проблемите на нашия воден свят - както и да отбележи постиженията на фотографите, разбира се. Ето някои от победителите в изданието за 2020 година.

The oceans cover 71 percent of the Earth's surface and contain 99 percent of the living space on the planet. Yet we continue to focus our attention elsewhere, often with terrible consequences. Underwater Photographer of the Year contest tries to raise better awareness to the troubles of our watery world - as well as highlight photographers' achievements of course. Here are some of the winners in the 2020 contest. All images courtesy by UPY 2020.

"Замръзнал подвижен дом" от Грег Леклор (Франция), "Подводен фотограф на 2020 година"
"Frozen Mobil Home" by Greg Lecoer (France). Underwater Photographer of the Year 2020

Дружелюбни риби от *Buga Siganus*, от Никълъс Мор (Великобритания)
A school of friendly rabbitfish under a jetty, by Nicholas More (UK)

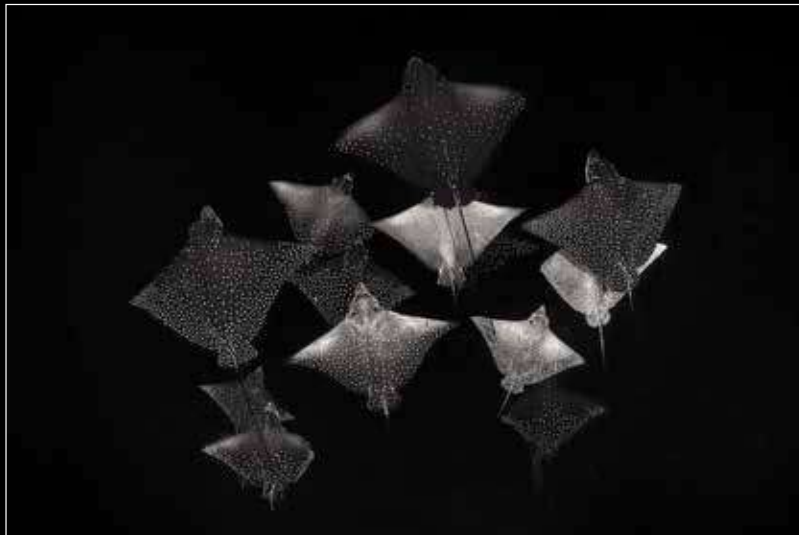
"Безземие", от Зина Холуей (Великобритания)
'Earthless', by Zena Holloway (UK)

Попче, от Ханес Клостерман (Германия)
Goby Goodness, by Hannes Klostermann (Germany)

Пасаж от орлови скатове, от Хенли Спайърс (Великобритания)
Constellation of Eagle Rays by Henley Spiers (UK)

Вълнение в океана, от Нур Тъкър (Великобритания)
Commotion in the Ocean by Nur Tucker (UK)

Саудитският Титаник, от Рене Капоццола (САЩ)
Saudi Titanic by Renee Carozzola (USA)

Октоподска тренировка, от Паскуале Васало, Италия
Octopus Training by Pasquale Vassallo (Italy)

Последно утро, последен дъх, от Паскуале Васало (Италия)
Last Dawn, Last Breath by Pasquale Vassallo (Italy)

Обикновена жаба, от Лора Сторм (Великобритания)
Like Water for Silk by Laura Storm (UK)

Малки лимонови акули в мангровото убежище,
от Аниита Кайнрат, Австрия
Lemon shark pups in mangrove nursery,
by Anita Kainrath (Austria)

Очи, от Кейго Кавamura, Япония
Eyes, by Keigo Kawamura (Japan)

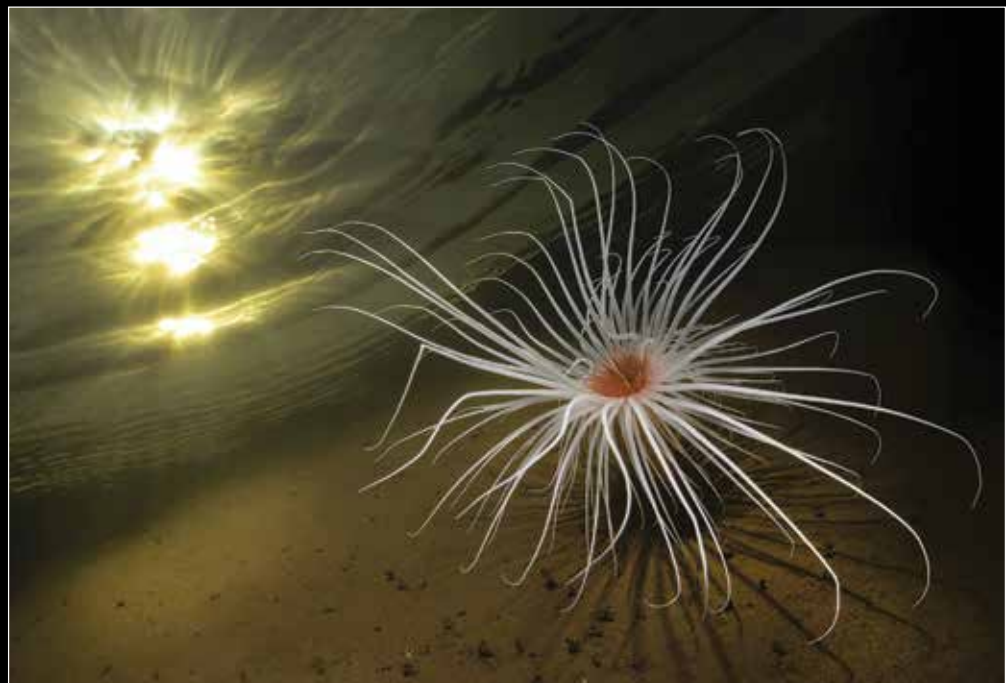
Двигателят, от Тобиас Фридрих, Германия
The Engine, by Tobias Friedrich (Germany)

Лилия от вида Улуна, MANBD (Малайзия)
Uluna lily, by MANBD (Malaysia)

Слоеве мисли, от Мок Уай Хо (Сингапур)
Layered Thoughts, by Mok Wai Hoe (Singapore)

Фойерверки и анемони, от Тревър Рийс (Великобритания)
Fireworks anemone sunburst, by Trevor Rees (UK)

МАЙКО МИЛА!

Новото BMW X6 M е нагменно, нахално -
и неустойимо - отрицание на природните закони

By КОНСТАНТИН ТОМОВ / Photography КОЛЕЛА, BMW

Законите на физиката са много го-
садно нещо. Те изискват за всичко
да си плащаме.

АКО ИСКАМЕ БЪРЗИНА И ДИНАМИКА,
трябва да се откажем от удобствата.
А ако искаме много пространство, кожен
салон и багажник за пет куфара, ще по-
жертваме пържавината в завоите.

Даже при удивителни машини като ново-
то BMW X6 размерите и теглото се усе-
щат. В крайна сметка ускорението, както
доказаха със Исак Нютон и една ябълка, е
равно на силата, разделена на масата.
Колкото по-голяма е масата, толкова по-
зле за ускорението. Няма как да променим
това.

Или поне така си мислехме досега.

КАК СЕ СЪЗДАВА ЕДНА ИСТИНСКА
спортна кола? Колин Чапман, митичният
основател на Lotus, ни е дал доста ясни
указания: опростявай, и добави лекота.
Ето ви обаче една кола, която прави точ-
но обратното.

Озовахме се чак в Аризона, за да се запоз-
наем с дъва автомобиля, чиято цел е про-
сто да размахат неприлично пръст в лице-
то на споменатия Нютон.

Новите X5 и X6 от М-поделението на BMW
са всичко друго, но не и опростени. Нито
пък са особено леки: с човек зад волана те-
жат два тона и половина.

Но това няма никакво значение, защото
германците са напмпали здравата грузия
показател в уравнението: силата. "Обик-
новеното" X6 50i има 450 конски сили и в
никакъв случай не е маломощно. Но при X6
М конете са 600, а при Competition верси-
ята - 625. Това е повече от новото Ferrari
Roma, от Lamborghini Huracan и даже от
най-мощната Tesla Model S в нейния така
наречен "налудничав" (Ludicrous) режим".

ЗА ДА ВДИГНЕТЕ 100 КМ/Ч ОТ МЯСТО, са
достатъчни 3.8 секунди - с почти половин
секунда по-бързо от предишното поколе-
ние.

Нека ви кажем няколко коли, които са по-
бавни от това. Aston Martin DB11. Ferrari
F40. Koenigsegg CCR. Lamborghini Gallardo
Superleggera. Pagani Zonda Roadster. Коемо
ясно показва колко напрег е отишла тех-
нологията на двигателите в последните
петнайсет години.

Нещото под капака тук е наистина изуми-
телно. Има две отделни маслени помпи, за
да се омаслява винаги, даже при солидни
странични ускорения, и на практика има
две отделни охлаждателни системи.

ТОВА Е СЪЩИЯТ МОТОР, който ще откри-
ете и в новото M5: 4.4-литров V8. Но за
разлика от "обикновения" N63 двигател, ►

► ползван в простосмъртните модели на BMW, този е специално доработен за M-поделението и се казва S63.

Турбокомпресорите му са забележимо по-големи и са монтирани във вътрешността на V-то. Изпускателните клапани са вече не вакуумни, а електронни. Инжекторите и буталото на горивната помпа са от специално подсилен материал, защото горивото се впръсква не при 200, а при цели 345 бара налягане.

Повечето спортни коли днес ползват сложни аудиосинтезатори, за да направят звука от мотора по-мъжествен. X6 M ползва заглушител, за да го направи малко по-приличен, когато карате децата на училище.

ИЗОБЩО ТОВА Е ЕДИН МНОГО впечатляващ и удивително сложен двигател. А и останалата част от колата не му отстъпва: като се започне от предното окачване, специално разработено за този модел за повече прецизност в управлението, мине се през активния M диференциал и се приклучи с двата чифта 100-милиметрови ауспухови тръби отзад. Впрочем, за успокоение на екологите, и двата имат по един филтър за твърди частици.

Както подобава на една истинска M кола, можете да настроите ръчно почти всичко - реакции на скоростната кутия,

на газта, на волана. Можете да ограничите намесата на електронната стабилизация, или пък направо да я изключите, ако сте достатъчно смели. Ние се гържахме прилично само от искрено уважение към аризонската полиция. Кое то ни помогна да

задържим и разхода в рамките на около 13 и половина литра на сто.

НА ТЕОРИЯ ТЕЗИ ДВА АВТОМОБИЛА ще се справят прилично и извън пътя. Те имат доста интелигентна система за задвижване на четирите колела и малко над 21 сантиметра просвет. Досега не сме срещали някой чак толкова неугържимо превъртял, че да кара BMW M офроуд, но хипотетично е възможно.

В същото време тези машини могат да предложат и много приличен комфорт, когато ви потребва. Специалните M седалки са всъщност дори по-удобни от стандартните. Отзад има три обособени места, така че петчленно семейство ще се чувства отлично в тази кола. X5 M има 650 литра багажник, при X6 M той намалява до 580 литра, но и това е предостатъчно.

Таблото е тапицирано с мериносова кожа. Алуминиевите декорации могат да се заменят с карбон или дърво, ако предпочитате. Всички системи за сигурност са серийни. В цената са включени също гласовият асистент и хедъп дисплеят. Каква е цената ли? 248 850 лева за X5 M, и 254 450 лева за X6 M. На пръв поглед това е абсурдно много за един автомобил. Но не и когато автомобилът е победа над самите природни закони. ■

BMW X6 M Competition

4395

куб. см работен обем (V8)

625

к. с. максимална мощност
hp max power

750

Нм максимален въртящ момент
Nm max torque

3.8

секунди 0-100 km/h
seconds 0-100 km/h

MASTERCARD CONCIERGE Е ТВОЯТ ЛИЧЕН АСИСТЕНТ

Пожелай си нещо

Вашите карти World Credit Mastercard® и World Debit Mastercard® Ви дават изключителната привилегия – 24-часов гостъп до услугата Mastercard Concierge. За повече информация: +359 2 92 665 23

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

MAMMA MIA!

The new BMW x6 M is an overbearing, arrogant and irresistible defiance of nature's laws

By KONSTANTIN TOMOV / Photography WHEELS

What exactly is a premium car? Neither carmakers nor tax collectors, whose revenue depends on this, can provide a clear definition.

IF YOU ASK US whether a certain car is premium or not, there are three factors to consider. Firstly, it must offer more comfort than the rest. Secondly, it must be more dynamic, and thirdly, it must come at a higher price because of this. This might sound cynical, but the price tag is actually the most important factor. It is the way to stand out from your other hominid peers and show them that you're doing better in life than them.

That is why the first attempts at this by DS, which is PSA Groupe's new premium brand, seemed absurd. The hitherto DS models were practically based on Citroens. Trying to turn one of the most affordable cars on the market into a luxury product is about as realistic as

turning a Playmate into the Queen of England. Here is a car that is a game changer. The DS 7 Crossback is the marque's first truly independent model. It may be based on the same platform as the Peugeot 3008 or the Opel Grandland, but this is no cause for concern as the French have changed the very definition of premium.

THERE'S NOTHING DYNAMIC TO BE FOUND HERE. The range does not have any six-cylinder or V8 engines. There's no reinforced sports suspension. The biggest engine one can get is the petrol 1.6 cc with 225 hp, and although it may be closely related with the one found in the Peugeot 308 GTi, you wouldn't be tempted to test it on the race track - simply because the DS 7 Crossback's suspension is as firm as a chocolate soufflé.

The typical fans of large Citroens have learned to expect two things from the car - an avant-

garde design and a fantastically smooth ride. The DS 7 would disappoint them when it comes to the former, as it stands as an average crossover that can be easily confused for an Audi from a distance. The latter, however, will fully compensate for the plain design. Even the standard suspension is silky smooth. The higher-end versions are equipped with an innovative system that scans the road ahead with cameras, allowing for the suspension to be adjusted in the matter of milliseconds if a pothole or a bump is detected. Thanks to this feature, this DS offers a smooth ride, all while taking turns with confidence. It is astonishingly maneuverable with a turning radius of less than 10.5 meters.

THE RANGE ALSO HAS TWO diesel engines and a three-cylinder petrol engine with 130 hp. We are testing the golden mean - the 181 hp, 1.6-liter petrol engine with the smaller turbo

compressor. This engine is quite decent in combination with Aisin's new 8-speed automatic transmission. DS claim an average fuel economy of 5.3 liters/100 km. We don't know how they got these numbers exactly, but we suspect the tests were probably conducted on the International Space Station. When there's gravity involved, however, the fuel economy comes closer to 7 l/100 km, and that's not that bad either.

There's a sports mode, which only makes the car louder as it delays gear shifts. Comfort mode is this car's natural state.

WHEN WE SAID THERE'S NO avant-garde design, we meant the exterior. Its plentiful on the inside - from the start engine button, so very well hidden in plain sight, to the power windows buttons, placed on the center console. The whole interior is decorated with rhombuses, or stylized diamond shapes, as

DS calls them. We could count at least 50 of them without even trying, and that's excluding the exterior lights.

The digital clusters and multimedia are also diamond-shaped. We liked the design, but the system's response time was a little slow and navigating everything with a touchscreen could be annoying. There are some typically French oddities, like the gas tank indicator arrow, which is located on the opposite side, or the clock by the Bernard Richards Manufacture, which sports a fresh look but is difficult to read.

WHEN IT COMES TO TECHNOLOGIES, the DS is truly a premium. It has adaptive LED lights that illuminate street signs at night with a beam of light. There is a night vision system that protects pedestrians and animals, an autopilot that keeps the vehicle in its lane, wireless charging, ventilated massage heated seats.

There is plenty of room in the rear for three adults, while the trunk capacity is 555 liters.

The DS 7 is offered with five trim levels, which can be quite confusing, and four interior "inspirations". The base model, which comes with a manual transmission and a three-cylinder engine, starts at around 60,000 leva. Even the basic standard options include 18-inch aluminum wheels, a digital cluster, leather steering wheel and a dual climate control zone.

Our test car, which had the full range of options, including a panoramic roof and the most expensive Opera "inspiration", has a price tag of almost 97k. If you want an AWD, you'd have to buy the plug-in hybrid version for at least 110,000 leva. So, the DS 7 Crossback may not be up to par when it comes to being dynamic, but definitely meets the other two criteria of a premium car. Especially the most important one. ■

Sts. Constantine & Helena Resort

Sea, SPA and Culinary Destination

www.visitstconstantine.bg

Get your **Early Bird** till 31.03.2020

www.hotelprimorski.com

Hotel Primorski

Rates from

18 €

+359 52 810 300

reservations@hotelprimorski.com

www.astorgardenhotel.com

Astor Garden Hotel

Rates from

53 €

+359 52 817 700

reservations@astorgardenhotel.com

www.villachinka.com

Villa Chinka

Rates from

297 €

+359 52 817 760

reservations@villachinka.com

www.graffithotel.com

Varna

Enjoy Graffit & Rappongi Beach

Rates from **247 €**

T: +359 52 989 900
reservations@graffithotel.com

Easter Weekend

at Hotel Primorski

Rates from

72 €

+

2 special breakfasts at
Villa Chinka Restaurant

+359 52 810 300

reservations@hotelprimorski.com

www.hotelprimorski.com

@hotelprimorski

88 |

РОК В ЛЯТНА НОЩ

MIDSUMMER NIGHT'S ROCK

104 | **ЗА ЧЕСТТА НА ШОТЛАНДИЯ**
FOR SCOTLAND'S HONOUR

106 | **ИТАЛИЯ ОТ БЕЗОПАСНА ДИСТАНЦИЯ**
VISITING ITALY THE SAFE WAY

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
март

ФЕСТИВАЛ

СОФИЯ ФИЛМ ФЕСТ // 24-ото издание на София Филм Фест ще е вероятно единственият шанс на българската публика да види в киносалон корейския "Паразит", спечелил "Оскар" за най-добър филм и режисура.

Освен лентата на Бон Джун-Хо, в програмата са „Прегателят“ на Марко Белокио, „За безкрайността“ на Рой Андершон, „Тяло Христово“ на Ян Комаса, а също и госта заглавия от съвременното българско кино.

12-31 март, София, Пловдив, Бургас и Варна

КЛАСИКА

ШЛОМО МИНЦ И СОФИЙСКА ФИЛХАРМОНИЯ // Роден в Москва, учил цигулка в Израел, дебютирал в „Карнеги хол“ едва на 16 години, завършил „Джулиард“ и на 18 се захванал и с дирижиране - Шломо Минц е музикант с безукорна техника и международен престиж. На концерта си в София ще изпълни Увертюра „Хибриди“ от Менделсон, Концерт за цигулка №5 в ла мажор от Моцарт, Симфония №4 в ми минор опус 98 от Брамс.

26 март, зала „България“, София

КИНО

НАПРЕД // Заг новата анимация на Pixar стои Дан Сканлън, работил по вече класическите филми на студиото „Отвътре навън“, „Университет за таласъми“, „Коко“, „Феноменалните 2“. Новата му история разказва за двама братя елфи, които живеят в предградията, но не са забравили произхода си. Те искат да разберат има ли останала някаква магия на този свят, която да им позволи да прекарат един последен ден с починалия си баща.

От 6 март по кината

EN

FESTIVAL

SOFIA FILM FEST // Sofia Film Fest's 24th edition will likely be the only chance for the Bulgarian audience to see in a movie theater the Korean film Parasite, which won Oscars for Best Picture and Best Director. In addition to Bong Joon-ho's film, the program includes Marco Bellocchio's The Traitor, Roy Andersson's About Endlessness, Jan Komasa's Corpus Christi, as well as many contemporary Bulgarian films.

March 12-31, Sofia, Plovdiv, Burgas and Varna

CLASSICAL MUSIC

SHLOMO MINTZ AND THE SOFIA PHILHARMONIC // An internationally renowned musician with an impeccable technique, Shlomo Mintz was born in Moscow, studied violin in Israel, made his debut in Carnegie Hall at the age of 16, graduated from The Julliard School and started conducting at 18. During his concert in Sofia, he will perform The Hebrides overture by Mendelssohn, Violin Concerto No.5 in A major by Mozart, Symphony No. 4 in E minor Op. 98 by Brahms.

March 26, "Bulgaria Hall", Sofia

CINEMA

ONWARD // Pixar Animation Studios' new computer-animated film is directed by Dan Scanlon, who has worked on other classics, like Inside Out, Monsters University, Coco, Incredibles 2. His new film is about two elf brothers, who live in the suburbs but haven't forgotten their origins. They want to find out if there's any magic left in this world, which can allow them to spend one last day with their late father.

March 6 in cinemas

Events and
things that
will be
discussed in
March

POSTER

КОНЦЕРТ

РИЧАРД МАРКС // Иконата на романтичния рок идва за втори път в България, но за разлика от 2010, сега ще е сам на сцената за акустично изпълнение. Преди шест години той издаде албума Beautiful Goodbye с нови композиции. Част от тях Маркс ще изпълни и в София, без, разбира се, да пропусна и големите си хитове като „Hazard“, „Should've Known Better“, „Right Here Waiting“, „Now and Forever“, които ще ви припомнят защо той продаде над 30 милиона албума и спечели "Грами".

28 март, Зала 1 на НДК, София

CONCERT

RICHARD MARX // The pop rock icon is coming to Bulgaria for a second time, but unlike in 2010, he will be alone on stage for an acoustic performance. Six years ago, Marx released his Beautiful Goodbye studio album with new songs. He will perform some of them in Sofia together with some of his hit songs, like Hazard, Should've Known Better, Right Here Waiting, Now and Forever, which will remind the audience why he has sold over 30 million albums worldwide and won a Grammy.

March 28, National Palace of Culture's (NDK) Hall 1, Sofia

ФОЛКЛОР

ПРАЗНИК НА КАЧАМАКА // Празникът на традиционното ястие се състои за четвърта поредна година, а повод за него се оказва една стара воденица. През 2016 тя е възстановена от община Кирково и живее втори живот, благодарение на събитието. На него може да се наблюдава мелене на царевича, както и приготвяне на качамак по традиционна местна рецепта. Кулинарната част е съпроводена с музикални изпълнения и фолклорни танцови групи, а воденицата вече е част от туристическите маршрути на община Кирково.

22 март, Шумнатица, Хасковско

FOLKLORE

FEAST OF KACHAMAK // The feast of this traditional maize porridge is held for a fourth consecutive year, prompted by an old watermill that was renovated back in 2016 by Kirkovo Municipality, and is now living a second life thanks to the event. One can see how corn is milled and how Kachamak is made by a traditional local recipe. The culinary part of the festival is combined with musical performances and traditional folkdance groups, while the watermill has been included in Kirkovo Municipality's tourist routes.

March 22, the village of Shumnatitsa, Kurdzhali Region

КНИГА

ПРОИЗХОД НА ВИДОВЕТЕ // Сабина Радева е родена в Русе, завършва магистратура по молекулярна биология в института „Макс Планк“ в Германия, а понастоящем живее в Оксфорд. Именно там излиза и нейната книга, която е опит класическият труд на Чарлс Дарвин да се адаптира на достъпен и съвременен език. Нейният сбит (64 страници) и богато илюстриран преразказ е подходящ и за деца, и за възрастни.

Изд. Сиела

BOOKS

On The Origin of Species // Sabina Radeva is born in Ruse, graduated with a Master's Degree in Molecular Biology from the Max Planck Institute in Germany. She currently lives in Oxford, where her book was published, which is an attempt to recreate Charles Darwin's classical work into a modern and more accessible language. Her richly illustrated summary (64 pages) of Darwin's famous work about evolution is suitable for both children and adults alike.

Ciela Publishing House

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / By CRISTINA NIGHOSSIAN

РОК В ЛЯТНА НОЩ

ROCK ON A SUMMER NIGHT

От Бургас до остров Уайт: 15-те
най-добри музикални фестивала в Европа това лято

From Burgas to the Isle of Wight:
the top 15 music festivals in Europe this summer

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK
By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Само едно нещо е по-добро от лятна вечер на открито с чаша бира в ръка - и това е лятна вечер на открито с чаша бира, докато слушаш на живо любимата си група. Рок фестивалите са една от главните причини да чакаме с нетърпение топлото време - а понеже популярността им расте главоломно от година на година, и изборът става все по-сложен. През задаващото се лято на Стария континент са планирани над 450 фестивала от голям мащаб, за над 10 000 души. Bulgaria ON AIR се постара да ви улесни, като подбере най-съществените.

The only thing better than spending a summer night outdoors with a beer in hand is spending a summer night outdoors with a beer, while watching your favorite rock band perform live. Rock festivals are one of the main reasons to look forward to the scorching summer - and since they're becoming more popular by the year, choosing among them is also becoming increasingly difficult. The Old Continent is set to host over 450 large-scale festivals for crowds in the excess of 10,000 people. Bulgaria ON AIR tried making it easier to choose by compiling a list of the most significant ones.

PRIMAVERA SOUND

Къде: Барселона, Испания

Кога: 3-7 юни

Защо: Плажовете, архитектурата, кухнята и винаги веселото настроение на Барселона, съчетани със странна, но винаги успешна комбинация от музикални стилове. Ако все пак предпочитате повече танци и парти, преслушайте конкурентния Benicassim Festival.

Кои: Iggy Pop, Massive Attack, Лана Дел Рей, The Strokes, The National, Tyler the Creator, Bikini Kill, Disclosure и други.

Колко: 80 евро за дневен билет, 215 евро за целия фестивал

Where: Barcelona, Spain

When: June 3-7

Why: Barcelona's beaches, architecture, cuisine and constantly good mood, combined with a weird but always successful combination of different music styles. If dancing and partying is your thing, then you should try the competition - the Benicassim Festival.

Who: Iggy Pop, Massive Attack, Lana Del Rey, The Strokes, The National, Tyler the Creator, Bikini Kill, Disclosure, among others.

Cost: 80 euro for a day ticket and 215 euro for the whole festival

NOVA ROCK FESTIVAL

Къде: Никелсдорф, Австрия

Кога: 10-13 юни

Защо: Един от най-добрите хард фестивали това лято, където освен суперзвезди като Foo Fighters можете да чуete и някои много любопитни изгряващи групи, като любимите ни монголки от The Hu. Локацията, непосредствено до границата със Словакия, предлага и много добри възможности за настаняване.

Кои: Foo Fighters, System of a Down, Volbeat, Billy Talent, Bring Me The Horizon, Korn, The Hu, The Offspring и други.

Колко: 195 евро за целия фестивал

Where: Nickelsdorf, Austria

When: June 10-13

Why: One of the best hardcore festivals this summer, where in addition to superstars, like the Foo Fighters, one can listen to some very interesting groups that are rising to fame, like the favorites from Mongolia - The Hu. The venue, located right next to the border with Slovakia, offers great accommodation options.

Who: Foo Fighters, System of a Down, Volbeat, Billy Talent, Bring Me the Horizon, Korn, The Hu, The Offspring, among others.

Cost: 195 euro for the whole festival

ISLE OF WIGHT FESTIVAL

Къде: Нюпорт, остров Уайт, Великобритания

Nova Rock Festival

Werchter

Кога: 11-14 юни

Защо: Някога бунтарско сборище и сцена на може би най-прочутия концерт на Боб Дилън, фестивалът на остров Уайт отдавна се е влял в масовата култура. Но си остава един от най-солидните откъм участници. Тази година няма да е изключение, с Лайънъл Ричи, Duran Duran и The Chemical Brothers.

Кои: Duran Duran, Лайънъл Ричи, Лус Капалди, Snow Patrol, The Chemical Brothers, Happy Mondays, Primal Scream, Джеймс Артър и други.

Колко: 80 евро за дневен билет, 214 евро за целия фестивал

Where: Newport on the Isle of Wight, England

When: June 11-14

Why: Once a gathering place for rebels and the venue of one of Bob Dylan's most famous concerts, the festival on the Isle of Wight has long

become a part of mainstream culture. However, it still ranks among the most solid festivals in terms of performers. This year will be no exception, with Lionel Richie, Duran Duran and The Chemical Brothers in the line-up.

Who: Duran Duran, Lionel Richie, Lewis Capaldi, Snow Patrol, The Chemical Brothers, Happy Mondays, Primal Scream, James Arthur, among others.

Cost: 80 euro for a day ticket and 214 euro for the whole festival

DOWNLOAD FESTIVAL

Къде: Дарби, Великобритания

Кога: 12-14 юни

Защо: За онези от нас, на които модерният рок им се струва някак твърде банален и изнежен, има и фестивали като Download. Тук никога няма да разтегнат термина "рок" до степен да ви показват Майли Сайърс или нашумели испански гуджеу. Тази

Primavera Sound

година шоуто ще се върти около титаните Iron Maiden и Kiss.

Kou: Iron Maiden, Kiss, Deftones, Korn, System of a Down, The Offspring и други.

Колко: 250 евро за трите дни

Where: Derby, England

When: June 12-14

Why: Festivals like Download are for those who find modern rock overly trite and gentle. The term "rock" would never be stretched here to the point of putting Miley Cyrus and popular Spanish DJs on the same stage. This year's show will revolve around the titans from Iron Maiden and Kiss.

Who: Iron Maiden, Kiss, Deftones, Korn, System of a Down, The Offspring, among others.

Cost: 250 euro for all three days

GLASTONBURY

Къде: Пилтън, Великобритания

Кога: 24-28 юни

Защо: Може би най-големият и със сигурност най-прочутият музикален фестивал в Европа. Миналогодишните участия на The Cure и сър Дейвид Атънбъро вдигнаха много летвата, затова сега организаторите са прибегнали към услугите на митологични същества: сър Пол Маккартни и Даяна Рос. Преживяването е за цял живот, стига да не ви притеснява мисълта, че ще сте на една и съща поляна с още 175 000 души.

Kou: Пол Маккартни, Тейлър Суифт, Даяна Рос, Лана дел Рей, Aerosmith и още над 200 други.

Колко: 275 евро за целия фестивал

Where: Pilton, United Kingdom

When: June 24-28

Why: Probably the biggest and surely the most famous music festival in Europe. Last year's performances by The Cure and David Attenborough raised the bar substantially, which is why this

year the organizers have decided to approach mythical creatures, such as Sir Paul McCartney and Diana Ross. This is an experience of a lifetime, as long as being on the same lawn with 175,000 other people is not a problem.

Who: Paul McCartney, Taylor Swift, Diana Ross, Lana Del Rey, Aerosmith, plus over 200 other performers.

Cost: 275 euro for the whole festival

ROCK WERCHTER

Къде: Верхтер край Льовен, Белгия

Кога: 2-5 юли

Защо: Шест пъти носител на наградата Arthur като най-добър музикален фестивал в света, Верхтер вече 44 години неизменно е сред най-сериозните събития в Европа. Средната дневна посещаемост обикновено надхвърля 80 000 души. Програмата е разнообразна, но с ясен акцент върху хард рока, както подсказва името. ▶

LUCCA SUMER FESTIVAL

Къде: Лука, Тоскана, Италия

Кога: 13 юни - 27 юли

Защо: Това не е шестседмична вакханалия, както биха ви подвели датите, а всъщност поредица от концерти. Локацията си заслужава дори без да гледате афиша, защото сцената е всъщност на централния площад на едно от най-красивите средновековни градчета на Италия. На такова място бихме слушали даже Гошо от Почивка. Но почтените организатори все пак са си свършили работата и вместо това ни предлагат Пол Маккартни, Пати Смит, Ник Мейсън от Pink Floyd и още няколко много любими имена.

Кой: Пол Маккартни, Ник Мейсън, Бек, Пати Смит, Лиъм Галахър, Lynyrd Skynyrd, Селин Дион, Джон Ленън, Юсуф Кет Стувънс и други.

Колко: Цените варират, за най-големите звезди са от около 100 евро.

Where: Lucca, Tuscany, Italy

When: June 13-July 27

Why: This is no six-week bacchanalia, as the dates might imply, but a series of concerts. The location is worth visiting even without looking at the placard, because the stage is located in the central square of one of the most beautiful medieval Italian towns.

Such a venue is conducive to enjoying performances staged by pretty much anybody. The diligent organizers, however, have done their job quite well and the list of performers includes Paul McCartney, Patti Smith, Nick Mason from Pink Floyd and many other familiar names.

Who: Paul McCartney, Nick Mason, Beck, Patti Smith, Liam Gallagher, Lynyrd Skynyrd, Celine Dion, John Legend, Yusuf Cat Stevens, among others.

Cost: Prices vary, but are around 100 euro for the biggest stars

► **Кои:** Pearl Jam, Faith No More, Beck, Том Йорк, Placebo, System of a Down, Кендрик Ламар, The Strokes, Twenty One Pilots, Pixies, Rag n' Bone Man, Volbeat.

Колко: 110 евро за дневен пропуск, 243 евро за четирите дни.

Where: Werchter, Belgium

When: July 2-5

Why: Six-time recipient of the Arthur award for best festival in the world, Werchter has ranked among the most substantial events in Europe for 44 years now. The average daily visitors typically exceed 80,000 people. The program is diverse, but with a clear focus on hard rock, as the name implies.

Who: Pearl Jam, Faith No More, Beck, Thom Yorke, Placebo, System of a Down, Kendrick Lamar, The Strokes, Twenty One Pilots, Pixies, Rag'n'Bone Man, Volbeat.

Cost: 110 euro for a daily pass or 243 euro for all four days

MONTREUX JAZZ FESTIVAL

Къде: Монтрьо, Швейцария

Кога: 3-17 юли 2020

Защо: Митично място, където са се родили не само някои от най-великите творби на модерния джаз, но и рок хитове като Smoke on the Water на Deep Purple. Името "джаз" не бива да ви подвежда: програмата е много разнообразна и миналата година се простирала от Том Джоунс и Елтън Джон, през Стинг и Куинси Джоунс, до Том Йорк и Chemical Brothers.

Кои: Програмата ще бъде обявена на 25 март. Сигурни засега са Лайънъл Ричи и Лени Кравиц.

Колко: Варират. Най-евтините за Лайънъл Ричи са 127 евро.

Where: Montreux, Switzerland

When: July 3-17

Why: A mythical place where some of the best modern jazz pieces were conceived, together with rock hits like Deep Purple's Smoke on the Water. The name "jazz" might be misleading, because the program is very diverse and last year it ranged all the way from Tom Jones and Elton John, through Sting and Quincy Jones, to Thom Yorke and The Chemical Brothers.

Who: The program will be announced on March 25. So far, Lionel Richie and Lenny Kravitz are among the confirmed performers.

Cost: Varies. The cheapest tickets are 127 euro for Lionel Richie

MAD COOL FESTIVAL

Къде: Магруд, Испания

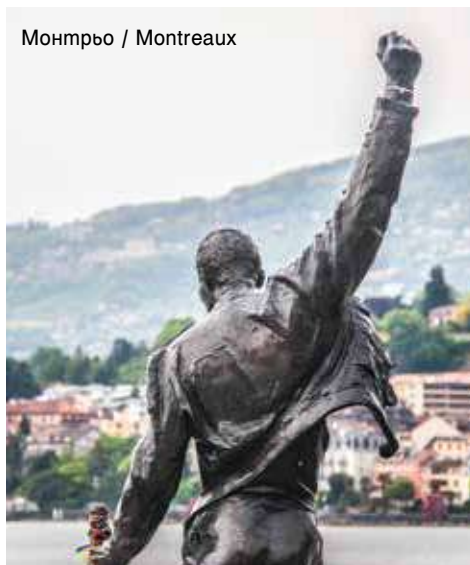
Кога: 8-11 юли

Защо: Един от най-амбициозните и мащабни фестивали в Европа, започнал ударно преди две години. Цените са доста по-достъпни в сравнение с британските или

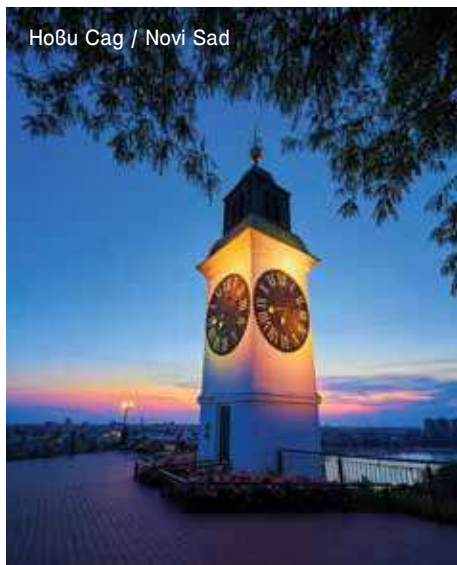
Spice Music в Бургас /
Spice Music in Burgas

Монтрьо / Montreaux

Нови Сад / Novi Sad

северноевропейските конкуренти. Юлските температури в Магруд не бива да ви плашат прекалено: програмата е почти изцяло нощем. Забранен за под 18-годишни. **Кои:** Били Айлиш, The Killers, Теълър Суифт, Kings of Leon, Foals, Khalid, Twenty One Pilots, Deftones, Cage the Elephant, Pixies и др. **Колко:** 75 евро за дневен билет, 179 евро за целия фестивал

Where: Madrid, Spain

When: July 8-11

Why: One of the most ambitious and largest festivals in Europe, which started with a bang two years ago. The prices are much more affordable compared to the festivals in Britain and Northern Europe. Madrid's July heat should not be a cause for concern, as the performances will be mostly at night. Those under 18 cannot enter.

Who: Billie Eilish, The Killers, Taylor Swift, Kings of Leon, Foals, Khalid, Twenty One Pilots, Deftones, Cage the Elephant, Pixies, among others.

Cost: 75 euro for a day ticket and 179 euro for the whole festival

MASTERS OF ROCK 2020

Къде: Визовице, Чехия

Кога: 9-12 юли

Защо: Ако си падате по метала, Чехия, Словакия и Полша са фантастични летни дестинации, с над 30 сравнително големи фестивала. Този във Визовице е едни гърди напред както заради титаните Judas Priest и Anthrax, така и заради неповторимата (и трогателно евтина) чешка бира.

Кои: Judas Priest, Anthrax, Sepultura, Nightwish, Amon Amarth, Lordi.

Колко: 92 евро за целия фестивал

Where: Vizovice, Czech Republic

When: July 9-12

Why: The Czech Republic, Slovakia and Poland are fantastic destinations for metal fans, with over 30 relatively big festivals. The one in Vizovice tops the rest because of the titans from

Judas Priest and Anthrax, as well as the unique (and touchingly cheap) Czech beer.

Who: Judas Priest, Anthrax, Sepultura, Nightwish, Amon Amarth, Lordi.

Cost: 92 euro for the whole festival

EXIT FESTIVAL

Къде: Нови Сад, Воеводина, Сърбия

Кога: 9-12 юли

Защо: "Екзит" започна като много свеж фестивал и два пъти спечели награда за музикално събитие на годината в Европа. Локацията - старата Петроварадинска крепост над Дунав - също спомага. Тази година списъкът с изпълнители е малко по-скромен от обикновено, но все пак включва Фетбой Слим и Давид Гета.

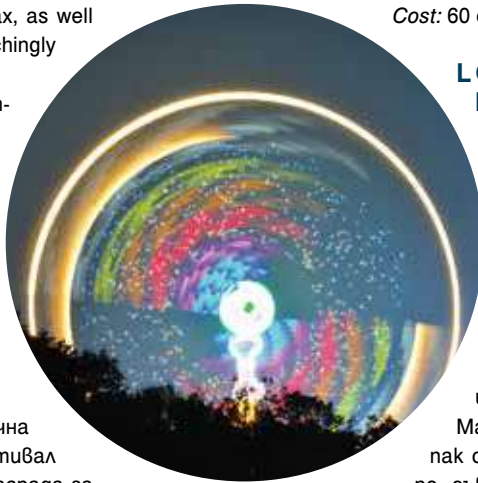
Кой: Фетбой Слим, Kosheen, Sepultura, Давид Гета, Джеймс Артър, Марку Рамон, Метроному, М.О.Д. и други.

Колко: 60 евро за целия фестивал

Where: Novi Sad, Serbian province of Vojvodina
When: July 9-12

Why: EXIT started off as a very brisk festival, winning the Best Major Festival Award in Europe twice. The location - the old Petrovaradin Fortress by the Danube, also helps. This year's list of participants is a little humbler than usual, but nevertheless features names such as Fatboy Slim and David Guetta.

Who: Fatboy Slim, Kosheen, Sepultura, David Guetta, James Arthur, Marky Ramone, Metronomy, M.O.D., among others.

Cost: 60 euro for the whole festival

LOLLAPALOOZA PARIS

Къде: Париж, Франция

Кога: 18-19 юли

Защо: Прочутият американски фестивал има вече клонове в две европейски столици. В Берлин тази година ще са Rage Against The Machine, но везните все пак се накланят към Париж - по съвсем разбираеми причини. Достъпът е за навършили 18 години.

Кой: Pearl Jam и Били Айлиш. Ще ги подгряват Khalid, Vampire Weekend, Vald, A\$AP Rocky, Burnaby и още гвайсетина имена.

Колко: от 70 евро

Where: Paris, France

When: July 18-19

Why: The famous American festival has branched out to two European capitals. Rage Against the Machine will perform this year in Berlin, but the scales are tipping in Paris' favor - for obvious reasons. Only those 18 and over are allowed in.

Who: Pearl Jam and Billie Eilish. They will be warmed up by Khalid, Vampire Weekend, Vald, A\$AP Rocky, Burnaby, in addition to a couple of dozen other names.

Cost: 70 euro

CAMP BESTIVAL

Къде: Замъкът Лълърт, Дорсет, Великобритания

британия

Кога: 30 юли - 3 август

Защо: започнал като дъщерна проява на прословутия Bestival, в последните години този фестивал направо го измести. Дори само мястото си струва: в околностите на един замък от ранния XVII век. Но по-ценното тук е подборът на изпълнителите. Повечето летни фестивали предлагат едни и същи имена, но Camp Bestival гържи акцента някъде в първите години на XXI век, и ни навява много приятни спомени.

Кой: Фетбой Слим, Лиъм Пејн, Level 42, Groove Armada, Friendly Fires, The Sherlocks, Соуфи Елис-Бекстър, The Sugarhill Gang, Dub Pistols

Колко: 228 евро за целия фестивал

Where: Lulworth Castle, Dorset, UK

When: July 30 - August 3

Why: Starting off as spin-off of the famous Bestival, in recent years it managed to outshine it. Even the location alone is worth it - near a castle from the early 17th century. What's more valuable here, however, is the selection of performers. Most summer festivals offer the same names, but Camp Bestival keeps the focus on the start of this century, bringing back fond memories.

Who: Fatboy Slim, Liam Payne, Level 42, Groove Armada, Friendly Fires, The Sherlocks, Sophie Ellis Bextor, The Sugarhill Gang, Dub Pistols.

Cost: 228 euro for the whole festival

SZIGET FESTIVAL

Къде: остров Обуда, Будапеща, Унгария

Кога: 5-12 август

Защо: Без съмнение най-големият купон в Централна Европа. А ако случайно безбройните ▶

10 ГОДИНИ ПИАНО БАР „ЧИКАГО“

Пиано бар „Чикаго“ отваря врати през 2010 г. в сърцето на София. Създаден, за да бъде любимо място на всеки, който го посети. Разнообразие от стилове, български и световни хитове, музиката се изпълнява на живо от Chicago Live Band. Стилен и уютен, интериорът съчетава модерния стил на 21 век и елементи, вдъхновени от чикагските барове през ранните години на 20 век. Като гаранция за една незабравима нощ с любимите песни на живо, класни питиета и танци до сутринта, „Чикаго“ се нарежда сред най-предпочитаните барове в града.

„10% ОТСТЪПКА за родените през МАРТ

10 YEARS OF PIANO BAR CHICAGO

за резервации
0894 440 540

Piano bar Chicago opened in 2010 in the heart of Sofia. Designed to be a favourite spot for anyone visiting, it offers a variety of music including popular Bulgarian as well as international hits. Live music is provided by the talented 'Chicago Live Band'. Stylish and cozy, the interior combines 21st century modern décor with elements inspired by the

Chicago bars of the early 1920s. 'Chicago' ranks among the city's most entertaining and chic bars. You're guaranteed an unforgettable night, jam packed full of music and song, classy drinks and dancing into the early hours.

*10 % birthday discount (only for those born in March)

► лудории на острова ви писнат, на един хвърлей е Будапеща с нейните музи, минерални бани, умопомрачителни нощни клубове и прочутата палинка, която не е нищо друго освен първокласна ракия. Иначе музикалният подбор е на моменти шокиращо еkleктичен. Но идеята не е да се привличат меломаните. **Кой:** Калвин Харис, Дуа Липа, Diplo, A\$AP Rocky, Foals, Kings of Leon, Major Lazer, Stormzy, The Strokes
Колко: 69 евро за дневен билет, 319 евро за 7-ме дни

Where: Obudai-sziget (Old Buda Island), Budapest, Hungary

When: August 5-12

Why: Without a doubt, this is the biggest party in Central Europe. In case one gets tired of the non-stop craziness on the island, Budapest is a stone throw away, with its museums, mineral baths, mind-blowing night clubs and famous palinka brandy, which is nothing less than premium rakia. The musical selection could be shockingly eclectic at times. The idea, however, is not to attract music lovers.

Who: Calvin Harris, Dua Lipa, Diplo, A\$AP Rocky, Foals, Kings of Leon, Major Lazer, Stormzy, The Strokes.

Cost: 69 euro for one day ticket and 319 euro for all seven days

SPICE MUSIC FESTIVAL

Къде: Бургас, България

Кога: 7-9 август

Защо: През 2019 идеята да се съберат на едно място авторите на гвайсет от най-големите хитове на 90-те роти купона на годината. Тази година Spice Music се завръща на същото място - бургаското пристанище, и с още по-добра селекция, която се простира от Bomfunk MC's и Kosheen до Las Ketchup и краля на мамбото Лу Бега. Добавете слънце, море и едни от най-достъпните цени за европейски морски курорт, и ще разберете защо нямаме търпение да гоуде август.

Кой: Kosheen, Bomfunk MC's, En Vogue, C+C Music Factory, Соник, Лу Бега, Corona, C-Block, Las Ketchup, Reel 2 Real ft. The Mad Stuntman, Vengaboys, Антибиотика.

Колко: 55 евро за тридневен билет.

Where: Burgas, Bulgaria

When: August 7-9

Why: The idea to bring together the authors of the top 20 hits of the 1990s gave birth to the party of the year in 2019. This year, Spice Music is returning to the same place – the Port of Burgas, with an even better selection of performers, ranging from Bomfunk MC's and Kosheen, to Las Ketchup and the King of Mambo - Lou Bega. Add to this some sun, the sea and some of the most affordable prices at a European seaside resort, and you'll find out

why we can't wait till August.

Who: Kosheen, Bomfunk MC's, En Vogue, C+C Music Factory, Sonique, Lou Bega, Corona, C-Block, Las Ketchup, Reel 2 Real ft. The Mad Stuntman, Vengaboys, Antibiotika.

Cost: 55 euro for a three-day ticket

И ОЩЕ: AND MORE: THE BATH FESTIVAL FINALE

Къде: Бат, Великобритания

Кога: 23-24 май

Кой: UB40, Scouting for Girls, Billy Ocean, McFly.

Where: Bath, UK

When: May 23-24

Who: UB40, Scouting for Girls, Billy Ocean, McFly.

EJECT FESTIVAL

Къде: Атина, Гърция

Кога: 5 юни, 13 юли

Kou: Red Hot Chili Peppers, The Hives, Nothing But Thieves, Foals.

Where: Athens, Greece

When: June 5 - July 13

Who: Red Hot Chili Peppers, The Hives, Nothing But Thieves, Foals.

ROCK AM RING

Къде: Нюрбургринг, Германия

Кога: 5-7 юни

Kou: Green Day, Korn, Deftones, Billy Talent, System of a Down, The Offspring, Weezer, Volbeat, Seasick Steve.

Where: Nurburgring, Germany

When: June 5-7

Who: Green Day, Korn, Deftones, Billy Talent, System of a Down, The Offspring, Weezer, Volbeat, Seasick Steve.

HELLFEST OPEN AIR

Къде: Клисон, Франция

Кога: 19-21 юни

Kou: Faith No More, Deep Purple, Deftones, System of a Down, Volbeat, Judas Priest, Incubus, Opeth.

Where: Clisson, France

When: June 19-21

Who: Faith No More, Deep Purple, Deftones, System of a Down, Volbeat, Judas Priest, Incubus, Opeth.

ROCK IN RIO LISBOA

Kъде: Лисабон, Португалия

Кога: 20-21 и 27-28 юни

Kou: Foo Fighters, Duran Duran, Анима, Black Eyed Peas, Поуст Малоун, The National.

Where: Lisbon, Portugal

When: June 20-21; 27-28

Who: Foo Fighters, Duran Duran, Анима, Black Eyed Peas, Post Malone, The National.

IN MUSIC

Kъде: Загреб, Хърватия

Кога: 22-24 юни

Kou: Бек, Нук Меусън, The Killers, Deftones, Belle and Sebastian, Rival Sons.

Where: Zagreb, Croatia

When: June 22-24

Who: Beck, Nick Mason, The Killers, Deftones, Belle and Sebastian, Rival Sons.

BRITISH SUMMER TIME

Kъде: Хајг Парк, Лондон, Великобритания

Кога: 2-11 юли

Kou: Pearl Jam, Тејлър Суифт, Поуст Малоун, Pixies, Джеймс Блейк, Кендрик Ламар, Кеша, Рита Ора.

Where: Hyde Park, London, UK

When: July 2-11

Who: Pearl Jam, Taylor Swift, Post Malone, Pixies, James Blake, Kendrick Lamar, Kesha, Rita Ora.

BENICASSIM FESTIVAL

Kъде: Беникасим, край Аликанте, Испания

Кога: 16-19 юли

Kou: Мартин Гарукс, Армин ван Бюрен, Kaiser Chiefs, Basement Jaxx, Луъм Галахър, Foals, Puma Ора, Vampire Weekend, The Kooks.

Where: Benicassim, Spain

When: July 16-19

Who: Martin Garrix, Armin van Buuren, Kaiser Chiefs, Basement Jaxx, Liam Gallagher, Foals, Rita Ora, Vampire Weekend, The Kooks.

WACKEN OPEN AIR

Kъде: Вакен, Германия

Кога: 30 юли - 1 август

Kou: Judas Priest, Mercyful Fate, Amon Amarth, Sodom, New Model Army, Venom.

BOOMTOWN FAIR

Kъде: Уинчестър, Великобритания

Кога: 12-16 август

Kou: Wu-Tang Clan, Underworld, The Libertines, Kelis, Kano, Orbital, De La Soul.

Where: Wacken, Germany ▶

Pearl Jam ще са от главните атракции това лято - ако сегашният хаос отмине
Pearl Jam will be one of the major attractions this summer, provided that the current chaos does not last

► *When: July 30 – August 1*

Who: Judas Priest, Mercyful Fate, Amon Amarth, Sodom, New Model Army, Venom.

LOLLAPALOOZA BERLIN

Къде: Берлин, Германия

Кога: 5-6 септември

Kou: Rage Against The Machine и Майли Сайърс (чудна комбинация), DJ Snake, Bishop Briggs и други.

Where: Berlin, Germany

When: September 5-6

Who: Rage Against The Machine and Miley Cyrus (a great combination), DJ Snake, Bishop Briggs, among others. ■

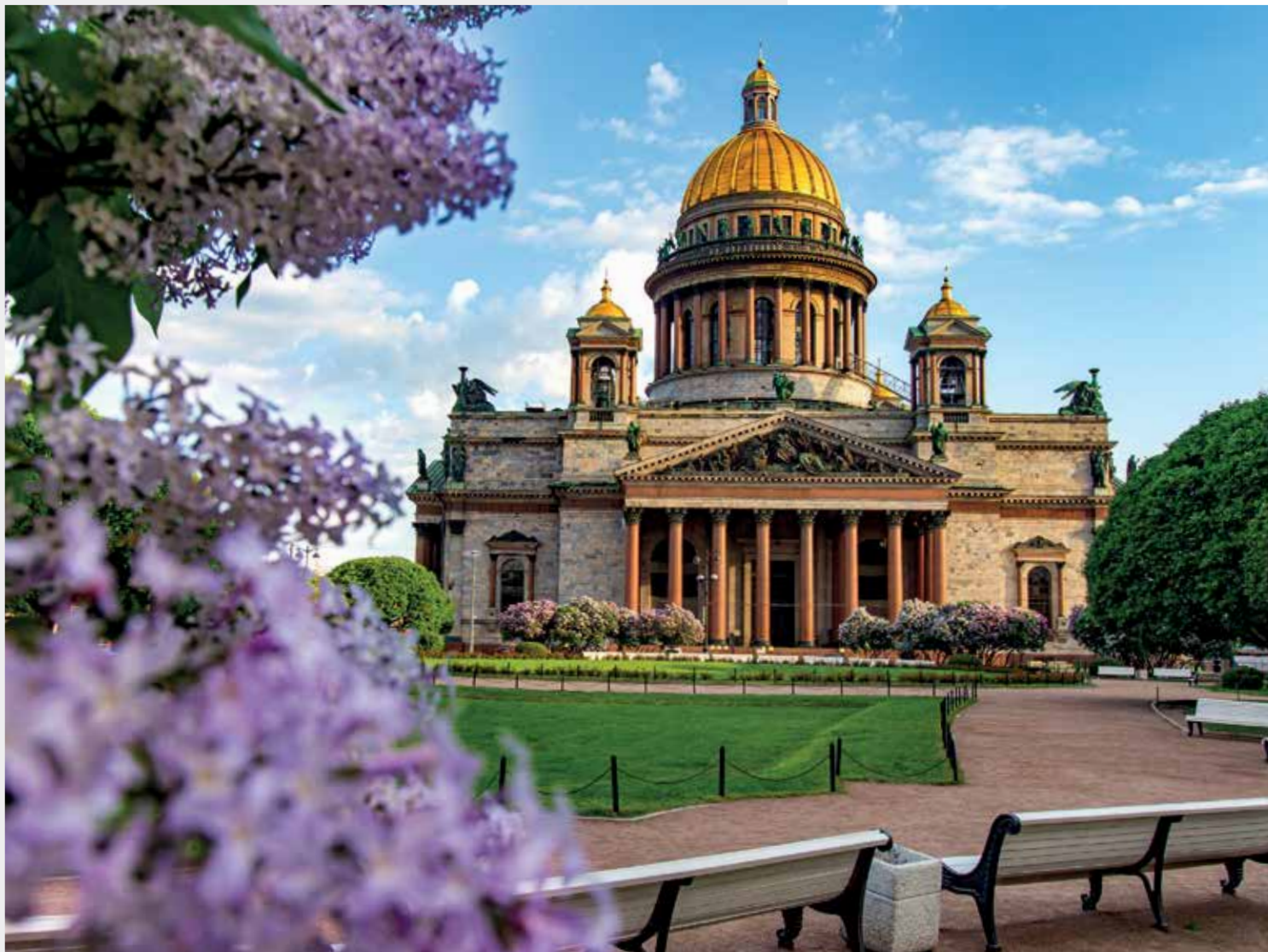
COVID 19 ЗАСЕГА НЕ ПРЕЧИ **COVID 19 DOES NOT INTERFERE - SO FAR**

В блокираната от коронавируса Европа провеждането на летни фестивали изглежда твърде оптимистична идея. Но истината е, че няма какво да загубите, ако планирате отсегга. Много рядко в историята вирусни инфекции са продължавали до късната пролет и през лятото. Нито един от големите фестивали не е обявил отлагане или отмяна до момента; дори и да се наложи подобно нещо, парите за билети се възстановяват изцяло. Даже авиокомпаниите отстъпиха от обичайната си практика и като цяло позволяват промяна на дати без такси.

In the coronavirus-blocked Europe, holding summer festivals seems a very optimistic idea. But the truth is you have nothing to lose if you start planning. Very rarely in the history viral infections have lasted until late spring and during summer.

None of the major festivals have announced any postponement or cancellation until now; even if such a thing is needed, the ticket money will be fully recovered. Even airlines have moved away from their usual practices and generally allow for change of dates without fees.

ПРОЛЕТТА Е ПРЕКРАСНА В **САНКТ ПЕТЕРБУРГ.**

Предлагаме ви новите ни директни полети от София до Санкт Петербург! С удобно разписание всяка сряда и събота, на атрактивни цени от 220 евро в двете посоки – с включен регистриран багаж до 23 кг.

Вижте великолепия руски град, потънал в пролетни цветове и разкошна зеленина. Полетното разписание е създадено така, че да предлага удобни връзки с полетите ни от Варна и Бургас. А за тези, които искат да съчетаят пътуването си с посещение на Москва, предлагаме възможност за комбинация на полетите до двата града.

ЕКСКУРЗИЯ ДО САНКТ ПЕТЕРБУРГ С ДИРЕКТЕН ПОЛЕТ НА BULGARIA AIR.

5 дни/ 4 нощувки

Цени от 1 730.00 лв.

на човек в двойна стая.

Дата на тръгване:

15.08.2020 г.

Хотели по програмата:

Rus Hotel 4* или подобен.

Допълнителна информация:

Офертата важи при
минимум 30 човека;

Допълнителните екскурзии
се провеждат на български
език;

Всякакви местни, комунални
или общински такси,
въведени от местното
законодателство, се
заплащат при пристигане
на рецепция в хотела.
Размерът на таксите е
възможно да се промени.

Часово време:

България 12 ч., Русия 12 ч.
- Валутни курсове:
1 € = 70.34 RUB

Полетно разписание на Bulgaria Air:

София - Санкт Петербург
14:55 - 18:25

Санкт Петербург - София
19:20 - 22:50

Всички удобни полети могат
да бъдат проверени на
www.air.bg

САНКТ ПЕТЕРБУРГ – ИЗПЪЛНЕН С ВЕЛИКОЛЕПИЕ.

Санкт Петербург е съкровищницата на Русия. Там Ви очакват разкошни дворци с пищни паркове, великолепа архитектура и музеи, събрали шедеври от целия свят. Вижте двореца Петерхоф, Царско село и Ермитажа. Не пропускате новата дестинация на Bulgaria Air. Директните ни полети до Санкт Петербург стартират от 18 април и ще се изпълняват всяка сряда и събота. Удобното разписание на полетите дава възможност за тръгване от Варна или Бургас, както и комбинирано пътуване и изготвяне на програма в комбинация с Москва.

ПРОГРАМА

ДЕН 1 СОФИЯ – САНКТ ПЕТЕРБУРГ

Среща на Летище София, Терминал 2, в 12:00 ч. Отпътуване с директен полет на Bulgaria Air в 14:55 ч. за Санкт Петербург. Пристигане на летището в 18:25 ч. Среща с представител на партниращата агенция. Трансфер и настаняване в хотел 4*. Свободно време. Нощувка в хотела.

ДЕН 2 ПЕТРОПАВЛОВСКА КРЕПОСТ И ЕРМИТАЖЪТ

След закуската в хотела Ви очаква Панорамна обиколка на Санкт Петербург с екскурзовод на български език, в която ще видите Петропавловската крепост, Адмиралтейството,

Невски проспект, Дворцовия площад, площада на Сената, Крайцера Аврора. Ще посетим Ермитажа – един от най-големите и известни музеи в света с огромна колекция от над 3 милиона произведения на изкуството. Ермитажът е известен и с картините на Да Винчи, Тициан, Рембранд, Гоген, Рафаел, Ван Дайк, Моне, Матис, Ван Гог, Пикасо и още много други. Едно забележително място е Съкровищницата – галерия от времето на Екатерина Велика. В нея може да видите Златната колекция с 1500 творби от злато, събирани от Евразия, Черно море и Ориента между 7-ми век пр.Хр. и 19-и век сл.Хр. и Диамантената колекция, която се състои от бижута и украсени с диаманти ножове и камии от Изтока. Свободно време. Нощувка в хотела.

ДЕН 3 ПЕТЕРХОФ

След закуска ще посетим дворцово-парковия ансамбъл Петерхоф – исторически и архитектурен паметник от 18-19 век, намиращ се на 30 км от Санкт Петербург. Лятната резиденция на Петър Велики, с неговите дворци, паркове и фонтани, предназначена да бъде символ на победата на руснаците над шведите, е може би най-известното предградие на Санкт Петербург. Стоиците фонтани, орнаменталните паркети, златните статуи в Долния парк и

България Ер
Национален Превозвач www.air.bg

Горната градина са истински шедьоври, които впечатляват посетителите. Очакват Ви също Големият дворец с 300-метровата си стая, създадена от майстора на бароковия стил Растрели, както и 20 музея с постоянни и временни изложби в комплекс Петерхоф. Трансфер до хотела. Свободно време. Нощувка в хотела.

ДЕН 4 КАТЕДРАЛАТА „ИСАКИЕВСКИ СЪБОР“ И ЦЪРКВАТА „ВЪЗНЕСЕНИЕ ХРИСТОВО“

Закуска в хотела.
Посещение на катедралата „Исакиевски събор“ - проектирана от френския архитект Огюст Монферан. Посетителите на храма имат възможност да изкачат 300-те стъпала до основата на купола, откъдето се разкрива удивителна панорама над Санкт Петербург. Исакиевската катедрала, със своята внушителна височина от 101,5 метра, днес се счита за четвъртия най-голям куполен храм в света. Тя може да побере до 14 хиляди богомолци, а пред нея е невероятната скулптура на император Николай Първи, която се крепи само на 2 опорни точки. Оттук се отправяме към една от основните забележителности на града – църквата „Възнесение Христово“, известна още като Спаса на Крови. Построена е на мястото, на което император Александър II е бил смъртоносно ранен през 1881 г. Оттам

идва и името на църквата – Църквата на нашия спасител върху пролятата му кръв. Екскурзията завършва в центъра. Свободно време. Нощувка.

ДЕН 5 ЦАРСКО СЕЛО/САНКТ ПЕТЕРБУРГ – СОФИЯ

Закуска в хотела.
Екскурзия до Царско село – известното с дворците и парковете си предградие на Санкт Петербург, разположено на около 25 км южно от града. Предградиято е от особено значение, тъй като е тясно свързано с живота и творчеството на великия руски поет Пушкин.
По време на царуването на императрица Елизабет Царско село става държавна резиденция. Архитектът Бартоломео Растрели проектира разкошния Екатеринински дворец – диамант на руския барок.
Главното бижу на Екатерининския дворец е Кехлибарената стая – символ и на руските, и на германските шедьоври. Тя е създадена като подарък за Петър Велики – първият руски император, от пруският крал Фридрих Вилхелм I. Стаята е проектирана от най-добрите барокови пруски архитекти и е украсена с кехлибар и злато, а по-късно ще бъде наречена Осмото чудо на света заради поразителната си красота.
Трансфер до летището в 15:00 ч. за полет в 19:20 ч. за София. Пристигане в София в 22:50 ч.

Цена на Включва:

Двупосочен самолетен билет
София – Санкт Петербург – София
с авиокомпания Bulgaria Air;

Чекиран багаж 23 кг,
1 бр. ръчен багаж 10 кг
и дамска чанта/лаптоп;

4 нощувки със закуски
в Hotel Rus 4* или подобен;

Всички трансфери по маршрута;

Всички описани в програмата
екскурзии и посещения на
забележителности;

Екскурзоводско обслужване на
български език в Санкт Петербург;

Водач от България по време
на цялото пътуване;
Медицинска застраховка
„Помощ при пътуване в чужбина“
на ЗАД „АРМЕЕЦ“ на стойност
30000 евро”.

Необходими документи:

Задграничен паспорт с минимална
валидност 6 месеца от датата на
връщане;

Визова анкета, която се попълва
със съдействието на ТО;
2 цветни снимки с размер
3,5 X 4,5 см.

В куфара на Здравко Минчев

Здравко Минчев е изпълнителен директор на сладкарници „Неделя“. Нещата, които винаги носи със себе си, когато пътува:

Nike Presto Fly Shoe: комфортът при пътуване е от изключително значение за мен. Никога не тръгвам без любимия си чифт Nike, задължително в червен цвят.

AirPods: независимо дали става въпрос за любима музика, увлекателен подкаст или аудио книга, не се разделям със своите слушалки. В зависимост от настроението, те ме отделят или са моята връзка със света. Перфектен звук и без ограничения на кабели.

The Obstacle Is the Way от Райън Холуей: и като споменах книги, не мога да пропусна една, която напълно изразява философията ми за живота.

Тениски Design by Humans: не мога без своите тениски „Създадени от хора“. Освен, че са от 100% памук и печатат с екологични мастила, марката създава изкуство, което ежедневно да носиш.

Очила Porsche Design: това е единствената марка очила с големи стъкла и широка рамка, които идеално пасват на формата на лицето ми. Не мога да рискувам да остана без тях, затова винаги имам 2 чифта идентични очила.

iStyle Wireless Power Bank: бързо, лесно, безконтактно. Тази батерия ми дава комфорт и свобода, от която не бих се лишил. ■

In the Suitcase of Zdravko Minchev

Zdravko Minchev is the CEO of Nedelya - The Cake Company. Things he always brings with him when traveling:

Nike Presto Fly Shoe: Travel comfort is of the utmost importance to me. I never leave without my favorite pair of red Nikes.

AirPods: Whether it's my favorite music, an entertaining podcast, or an audiobook, I'm not parting with my headphones. Depending on my mood, they separate me or are my connection to the world. Perfect sound and no cable restrictions.

The Obstacle Is the Way, by Ryan Holiday: when I mentioned books, I can't miss one that fully expresses my philosophy about life.

Design by Humans T-shirts: I can't do without my "Made by People" T-shirts! Aside from being 100% cotton and printed with eco-friendly inks, the brand creates art that you can wear on a daily basis.

Porsche Design Glasses: This is the only brand with large glasses and a wide frame that perfectly fits the shape of my face. I can't risk being left without them, so I always have two pairs of identical glasses with me.

iStyle Wireless Power Bank: fast, easy, contactless. This battery gives me comfort and freedom that I would not lose. ■

Sams^{on}ite

BY YOUR SIDE

DOCKER'S CLUB! GRILL & BEER RESTAURANT

THE BEST PLACE FOR SEA AND CULINARY STORIES...

PORT OF VARNA, MON - SUN: 11:00 - 24:00 RSRV: +359 887 005 007

Carpe Vita
complex

STS. CONSTANTINE AND HELENA

Оазис спокойствия и тепла
300 М ОТ БЕРЕГА МОРЯ

Oasis of peace and comfort
300 M TO THE SEASIDE

*ЛЮКСОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО *ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ
С ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ *ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ
*ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ
И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE - AND TWO - BEDROOM APARTMENTS
WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT
*INVESTMENT CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE
AND A GREAT REPUTATION

MY-HOME.BG

+359 888 323432

2.

1.

3.

4.

ЗА ЧЕСТТА НА ШОТЛАНДИЯ

Започнал скромно от село, туигът вече столетие си остава по върховете на световната мода

За 12-а година поред Chanel организира бляскаво подгряващо парти преди най-бляскавото събитие в киното - церемонията по раздаването на наградите „Оскар“. Освен че събира на едно място най-големите звезди на Холивуд, то има за цел да чества и наследството, оставено от Кoko Шанел. А неизменна част от него са дамските костюми от туиг – облеклото, с което тази година се появиха Пенелопе Крус, Даян Крюгер, Деми Мур, Луси Бойтън и други нашумели имена от индустрията.

За да стигне до Париж и мадам Шанел обаче, туигът е изминал дълъг път. Появява се в Шотландия през XVIII век, когато плътният груб плат от сурова вълна се използва най-вече да предпазва от стихийните работещите по полето селяни.

За произхода на името има две теории.

Едната е, че платът е кръстен на реката Туиг в Шотландия, по чиято долина се е тъчал. Другата е, че разсеян търговец в Лондон получил пратка от шотландските производители Wm. Watson & Sons и по погрешка разчел думата twill (вълнен плат с характерни диагонални нишки) като tweed по името на шотландската река. Каквато и да е истината, туигът бързо навлязъл в тогавашната мъжка мода. Първоначално използван за изработка на дрехи за езда и лов, той става символ на елегантния джентълмен в началото на XX век. Именно от него се вдъхновява Габриел Шанел – жената, създала истинска революция в дамската мода и позволила си да се облича по мъжки фасон във времена, когато това е било скандално. Пролетните колекции на Louis Vuitton, Marc Jacobs, Max Mara включиха туига в колекциите си. Както и Chanel, разбира се. ■

1. MARC JACOBS
2. PRADA
3. GUCCI
4. Christian Louboutin

5.

7.

6.

8.

FOR THE HONOUR OF SCOTLAND

Started modestly from the countryside, the tweed has remained at the top of world fashion for over a century

For the 12th year in a row, Chanel has organised a spectacular warm-up party before the most glamorous movie event - the Academy Awards. It gathers the biggest stars of Hollywood, but also it aims to celebrate the legacy of Coco Chanel. And an integral part of it is women's tweed suits - the clothing that Penelope Cruz, Diane Krueger, Demi Moore, Lucy Boynton and other big names in the industry have sported this year.

However, tweed has come a long way to reach Paris and Madame Chanel. It appeared in Scotland in the eighteenth century, when the dense, rough wool fabric was mostly used to protect the peasants working in the field.

There are two theories about the origin of the name. One is that the cloth is named after the River Tweed in Scotland, along

whose valley it has been woven. The other is that a distract-ed London merchant received a shipment from Scottish manufacturer Wm. Watson & Sons and mistakenly read the word twill (woollen cloth with characteristic diagonal threads) as tweed by the name of the Scottish river.

Whatever the truth, the tweed quickly got into men's fashion back then. Originally used to make riding and hunting clothing, it became a symbol of the elegant man of the early twentieth century. It inspired Gabriel Chanel, the woman who created a real revolution in women's fashion and allowed herself to dress in a masculine style in times when this was scandalous.

The Spring Collections of Louis Vuitton, Marc Jacobs, Max Mara have included tweed in their collections. Like Chanel, of course. ■

- 5. ALEXANDER MCQUEEN
- 6. Balmain
- 8. IRO
- 7. Alice + Olivia

ИТАЛИЯ ОТ БЕЗОПАСНА ДИСТАНЦИЯ

Никакви вируси не могат да ви попречат да пътешествате из страната на сладкия живот - макар и от разстояние

By МАРГАРИТА СПАСОВА / Photography SHUTTERSTOCK

Паметници, музеи, паркове? Класическият туризъм понякога става наистина банален - дори и да не е в епидемиологична среда. Но има много лесен начин да избегнете и скуката, и коронавируса. Просто заменете самолетния билет с готварската книга, а пътеводителя - с нож, вилница и чаша. Кулинарните пътешествия са прекрасно нещо, дори и да ги правите от собствената си кухня. А нима има по-подходящо начало от Италия, страната на *il culto de benessere*, култа към благополучието и малките радости на живота?

РИМ И "ПЕТАТА ЧЕТВЪРТИНА". Казват, че истинското сърце на Рим е старият месарски квартал Тестачо. Векове наред безчет животни били водени тук на заколение, като хубавото месо отивало на трапезите на благородниците и на кардиналите във Ватикана. Обикновените хора трябвало да се задоволяват

с каквото остане - така наречената *quinto quarto*, "петата четвъртина" на животното: вътрешности, глава, крака и опашка. От това произлязла една малка гилдия готвачи, специализирана в приготвянето на тези „отпадъци“. Кулинарната им изобретателност била толкова голяма, че скоро дори кардиналите и благородниците охотно започнали да похапват ястия като *soda alla vaccinara* (волска опашка, задушена в доматен сос) и *saratella d'abbaccio* (сърце, бял дроб и галак от новородено агне, задушени с лук и бяло вино). Когато всичко отмине и се озовете в Рим, непременно опитайте тези ястия в някоя от местните тратории - какъв по-истински начин да вкусите този тъмен, наситен град с цялата му кървава история? Обикновеният римлянин, ценител на *la dolce vita*, обича храната си толкова страстно, че не би заменил тези тратории дори за ресторант със звезди от "Мишлен". ►

► **ТОСКАНА И ДЕВСТВЕНОСТТА.** Поназнайващите италиански не би трябвало да се учудват, ако дочуят нещо подобно в Тоскана: "Лучия иска да е девствена, като се оженим, затова трябваше да спрем да правим секс до годежа." Италианците не виждат в такова изявление никакво противоречие. В страна, в която ревностният католицизъм е останал само едно поколение назад, всички познават поне толкова степени на девственост при девойката, колкото има и при зехтина. А той се дели на екстрадевствен, или *extra vergine* (първо студено пресоване), свръхфин девствен (второ пресоване), екстрафин девствен и така надолу до още десетина и повече степени на девственост и почти девственост, преди накрая да се достигне до толкова неописуем разврат, че го именуват просто "чист" и съответно годен само за износ и за сипване в кандилата.

НЕАПОЛ И МАРГАРИТА. Според една история през 1889 година Маргарита Савойска, съпруга на италианския крал Умберто I, си починала в лятната резиденция Капосимонте край Неапол и пожелала да опита пица - храната на неаполитанските бедняци. И тъй като придворният готвач никога не си бил цапал ръцете с подобни ерзаци, повикали Рафаело Еспозито, собственик на най-добрата пицария в града. Той поднесъл на Нейно величество три пици - две традиционни и една импровизирана в чест на случая. Нея Рафаело гарнирал с червени домати, босилек и моцарела, цветовете на италианския флаг. Не щеш ли, кралицата харесала точно тази пица, а предприемчивият италианец тутакси нарекъл творението си "Маргарита". Неаполитанците твърдят, че градът им е люлката на бързото хранене с пици, понички или дори с печено прасенце - направо на улицата.

ТОРИНО И ЕСПРЕСОТО. Сигурно сте чували всякакви митове и ле-

генди за божественото италианско еспresso - меко и вкусно, силно и ароматно, покрито с каймак. Никъде другаде по света кафето не може да се сравнява с този шедровър на кафеджийското изкуство. Каква ли е тайната? Първо, машината. Истинският италиански *barista* признава само една марка - голямата блестяща Gaggia - нещо като "Харли Дейвидсън" на кафемашините. Второ, късото италианско еспresso, което си е чист адреналин, е само част от емоцията. Защото истинските италианци пият *ristretto*. Едно *ristretto* се прави със същото количество смляно кафе като нормалното еспresso, но водата е наполовина. Уникалният му вкус не понася захар, а само глътка минерална вода и миниатюрен, поръсен с пудра захар кроасан *cornetto*. И не забравяйте: за италианците пиенето на кафе, седнал на маса, е вредно за храносмилането - затова и го наказват с тройно по-висока цена, отколкото ако си го вземете на бара.

СИЦИЛИЯ И ДЕСЕРТИТЕ. Някога арабски емират, а по-късно столица на норманско кралство, Палермо винаги е бил екзотичната перла на Европа. Тук кухнята и архитектурата са възшебна плетеница от арабско-нормандски влияния с византийски привкус. Така е и с кулинарията - аншоа, цитруси, маслини, каперси, мента, шафран, чили, чесън, вино и мед се съчетават с даровете на земята и морето, раждайки невообразима пищност. Десертите са неописуемо творение на кулинарното изящество на арабите и унесената сръчност на монахините - пасти, курабии, марципано-ви вкуснотии, захаросани плодове, шербети и плодови сладоледи. Да не забравяме и прочутото по цял свят сладко вино Марсала. Което ще ви подсети за една дълбоко философска италианска поговорка: *Anni, amori e bicchieri di vino, non se contano mai* - Годишите, любовниците и чашите вино не трябва да се броят. ■

VISITING ITALY THE SAFEST WAY

No viruses can stop you from exploring the country
of la dolce vita - albeit from a distance

BY MARGARITA SPASOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Monuments, museums, parks? Traditional tourism can sometimes get really dull - even if it is not in an epidemiological environment. But there is a very easy way to avoid both boredom and the coronavirus. Simply replace your plane tickets with a cook book, and your travel guide with a knife, fork and glass. Culinary travels are a wonderful thing, even when they happen in your own kitchen. And what better country to start than Italy, the country of il culto de benessere, the cult of well-being and the small pleasures of life?

ROME AND "THE FIFTH QUARTER." It is said that the true heart of Rome is the old Testaccio neighborhood, once home to many butchers. For centuries countless animals were led to slaughter here, their fine meat landing on the tables of noblemen and cardinals in the Vatican. The

ordinary people had to make do with what was left over – the so-called quinto quarto or literally "fifth quarter" of the butchered animal: offal, head, feet and tail. This bred a small guild of chefs who specialized in the preparation of these "waste products." Their culinary ingenuity was so great that soon even cardinals and nobles were keen to eat dishes such as coda alla vaccinara (oxtail stewed in tomato sauce) and caratella d'abbacchio (heart, lung and spleen of a newborn lamb, stewed with onions and white wine). If after all the drama passes away you happen to be in Rome, you should by all means try these dishes in one of the local trattorias – what truer way to get a taste of this dark, secretive city, with all its bloody history. The ordinary Roman, fond of la dolce vita, loves his food with such passion that he would not substitute these trattorias for even a Michelin star restaurant. ▶

Velvet

 Velvet Night Club velvet.club 0876 391 374
0885 182 145

www.velvet.bg | bul. Pencho Slaveykov 12A, Sofia

Бъди различен, дори в сферата на забавленията! Излез от стереотипите! Стани част от проекта стриптиз клуб VELVET... Еротични вечери с красиви и запомнящи се момичета! Нощен клуб и стриптиз бар VELVET София е мястото, където удоволствието никога не свършва. Сам избираш как да продължи партито! Нашите момичета ще осъществят всичките Ви идеи. Забавлението при нас е от най-висок клас. Посетителите ще се насладят на танците на някои от най-красивите стриптизърки и танцьорки в София. За Вашето добро настроение ще се погрижат 30 красиви, артистични и предизвикателни момичета. Всяка от тях е ангел с адски пламък в очите, способна да завладее вниманието Ви с индивидуална програма и зашеметяващи танци.

Be different, even in the field of entertainment! Get out of stereotypes! Become part of Strip Club Project VELVET... Erotic nights with beautiful and memorable girls! Night club and Strip bar VELVET Sofia is a place where pleasure never ends. You choose how the party goes on! Our girls will make all your dreams come true. We offer high class entertainment. The visitors will enjoy the dances of some of the most beautiful, artistic and seductive dancers. We have 30 girls with angelic look and flame in their eyes, capable of capturing your attention with an individual program and amazing dances, they will take care of your well-being.

ИСПАНСКИЯТ РИТЪМ НА **ВАЛЕНСИЯ** ПРЕЗ ЛЯТОТО.

Имаме страхотна нова дестинация за всички, които обичат безгрижните слънчеви дни. Валенсия е град на лятото и красотата. Открийте романтиката в малките улички между красивите сгради, в уютните ресторантчета, където може да опитате местните деликатеси, или в магичния залез над града.

Вижте неповторимата Валенсия с удобните полети на Bulgaria Air на цени от 79 euro – с вкл. ръчен багаж до 10 kg + дамска чанта/лаптоп, кетъринг и безплатен чек-ин. Полетите стартират на 2 юни и са планирани с удобно разписание всеки вторник.

► **TOSCANA AND VIRGINITY.** Those knowing a bit of Italian should not be surprised if they hear something like this in the Toscana: "Lucia wants to be a virgin when we get married, so we had to stop having sex until the betrothal." The Italians see absolutely no contradiction in such a statement. In a country where ardent Catholicism lies only one generation in the past, everybody knows at least as many degrees of virginity among girls as in olive oil. The later is divided into extra virgin (first cold pressed), superfine virgin (second pressed), extra fine virgin and so on to another ten and more degrees of virginity and near virginity, before finally dropping to the kind of unspeakable debauchery that is simply labeled "pure" and hence only fit for export or for burning in church lamps.

NAPLES AND MARGHERITA. In 1889 Margherita of Savoy, the wife of the Italian King Umberto I, was staying in her summer residence Capodimonte near Naples and wanted to try pizza – the food of the poor Neapolitans – or so the story goes. And since the chef at court would not dream of stooping to prepare such ersatz, he called for Raffaele Esposito, the owner of the best pizzeria in town. He presented Her Majesty with three pizzas: two traditional ones and one improvised in honor of the occasion. Raffaele topped this last pizza with red tomatoes, basil and mozzarella cheese to emulate the colors of the Italian flag. As it happened, the Queen liked precisely this pizza and the enterprising Italian immediately called his creation Margherita. The Neapolitans claim that their city is the cradle of fast food, with pizza, doughnuts and even roast pig eaten right on the street.

TORINO AND THE ESPRESSO. No doubt you have heard all kinds of myths and legends about the divine Italian espresso – smooth and tasty, strong and fragrant, covered with cream. Nowhere else in the world can coffee compare with this masterpiece of the art of coffee making. What's the secret? First, the machine. The real Italian barista recognizes only one brand – the large, shiny Gaggia – something like the Harley Davidson of coffee machines. Second, the short Italian espresso, which is pure adrenaline, is only part of the emotion, because real Italians drink ristretto. A ristretto is made with the same quantity of ground coffee as a normal espresso, but with only half the water. Its unique taste does not tolerate sugar, but only a sip of mineral water and a cornetto - a miniature croissant topped with powdered sugar. And don't forget: for Italians, drinking coffee while seated at a table is bad for digestion – that is why it is punished with a price that is three times more if you drink it at the bar.

SICILY AND DESSERTS. Once an Arab emirate and later the capital of a Norman kingdom, Palermo has always been the exotic pearl of Europe. Here the cuisine and architecture are an enchanting mix of Arab-Norman influences with a Byzantine tinge. It's the same with the cuisine – anchovies, citrus fruits, olives, capers, mint, saffron, chillies, garlic, wine and honey are combined with the gifts of the earth and the sea, producing unimaginable sumptuousness. The desserts are an incredible creation of the exquisite culinary skill of Arabs and nuns lost in reverie: cakes, cookies, marzipan, candied fruit, sherbets and fruit ice-cream. Let's not forget the world famous Marsala dessert wine, which will remind you of a deeply philosophical Italian proverb: Anni, amori e bicchieri di vino, non se contano mai - Years, loves, and glasses of wine, these things must not be counted. ■

Kavident
DENTAL CLINIC

DENTAL CLINIC KAVIDENT

www.kavident.com

+359 887 925 737

+359 2 495 06 20

Sofia, Bulgaria, Rikardo Vakarini 10A str.

КУХНЕНСКИ МИТОВЕ И ЛЕГЕНДИ

Шест закостенели схващания за храната ни, от които е добре да се отървем

Безбожно остарели научни схващания, измишльотини, насадени от бавачка-та, или просто неща, в които много ни се иска да повярваме – независимо какъв е причинителят, ние продължаваме да се съобразяваме с множество напълно безпочвени митове за храната си.

Mum: Някои храни изгарят калории

Според тази доста популярна теория самото усилие да бъдат събрани и погълнати някои храни, като целината или краставиците, изразходва повече калории, отколкото се съдържат в тях. Печалната истина обаче е, че колкото и напрегнато да дъвчете, за цял час усилие ще изгорите максимум 11 калории. Четвъртинка ябълка съдържа повече. Кое не значи, че от нискокалоричните храни няма полза, разбира се.

Mum: По-добре шест малки похапвания, отколкото три големи.

Мнозина се кънат, че е по-добре да се откажете от традиционните закуска, обяд и вечеря, като вместо това хапвате по малко на всеки два-три часа. В действителност няма особено значение какъв е режимът ви, стига да го направите относително постоянен и да избягвате най-висококалоричните храни. Важно е обаче да не оставяте организма си дълго (повече от пет-шест часа) без храна, защото тогава при следващото

ядене той ще се стреми да извлече максимум калории от храната и да натрупа запаси.

Mum: Пресните плодове и зеленчуци са по-полезни от замразените.

Това не е вярно по съвсем проста причина – плодовете и зеленчуците, които ни продават като "пресни", всъщност често изминават няколкоседмичен път от фермата до магазина (със сигурност е така с аржентинските круши, които се продават у нас). През това време колебанията в околната температура и в светлината могат доста да намалят съдържанието на полезни вещества като витамин С например.

Обратното – цеховете за замразяване обикновено се разполагат съвсем близо до фермите, за да се спестят транспортни разходи, и затова плодовете стигат до тях пресни. Неприятният ефект от замразяването касае не хранителната стойност, а по-скоро вкуса и външния вид.

Mum: Маргаринът е по-полезен от маслото.

В кравето масло има наситени мазнини, които, ако се консумират безогледно, могат да повишат нивата на така наречения лош холестерол (липопротеини с ниска плътност, или LDL). Това на свой ред увеличава риска от сърдечно-съдови заболявания. Маргаринът обаче е богат на транс-мазнини, които не само повишават

MYTHS AND LEGENDS FROM THE KITCHEN

Six old-fashioned views about food that are best forgotten

BY MARGARITA SPASOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Whether they are shamelessly outmoded pseudo-scientific views about food, a nanny's tall-tale or simply things we are prone to believe – no matter what the reason, we continue to adhere to a number of totally ungrounded myths about our food.

Myth: Eating certain foods burn calories.

According to this very popular theory, the effort of chewing and swallowing certain types of food, such as celery or cucumbers, consumes more calories than are acquired. The sad truth, however, is that no matter how hard and intensely you chew, you can only burn a maximum of 11 calories an hour. And even a quarter of an apple contains more than that. Of course, this does not mean that low calorie food is bad.

Myth: It is better to have six small snacks than three hearty meals.

Many people live by the belief that it is better to give up the traditional breakfast, lunch and dinner, and to instead have a small snack every two or three hours. In reality, it does not matter what schedule you keep as

long as it is relatively consistent and excludes rich foods. The important thing, however, is not to go for a long time without food (more than five or six hours), because doing so will cause your body to extract the maximum calories and accumulate reserves when you finally do eat.

Myth: Fresh fruits and vegetables are more healthy than frozen ones.

This is simply not true, because of a basic reason – fruits and vegetables that are sold as 'fresh' have in fact traveled several weeks from the farm to the shop (this is certainly the case with the Argentinian pears that are sold at our markets). During the travel time, temperature and light fluctuations reduce the contents of useful substances, such as vitamin C, for example. Frozen fruit and vegetables plants, by contrast, are located close to the farms in order to reduce transportation costs. Therefore, when the fruits and vegetables reaches them, they are still totally fresh. The unpleasant effect of deep freezing does not affect nutrition, but rather taste and appearance.

Myth: Margarine is healthier than butter.

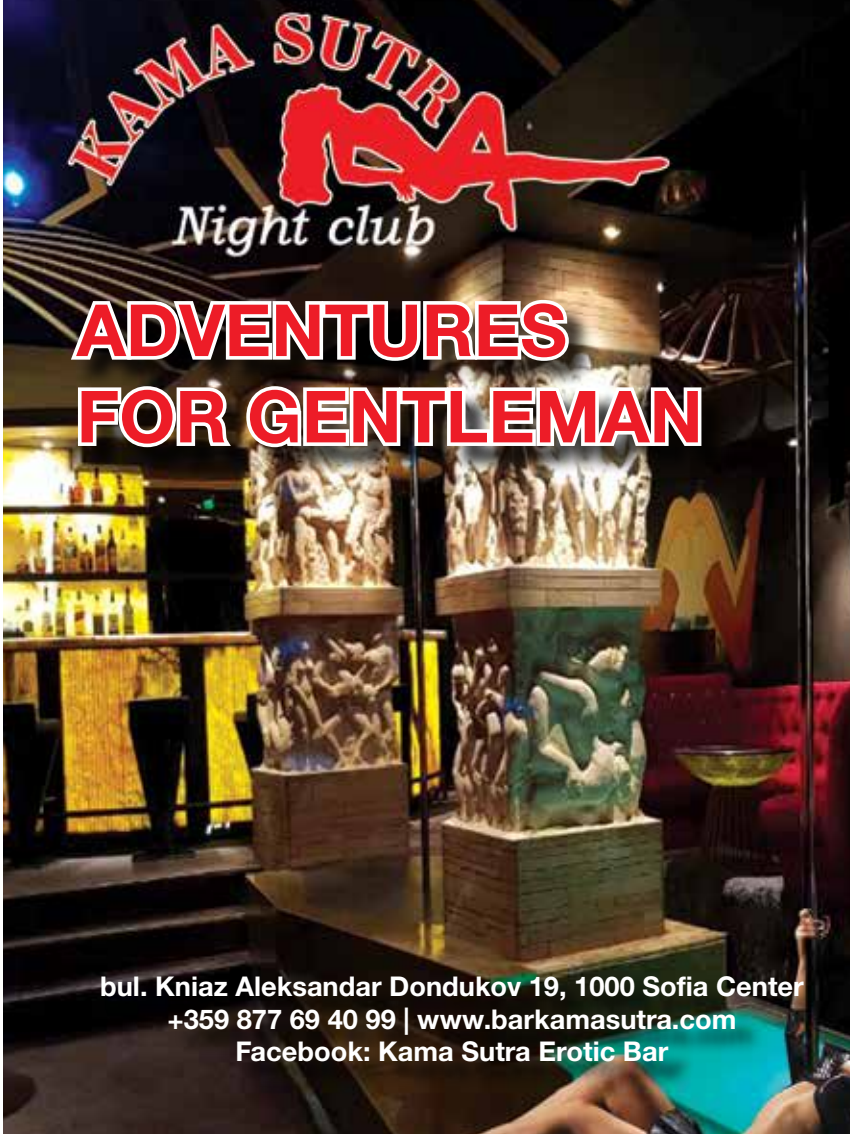
Butter contains saturated fats, which when consumed in large quantities can lead to higher bad cholesterol levels (lipoprotein with low density or LDL). This in return increases the risk of cardiovascular diseases. Margarine, however, is rich in trans fats, which not only raise the level of LDL, but also reduce the level of the 'good' cholesterol – HDL. Therefore, it is best to use vegetable oils that are extracted without additional chemical treatment; extra virgin olive oil is an excellent choice.

Myth: Bananas are fattening.

You can eat as many as you like – on average there are only 100 calories in one banana, i.e. you will need at least six bananas in order to get the number of calories contained in a slice of pizza. Bananas are a good source of fibers, magnesium and potassium, and are therefore good for the cardiovascular system and for people suffering from heart diseases. In addition, bananas are rich in vitamin B6, which strengthens the immune system. If we add their very convenient natural wrapping, they are the perfect fruit to take with you for when you get hungry.

Myth: Cooking evaporates vitamins from vegetables.

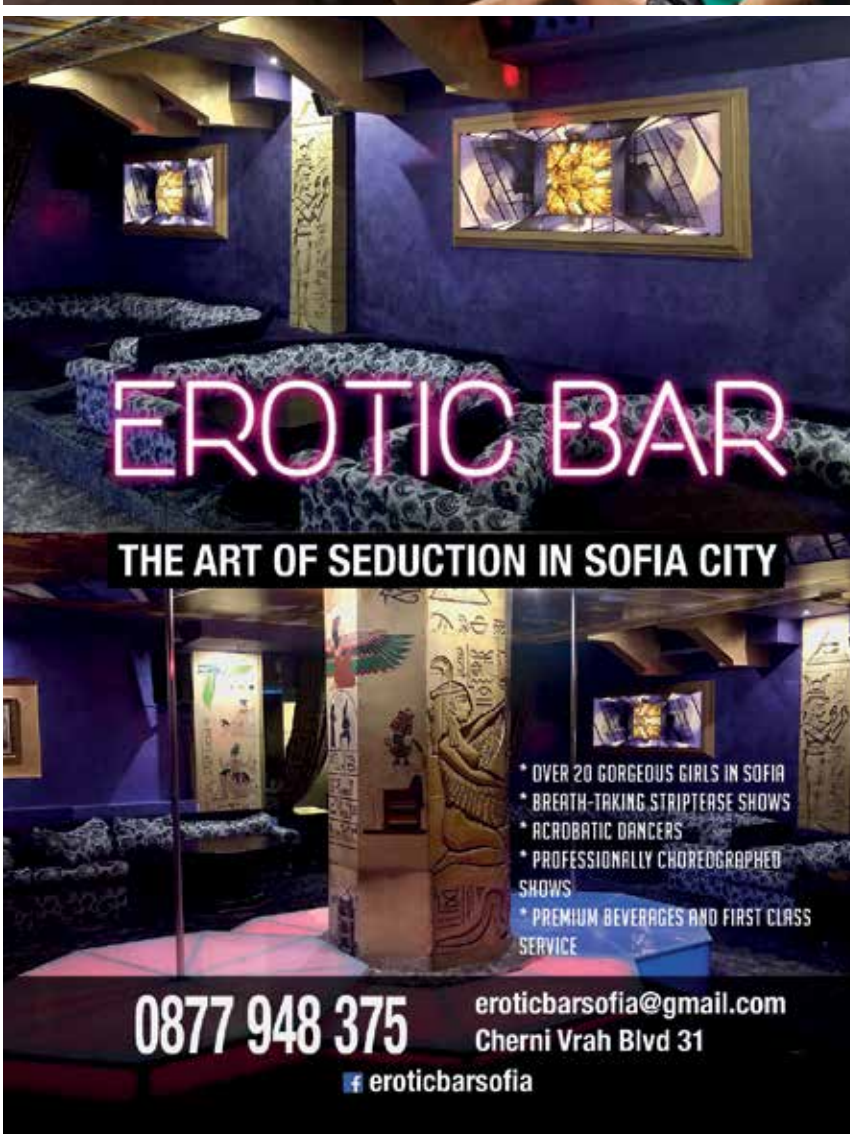
This is probably the most harmful myth of all. In reality thermal treatment of food only improves the capability of our bodies to extract the largest quantities of useful nutritious substances from them. An excellent example are tomatoes, which contain the powerful anti-oxidant lycopene, which has been shown to fight cancer cells. It has been proven that the quantity of lycopene does not decrease during cooking, but rather increases. The only truth in this myth is that vegetables should not be over-cooked. If they are, most of the useful substances in them will be transferred to the water and thrown away. Therefore, you can cook your vegetables freely, but use vegetable oil or just a small amount of water. ■

KAMA SUTRA
Night club

ADVENTURES FOR GENTLEMAN

bul. Kniaz Aleksandar Dondukov 19, 1000 Sofia Center
+359 877 69 40 99 | www.barkamasutra.com
Facebook: Kama Sutra Erotic Bar

EROTIC BAR

THE ART OF SEDUCTION IN SOFIA CITY

- * OVER 20 GORGEOUS GIRLS IN SOFIA
- * BREATH-TAKING STRIPEASE SHOWS
- * ACROBATIC DANCERS
- * PROFESSIONALLY CHOREOGRAPHED SHOWS
- * PREMIUM BEVERAGES AND FIRST CLASS SERVICE

0877 948 375 eroticbarsofia@gmail.com
Cherni Vrah Blvd 31
f [eroticbarsofia](https://www.facebook.com/eroticbarsofia)

► нивото на LDL, но и намаляват това на “добрия” холестерол – HDL. Затова за препоръчване е да използвате предимно растителни мазнини, извлечени без допълнителна химическа обработка – зехтинът extra vergine е отличен вариант.

Mum: От бананите се пълнее.

Всъщност можете да ги ядете, колкото си искате – в един банан има средно стотина калории, тоест ще ви трябват шест, за да си набавите хранителната стойност на само едно-единствено парче пица. Бананите са добър източник на фибри, магнезий и калий, поради което са полезни за кръвоносната система и се препоръчват на сърдечноболни. Освен това са богати на витамин B6, който укрепва имунната система. Като добавим и удобната им естествена опаковка, това са идеалните плодове, които да носите със себе си за залявяване на глада.

Mum: Готвенето на зеленчуци изпарява витамините.

Това е вероятно най-вредният мит. В действителност термичната обработка на храната само подобрява способността на собствения ни организъм да извлича от нея необходимите хранителни вещества. Отличен пример са доматиите, които съдържат мощния антиоксидант ликопен (с доказано действие срещу образуването на ракови клетки). Оказва се, че количеството на ликопена в доматиите не само не намалява при готвене, но и дори нараства. Единственото вярно в целия мит е, че зеленчуците не бива да се преваряват. В обратния случай повечето полезни вещества в тях преминават във водата и се изхвърлят. Затова смело ги гответе, но с малко вода или в растителна мазнина. ■

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
тел.: 089 304 66 66

**SPAGHETTI
KITCHEN★BAR**
EAT • DRINK • SOCIALIZE

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
phone: +359 89 304 66 66

Ако трябва да забодем карфица в центъра на София, ще бъде точно тук – на площад Света Неделя 3, при чисто новият Spaghetti Kitchen*Bar. Отправяйки се към парадния вход, виждаме едно съвсем различно място – интериор на няколко нива и съвсем различни зони с много акценти и детайли, живеещи в пълна хармония. Вкусната обиколка на мястото започва с това, с което обикновено свършваме – десертта. На входа ни посреща витрина с авторски десерти, приготвени на място от майстор сладкарите на Spaghetti Kitchen.

Ако си решил да преоткриеш италианската храна, просто се отдай на прясна паста и добре препечена по ръбчетата пица в Morello фурната. Разбира се, Италия не е самотна на вкусната карта, която стои пред нас. Тръгваме на околосветско пътешествие с японското патешко, норвежка съомга, октопод от Санторини, както и няколко предложения от българската кухня. Зоната с прошуто бара пък е прекрасно място за вино и тапаси. Новаторските коктейли, които се предлагат, са истинско произведение на алкохолното изкуство. Накратко – Spaghetti Kitchen*Bar е мястото, на което можеш да се срещнеш с приятели, да хапнеш хубава храна или да пиеш любимия си коктейл в приятна атмосфера.

If we need to put a pin in downtown Sofia, it will be right here – at 3 Sveta Nedelya Square, at the brand new Spaghetti Kitchen*Bar. Heading for the front door, we see a completely different place – interior on several levels and completely different zones with a lot of highlights and details, living in perfect harmony.

The delicious tour of the place begins with what we usually end with – dessert. A window with original desserts, prepared here by Spaghetti Kitchen's pastry chefs, welcomes us at the entrance.

If you've decided to rediscover Italian food, just indulge in fresh pasta and crispy pizza round the edges in the Morello oven. Italy, of course, is not alone on the delicious map we have in front of us. We set off on a round-the-world trip with Japanese duck, Norwegian salmon, Santorini octopus, as well as a few offers from the Bulgarian cuisine. What's more, the prosciutto bar zone is a great

place for vino and tapas. The innovative cocktails they offer are a real work of the alcoholic art.

In a nutshell – Spaghetti Kitchen*Bar is the place where you can meet friends, eat good food or have your favorite cocktail in a pleasant atmosphere.

Медицински комплекс „Доверие“

1632 София ж.к. Овча Купел 2, ул. Фридрих Грюнгангер 2
1756 София, ж.к. Изток, ул. Лъчезар Станчев 5
тел.: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

МК „Доверие“ е модерен медицински комплекс, разделен функционално на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение. Медицински център „Доверие“ АД може да бъде открит и на още един адрес в София – на ул. „Лъчезар Станчев“ № 5. Усилията в нашата работа са насочени към това да предлагаме съвременен и иновативен медицински мениджмънт, като същевременно запазваме традиционните ценности на предоставяне на качествени, достъпни и надеждни за пациента грижи. Нашата цел е да се ползваме с доверието на нашите клиенти, които ще получават здравна услуга, съобразена с най-добрите световни практики в медицинското лечение.

За нас пациентът е в центъра на качествената медицинска грижа, която се осигурява от нашите опитни лекари. Ние предлагаме лесен достъп до медицинска помощ, като отделяме персонално внимание и конфиденциалност на пациента.

Болница „Доверие“ е една от първите частни болници в България. Създадена е в края на 2005 г. и вече над 10 години е част от „Доверие Обединен холдинг“ АД. Тя е модерна европейска болница, различна от стандартните български болници във всяко отношение, като предлага много по-съвременно обслужване, апаратура и леглова база.

На разположение на пациентите на МК „Доверие“ са:

- Медицински център, разполагащ със собствени лаборатории и високотехнологично диагностично оборудване;
- Многопрофилна болница за активно лечение с 8 специализирани отделения за болнична помощ;
- 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения, Медицински комплекс „Доверие“ може да предложи на своите пациенти оперативно лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия „Да Винчи“. Над 80 % от всички диагностични и лечебни процедури се извършват чрез прилагане на минимално инвазивен (безкръвен) метод от високкоквалифицирани екипи чрез съвременна ендоскопска апаратура.

Doverie Medical Complex

1632 Sofia, Ovcha Kupel 2 district, 2, Friedrich Grünanger Str.
1756 Sofia, Izlok district, 5, Lachezar Stanchev Str.
Tel. 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg, info@mbal.doverie.bg

MC "Doverie" is a modern medical complex functionally divided into a diagnostic-consulting center and a multiprofile hospital for active treatment.

Doverie Medical Center can be found at another address in Sofia, 5 Lachezar Stanchev Str.

The efforts in our work are aimed at offering modern and innovative medical management, while preserving the traditional values of providing quality, affordable and patient-friendly care.

Our goal is to use the trust of our clients, who will receive a health service that is consistent with the best world practices in medical treatment.

For us, the patient is at the center of quality medical care that is provided by our experienced doctors. We offer easy access to medical care, giving personal attention and confidentiality to the patient.

Doverie Hospital is one of the first private hospitals in Bulgaria. It was established at the end of 2005 and has been part of Doverie United Holding AD for more than 10 years. It is a modern, European hospital, different from the standard Bulgarian hospitals in every respect, offering much more modern service, equipment and bed base.

The patients of MC "Doverie" are at the disposal of:

- A medical center with its own laboratories and high-tech diagnostic equipment

- Multi-profile Active Treatment Hospital with 8 specialized hospital care units

- 4 operating halls and more than 100 beds

In addition to high-tech equipment and specialized departments, Doverie Medical Complex can offer its patients an operative treatment with the only Da Vinci robotic surgery system in Sofia. Over 80% of all diagnostic and treatment procedures are performed by applying a minimally invasive (bloodless) method by highly qualified teams using modern endoscopic equipment.

Ендопротезиране БЕЗ преливане на кръв

Търсите ли болница с високо световно ниво на ортопедична помощ, където да направите ендопротезиране на Вашата става?

Ортопедична болница „Витоса“ е специализирана в ендопротезиране на тазобедрена и колянна става.

- Ендопротезиране без кръвопреливане
- Лечение в спокойна обстановка, където липсва стресът на голямата болница и пациентът се чувства уютно
- По договор с НЗОК
- Възможност за ВИП-пакет

Прилагаме нов метод за ендопротезиране, без загуба на кръв. Методът позволява бързо раздвижване и минимален риск от усложнения. След операцията, само нашите пациенти могат да извършват това, което е забранено в други болници:

- Могат да се движат без ограничения
- Могат да седят на ниско(!) Не е необходимо да повдигат с 20 см мебелите и вестниците в къщи, както ги задължават в други болници!
- Могат да лежат на една страна.

Ендопротезиране без кръвопреливане. Помислете - когато се прави секс се ползва презерватив за предпазване от 2-3 мл семенна течност, а какъв е рискът ако ви прелеят 500 мл чужда кръв, и то директно във вените!

Главен лекар е Д-р Орлин Филипов, г.м., специалист по ендопротезиране и реконструктивна ортопедия; има специализации по ендопротезиране и е работил в Израел. Автор е на книгата „Surgical treatment of femoral neck fractures“ (изд. Nova science publ., NY, USA, 2019); автор е на десетки научни трудове, много от които публикувани в топ-5 реномирани ортопедични списания в света, JAAOS (САЩ); Injury (Великобритания); AOTS (Германия) и др.

Д-р Филипов е член на 4 международни ортопедични асоциации: AO Trauma; SICOT; Küntscher society; AAOS (American Academy of Orthopedic Surgeons) и BOTA.

Joint replacement WITHOUT blood transfusion in Bulgaria

Are you looking for a hospital with a high world-class level of orthopedic care where you can have a joint replacement?

Vitosha Orthopedic Hospital specializes in hip and knee joint replacement.

- Joint replacement without blood transfusion
- Treatment in a relaxed environment where the stress of a large hospital is lacking and the patient feels more comfortable
- Option for VIP package

We apply a new method without blood loss. The

method allows rapid recovery and minimal risk of complications. Immediately after surgery, only our patients can perform what is prohibited in other hospitals:

- They can move without restriction
- They can sit low (!) It is not necessary to lift furniture and toilet plates by 20 cm at home, as they are required in other hospitals!
- Can lie on one side

Total hip replacement without blood transfusion! Think about it - when people have sex, they use a condom to protect themselves from 2-3 ml of semen, and what is the risk for you if you pour 500 ml of foreign blood directly into your veins!

The senior surgeon is Dr Orlin Filipov, MD, PhD, specialist in hip and knee joint replacement and reconstructive orthopedics; he has specialised in orthopedics for over 18 years, working in Bulgaria and around the World. He is the author of the book "Surgical treatment of femoral neck fractures" (ed. Nova science publ., NY, USA, 2019); he has written many scientific papers which have been published in the world's top 5 renowned orthopedic journals, JAAOS (USA); Injury (UK); AOTS (Germany), etc. Dr. Filipov is a member of 4 international orthopedic associations: AO Trauma; SICOT; Küntscher society; American Academy of Orthopaedic Surgeons (AAOS) and BOTA.

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

Всички пътници на „България Ер“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Ер“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Ер“ спазва системата **PIECE CONCEPT**, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

ИКОНОМИЧНА КЛАСА

1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина* до 118 см) + дамска чанта/лаптоп

ТАКСИ ЗА РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:

- Вътрешни полети – 15 евро на посока;
- Международни полети – 20 евро на посока**.

> В случай на по-тежък, по-обемен или допълнителен чекиран багаж, се прилагат стандартните условия на „България Ер“.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.

** За пътуване от Лондон – 20.00 GBP, от Цюрих – 20 CHF, от Тел Авив – 20 USD.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажника на самолета безплатен багаж, както следва:

По международни и вътрешни линии:

БИЗНЕС КЛАСА

- 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг (размери до 55x40x23 см всеки) + 1 дамска чанта/лаптоп;
- 2 броя регистриран багаж до 32 кг и до 158 см* всеки.

ИКОНОМИЧНА КЛАСА

- 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина* до 118 см) + 1 дамска чанта/лаптоп;
- 1 брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*.

Изключения

• ЗЛАТНА КАРТА FLY MORE

• БИЛЕТИ, ЗАПЛАТЕНИ С КАРТА VISA PLATINUM ОТ ЦКБ

• БИЛЕТИ, ЗАПЛАТЕНИ С КОБРАНДИРАНА КАРТА „БЪЛГАРИЯ ЕР И ЦКБ“

• ЧЛЕНОВЕ НА ПРОГРАМАТА CCB CLUB

• МОЛЯЩИ***

2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки, за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания „България Ер“.

• БЕБЕТА ОТ 0-2 ГОДИНИ

В случай че тарифата, по която е издаден билетът на възрастния, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай че количката не е предадена/получена на/от самолета.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по максимална за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“ или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 или на e-mail: callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж.

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

ECONOMY CLASS

1 piece of hand baggage up to 10 kg and with dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* + 1 personal item / laptop bag

FEES FOR CHECKED BAGGAGE CARRIAGE

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

- Domestic flights – EUR 15 per direction;
- International flights – EUR 20 per direction**.

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

** For travel from London – 20.00 GBP, from Zurich – 20 CHF, from Tel Aviv – 20 USD.

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger with a ticket purchased in a tariff that includes checked baggage is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

International and Domestic flights

BUSINESS CLASS

- 1 piece of hand baggage up to 10 kg and with dimensions; 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* + 1 personal item / laptop bag;
- 2 pieces of checked baggage up to 23 kg or 1 piece up to 32 kg, up to 158 cm* each.

ECONOMY CLASS

- 1 piece of hand baggage up to 10 kg and with dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* + 1 personal item / laptop bag;
- 1 piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

Exceptions

• GOLD CARD FLY MORE

• TICKETS PAID WITH VISA PLATINUM CARD BY CCBANK

• TICKETS PAID WITH CO-BRANDED CARD BULGARIA AIR / CCBANK

• MEMBERS OF THE CCB CLUB PROGRAM

• SEAMEN***

2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each* for flights operated by Bulgaria Air.

• INFANTS 0-2 YEARS OF AGE

If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg. Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over / to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft. The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over / received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

*** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

*** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци, е необходимо билетът да бъде издаден в по-специална морска тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +359 2 4020 400 или на e-mail callfb@air.bg, бюрата на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ *

Такси за свръхбагаж МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 kg и 32 kg * – 50 евро;
За големина на багажа между 158 cm и 203 cm – 70 евро;
Допълнителна бройка – втори багаж до 23 kg до и 158 cm – 50 евро;
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 kg до и 158 cm – 100 евро.

ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 kg и 32 kg * – 20 евро;
За големина на багажа между 158 cm и 203 cm – 30 евро;
Допълнителна бройка – втори багаж до 23 kg до и 158 cm – 20 евро;
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 kg до и 158 cm – 50 евро;
*Багаж с тегло над 32 kg може да се превозва само като карго.

Специални категории багаж СПОРТНА ЕКИПИРОВКА

Превозът на спортна екипировка не влиза в нормата на безплатния чекиран багаж. Таксува се 50 евро в посока, като допълнително парче чекиран багаж. Максимални размери до 23 kg и до 203 cm сумарна дължина.

Изключение: За всички директни полети, оперирани от „България Ер“:
• Безплатен превоз на един чифт ски/сноуборд екипировка

ВЕЛОСИПЕДИ

Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калъф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 cm. Изисква се предварително потвърждение на услугата в резервацията.

Международни линии: 70 евро в посока. **Вътрешни линии:** 30 евро в посока.

ОРЪЖИЕ

Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на „България Ер“. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания „България Ер“ е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси, различни от спортно оръжие и боеприпаси, е забранен. В някои случаи превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси за ловни и спортни цели може да бъде разрешен. Пътникът трябва да се свърже с „България Ер“ и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и припасите, които се внасят в резервационната система. Всички огнестрелни оръжия и боеприпаси се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 kg. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. „България Ер“ си запазва правото да откаже превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси.

- Ловни пушки и патрони – комплект до 15 kg: такса 50 евро в посока;
 - Ловни пушки и патрони – при общо тегло над 15 kg: такса 70 евро в посока;
 - Късо огнестрелно оръжие (пистолет): такса 20 евро в посока.
- Ловната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ В ПЪТНИЧЕСКАТА КАБИНА /PETC/

- Максимално тегло на животното и клетката – до 8 kg*;
- Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 cm;
- Не се включва в безплатната норма багаж и се заплаща такса от 50 евро в посока.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ В БАГАЖНИКА /AVIH/

- Без ограничение в теглото на животното;
- Максимални размери на клетката – 110 x 65 x 70 cm;
- Не се включва в безплатната норма багаж, заплаща се такса: при тегло на животното и контейнера до 32 kg - 80 евро в посока при тегло на животното и контейнера над 32 kg - 120 евро в посока**

Важни уточнения за превоза на домашни любимци:

- Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиокомпанията. За потвърждение е необходимо да се свържете с Центъра ни за обслужване на клиенти на телефон: +359 2 402 0400 или по e-mail callfb@air.bg;
- Приемат се за превоз само кучета и котки;
- „България Ер“ не приема за превоз животни до и от Великобритания;
- Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго (напр. Американски питбул териер, Стафордширски бултериер, Американски стафордширски териер, Бултериер, Американски булдог, Дого Аржентино, Кангал (Анатолийска овчарка), Кавказка овчарка, Ротвайлер, Родезийски риджбек, Доберман, Кане Корсо и др.)

*за полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло за превоз на PETC е 6 kg.

** Животни с тегло с контейнера над 32 kg не се приемат за превоз до/от Брюксел.

* За смесени превози с участието на „България Ер“ и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

*** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST *

Excess baggage fees

INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg* – EUR 50;
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm – EUR 70;
Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm – EUR 50;
Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm – EUR 100.

DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg* – EUR 20;
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm – EUR 30;
Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm – EUR 20;
Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm – EUR 50;
* Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

Special categories of baggage

SPORT EQUIPMENT

Transportation of sport equipment is not included in the quota of checked baggage. It is charged as an extra piece of checked baggage – EUR 50 in direction.

The equipment must be of maximum weight and total dimensions 23 kg and 203 cm.

Exception: for all flights operated by Bulgaria Air:

- Free carriage of 1 piece of ski / snowboard equipment.

BICYCLES

Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation.

International flights: EUR 70 per direction. **Domestic flights:** EUR 30 per direction.

FIREARMS

Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association /IATA/. It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria Air. Carriage of firearms and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition.

- Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50 per direction;
- Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70 per direction;
- Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20 per direction.

Hunting rifles and cartridges are regarded as one piece of registered baggage and are charged with one-time fee for service. This type of baggage is not included in the free allowance and the fee is applied regardless of whether the passenger has other checked-in baggage.

PETS IN THE PASSENGER CABIN /PETC/

- Maximum weight of the animal and the cage – up to 8 kg*;
- Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm;
- The pet is not included in the free baggage allowance, and a fee of EUR 50 per direction applies.

PETS IN THE HOLD /AVIH/

- No limitation in the weight of the animal;
- Maximum dimensions of the container – 110 x 65 x 70 cm;
- The pet is not included in the free baggage allowance, and the following fees apply:

At the weight of the animal and container up to 32 kg – EUR 80 per direction;

At the weight of the animal and container over 32 kg – EUR 120 per direction.

Important information for live animal transportation:

- Pets transportation (both PETC and AVIH) is a subject to compulsory confirmation from the Airline. For confirmation please contact our Customer Service Centre at +359 2 402 0400 or by e-mail: callfb@air.bg;
- Only dogs and cats are accepted for transport;
- Bulgaria Air does not accept animals to and from Great Britain;
- Fighting and dangerous breeds are accepted for carriage only as cargo (example: American Pit Bull Terrier, American Staffordshire Terrier, Staffordshire Bull Terrier, Bull Terrier, American Bulldog, Dogo Argentino, Karabash (Kangal), Anatolian Shepherd Dog, Caucasian Ovcharka (Caucasian Shepherd Dog), Rottweiler, Rhodesian Ridgeback, Doberman, Cane Corso, etc.).

* For flights FB1431/1432 to and from Paris where operating carrier is Air France, the maximum weight of PETC is 6 kg.

** Animals weighing over 32 kg together with the container are not accepted for carriage to / from Brussels.

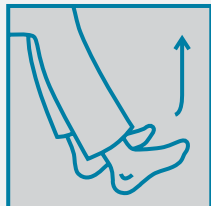
* For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

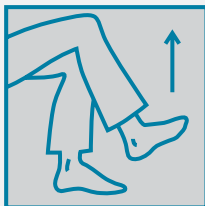
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

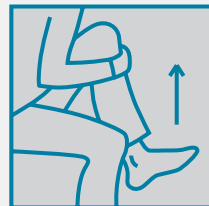
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Ер“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция.

Опитайте да се отпуснете – вдъшвайте дълбоко през носа и задръжте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храна в подходящи за новата часова зона отрязъци от нощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар- ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар кои са най-подходящи за Вас

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и изтощен, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставяйте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВАНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, лъна за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или излезла да възможност да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично вихждане / пожарогасители / електрошокови уреди / брагви, секири, сатъри, томахапки / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кнки за лед / всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тоязи / всички видове оборудване за бойни спортове / амуниции, гранати, мини, военни експлозиви / детонатори / газ и газови контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ / терпентин, разредител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers; machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ
FLYING WITH PETS

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг,

а размерите на клетката 48 x 35 x 22 см. За услугата се заплаща такса от 50 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничения в теглото на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 см. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 80 евро, а над 32 кг – 120 евро в посока.

Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиокомпанията.

Мозат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено до и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 80 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 120 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 80 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 120 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage only as cargo.

UPGRADE TO BUSINESS CLASS
UPGRADE DO BIZNES KLASA

Upgrade до бизнес класа, за да е перфектно

„България Ер“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade до бизнес класа.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

камо приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спазва разрешението за превоз на багаж и на другия превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Ер“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callFB@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

SKY SHOP
SKY SHOP

Удоволствието да пазаруваш във въздуха

Спестете време и разнообразете пътуването си. Само на борда на нашите самолети ще откриете любимите си аромати, модни артикули, както и специални подаръци за своите близки,

а за колекционерите предлагаме и специални брендувани артикули.

Sky Shop Ви предлага и една наистина ексклузивна услуга: можете да направите поръчка на даден артикул предварително, за да сте сигурни, че тоя ще бъде

достъпен на борда и запазен единствено за Вас! За целта направете своята заявка online на сайта ни www.air.bg или на e-mail: dutyfree@air.bg. Услугата не изисква предварително заплащане и е безплатна, като е желателно поръчката да бъде направена до 24 часа преди полета.

The pleasure of shopping in the air

Save time and diversify your trip. Only on board of our aircrafts you will find your favourite fragrances, fashion items and special gifts for your beloved ones from world-famous brands.

For collectors we also offer special branded items.

Sky Shop also offers you an exclusive service: you can order an item in advance to make sure it will be delivered on board and reserved only for you! Just order it online at www.air.bg or via e-mail

at dutyfree@air.bg. The service does not require a prepayment and is free of charge. It is preferable to make the order up to 24 hours before the flight.

ПОВЕЧЕ КОМФОРТ
MORE COMFORT

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или запазете своето предпочитано място, близо до изхода за всички типове самолети на България Ер срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за всички директни полети, изпълнявани от авиокомпанията!

Можете да заявите и

заплащате своето предпочитано място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Ер“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си гарантирате налично място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи (някои от

местата с повече пространство се намират до тях), например хора с физически, психически и слухови увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

*** За Тел Авиъ таксата е в шатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.**

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort!

How? Just book your seat with extra leg space and more comfort for the price of 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit for all types of Bulgaria Air airplanes for the price of 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by the

airline!

You can request and prepay your preferred seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat for you and to save time at the airport. It should be considered that

here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

*** For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF**

ПРЕВОЗ НА НЕПРИБРУЖЕНО ДЕТЕ
UNACCOMPANIED MINOR

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Ер“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се погрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в М класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 50 евро, а за Лондон – София е 50 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на UM таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползвате от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюаргеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една UM такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up the child from the person who is escorting him/her at the departure airport, will be next to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of

the one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 40 in direction for international flights and EUR 20 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 50 and for London – Sofia is GBP 50.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

SOFIA – MOSCOW
VARNA / BURGAS – MOSCOW

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES
/ PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA /
CATANIA / BARI / PALERMO / LAMECIA TERME /
BRINDISI / REGGIO CALABRIA / MADRID / BARCELONA /
AMSTERDAM / LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE /
GENEVA / MALTA

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

SOFIA – AMSTERDAM

SOFIA – PRAGUE
PRAGUE – BUDAPEST / COPENHAGEN / DUSSELDORF /
HAMBURG / GÖTEBORG / REYKJAVIK

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEIRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

SOFIA – LARNACA / PRAGUE / ZÜRICH / VARNA /
BURGAS
LARNACA – BEIRUT / TEL AVIV

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE – KIEV / NICE / HELSINKI

SOFIA – BUCHAREST

SOFIA – DOHA / VARNA / BURGAS

SOFIA – KIEV / VARNA

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящи на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отзоворят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

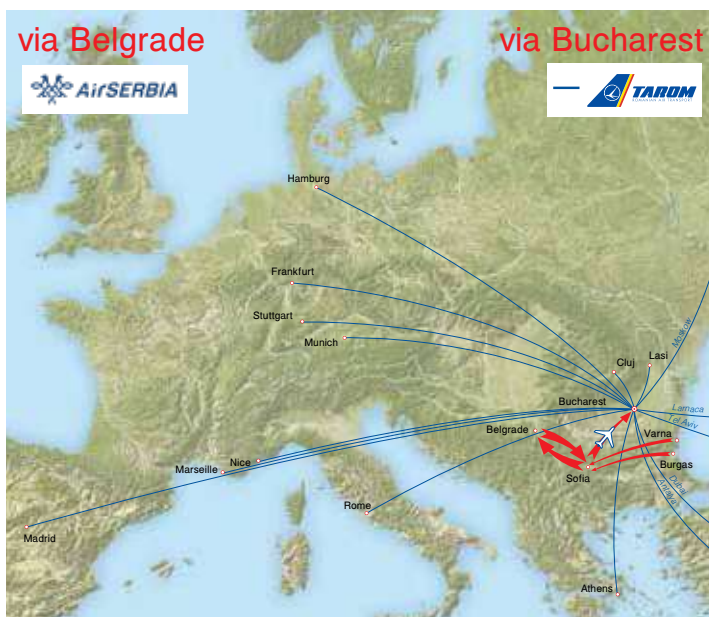
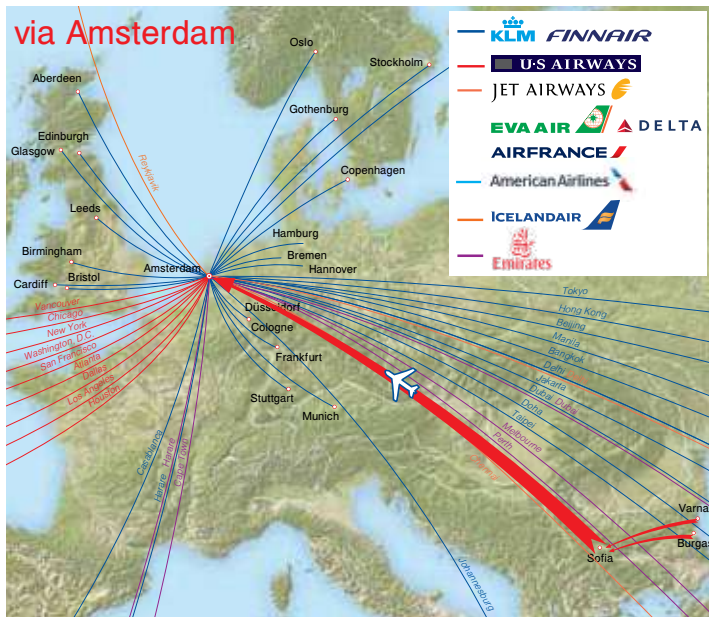
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

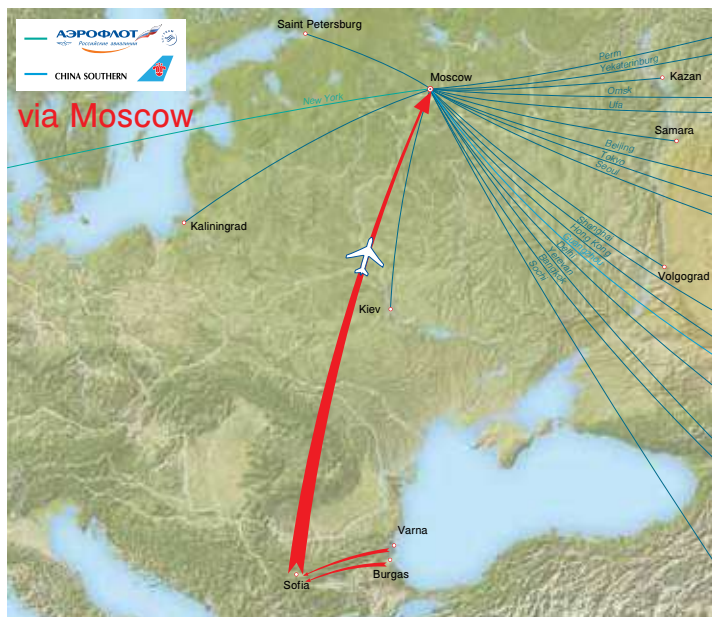
via Bucharest

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time</i>	e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working hours:</i> <i>Every day: 10:00 - 19:00</i> <i>Lunch time: 13:00 - 14:00 Local Time</i>	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Monday - Friday and Sunday:</i> <i>07:00-21:00 Local Time</i> <i>Saturday:</i> <i>03:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 09:00-20:00 Local Time</i> <i>Saturday 10:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal 2 Departures, floor 2 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>(between June and September)</i>	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 870 132 e-mail: boj@air.bg www.air.bg
BRU 	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg

LCA 	Cyprus, Nicosia "Louis Aviation" - 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 fax: +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON 	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg